

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdyn sijoitussuojasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä Vietnamin kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdystä sopimuksesta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä kesäkuussa 2019 allekirjoitetun sijoitussuojasopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Samalla esitetään kumottavaksi Suomen ja Vietnamin välisen sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki.

EU:n ja Vietnamin välinen sijoitussuojasopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Sijoitussuojasopimus neuvoteltiin rinnakkain EU:n ja Vietnamin välisen vapaakauppasopimuksen kanssa ja ne muodostavat yhdessä institutionaalisen kokonaisuuden. Sopimuksen tavoitteena on lisätä EU:n ja Vietnamin välisiä investointeja. Sopimuksesta on hyötyä suomalaisille ja eurooppalaisille sijoittajille, sillä se varmistaa korkeatasoisen suojan Vietnamiin tehtäville investoinneille. Sopimus ei rajoita osapuolten oikeutta harjoittaa sääntelyä ja pyrkiä saavuttamaan oikeutettuja politiikkatavoitteita.

EU:n ja Vietnamin välinen sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaansaattamista edellyttävien oikeudellisten menettelyjen suorittamisesta, elleivät osapuolet päivämäärästä toisin sovi. Sopimus korvaa voimaantullessaan Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sijoitussuojasopimuksen. Esitykseen sisältyvä laki sopimuksen voimaansaattamisesta ja Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sopimuksen voimaansaattamislain kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu.....	4
2 Sopimuksen tavoitteet.....	5
3 Keskeiset ehdotukset.....	5
4 Esityksen vaikutukset	6
5 Lausuntopalaute.....	6
6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	6
7 Voimaantulo	23
8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	24
9 Toimeenpano ja seuranta	24
10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	25
10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	25
10.2 Käsittelyjärjestys.....	27
LAKIEHDOTUS	28
Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdystä sijoitussuojasopimuksesta	28
SOPIMUSTEKSTI	29

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Vietnamista on tullut EU:n toiseksi suurin kauppakumppani Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestön (ASEAN) alueella Singaporen jälkeen ja ennen Malesiaa. Vietnam on yksi ASEANin nopeimmin kasvavista maista, jonka BKT:n kasvu on ollut keskimäärin 6 prosenttia viime vuosikymmenen aikana, ja kasvun ennustetaan jatkuvan tulevaisuudessa. Vietnam on vireä talous, jossa on yli 90 miljoonaa asukasta, jonka keskiluokka kasvaa nopeimmin ASEANissa ja jolla on nuori ja dynaaminen työvoima. Vietnamin lukutaito- ja koulutusasteet ovat korkeat, palkat suhteellisen alhaiset ja sillä on hyvät yhteydet ja keskeinen sijainti ASEANissa, joten yhä useammat ulkomaiset sijoittajat valitsevat Vietnamin keskukselleen toimiessaan Mekongin alueella ja sitä laajemmaltikin.

Ennen vapaakauppasopimus- ja sijoitussuojasopimusneuvotteluja Euroopan ulkosuhdehallinto kävi neuvotteluja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välisestä kokonaisvaltaisesta kumppanuutta- ja yhteistyötä koskevasta puitesopimuksesta, joka tuli voimaan lokakuussa 2016. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus tarjoaa oikeudellisen kehyksen EU:n ja Vietnamin jo ennestään pitkäaikaisen ja vahvan kumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi monilla eri aloilla, kuten poliittisen vuoropuhelun sekä kaupan, energian, liikenteen, ihmisoikeuksien, koulutuksen, tieteen ja teknologian, oikeuden, ja muuttoliikkeen aloilla.

Neuvotellut vapaakauppasopimus ja sijoitussuojasopimus ovat erityissopimuksia, jotka yhdessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kanssa muodostavat oikeudellinen perustan EU:n ja Vietnamin välisille suhteille. Sijoitussuojasopimus allekirjoitettiin 30 kesäkuuta 2019 Hanoissa. Samana päivänä Hanoissa allekirjoitettu vapaakauppasopimus tuli voimaan 1 elokuuta 2020.

Sijoitussuojasopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain EU:n ja osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Tullessaan voimaan EU:n ja Vietnamin välinen sijoitussuojasopimus korvaa nimenomaisen sopimusmääräyksen mukaisesti kahdenväliset investointisopimukset Vietnamin ja EU:n jäsenvaltioiden välillä. Näin käy myös 4.6.2009 voimaantulleelle Suomen ja Vietnamin väliselle sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdylle sopimukselle (SopS 28 ja 29/2009). EU-Vietnam sopimus korvaa voimaantullessaan Suomen ja Vietnamin välisen kahdenvälisen sopimuksen kokonaisuudessaan, ml. sopimuksen voimaantuloa, voimassaoloaikaa ja voimassaolon päättymistä koskevan 16 artiklan, jonka 4 kohdan mukaan sopimuksen määräykset ovat voimassa sopimuksen voimassaoloaikana tehtyjen investointien osalta seuraavan kahdenkymmenen vuoden ajan. EU:n ja Vietnamin välinen sijoitussuojasopimus kattaa voimaantultuaan myös Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sopimuksen voimassaoloaikana tehtyt sijoitukset.

Suomen sijoituskanta Vietnamiin oli vuonna 2019 oli noin 2,4 miljoonaa euroa. Suomalaisilla yrityksillä oli kaikkiaan 12 tytäryhtiötä Vietnamin. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 81,2 miljoonaa euroa ja ne työllistivät 842 työntekijää. Vuonna 2020 Vietnam oli Suomen 47 suurin vientimaa ja 22 suurin tuontimaa. Suomen kauppataase Vietnamin kanssa on perinteisesti ollut alijäämäinen.

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

Neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut vapaakauppasopimuksesta ASEANin jäsenmaiden kanssa 23. huhtikuuta 2007. Koska neuvottelut koko ASEANin kanssa eivät edenneet, neuvottelut päätettiin keskeyttää yhteisesti maaliskuussa 2009. Neuvosto hyväksyi 22. joulukuuta 2009 periaatteen käynnistää kahdenväliset neuvottelut yhteistyöjärjestön yksittäisten jäsenmaiden kanssa ja valtuutti samana päivänä komission aloittamaan kahdenväliset neuvottelut laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta Vietnamin kanssa. Neuvottelut Vietnamin kanssa kahdenvälisestä vapaakauppasopimuksesta aloitettiin kesäkuussa 2012. ASEAN-maista kahdenvälisiin neuvotteluihin on ryhdytty myös Malesian (2010), Singaporen (2010), Thaimaan (2013), Filippiinien (2015) ja Indonesian (2016) kanssa.

Vapaakauppasopimusneuvotteluja Vietnamin kanssa täydennettiin 15. lokakuuta 2013 sijoitus-suojan osalta. Täydennettyjen neuvotteluohjeiden perusteella komissio on neuvotellut Vietnamin kanssa kunnianhimoisesta ja kattavasta vapaakauppasopimuksesta ja sijoitussuojasopimuksesta, jotta voidaan luoda uusia mahdollisuuksia ja oikeusvarmuutta molempien osapuolten välisen kaupan ja investointien kehittämiseksi.

EU:n ja Vietnamin väliset vapaakauppasopimusneuvottelut saatiin päätökseen joulukuussa 2015. Koska toimivaltakysymys ei ollut sijoitusten suojan osalta oikeudellisesti selvä, pyysi komissio aiemmin valmistuneesta EU:n ja Singaporen välisestä vastaavasta sopimuksesta EU:n tuomioistuimen lausuntoa heinäkuussa 2015. Toukokuussa 2017 EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta annetun lausunnon (2/15) perusteella yhtenä sopimuksena neuvoteltu EU:n ja Vietnamin välinen sopimus jaettiin kahdeksi erilliseksi sopimukseksi: unionin toimivaltaan kuuluvaksi vapaakauppasopimukseksi ja jaettuun toimivaltaan kuuluvaksi sijoitussuojasopimukseksi. EU ja Vietnam allekirjoittivat 30 kesäkuuta 2019 kyseiset sopimukset. Vapaakauppasopimus tuli voimaan 1 elokuuta 2020.

Kansallinen valmistelu

Ulkoministeriö on valmistellut vapaakauppasopimuksen ja erillisen sijoitussuojasopimuksen tekemistä yhteistyössä muiden sektoriministeriöiden kanssa kauppapoliittisessa jaostossa.

Valtioneuvosto kannatti neuvottelujen aloittamista kahdenvälisestä vapaakauppasopimuksesta Vietnamin kanssa ja niiden laajentamista koskemaan sijoitussuojaa.

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle selvityksen alkuperäisestä valtuutuksesta neuvotella vapaakauppasopimus ASEAN-maiden kanssa E-kirjeellä (E 158/2006 vp). Neuvotteluarkkitehtuurin muuttumisesta kahdenvälisiin sopimuksiin annettiin eduskunnalle selvitys E-jatkokirjeellä 12.4.2010 ja kahdenvälisten neuvotteluiden aloittamisesta Vietnamin kanssa puolestaan E-jatkokirjeellä 8.11.2012. Neuvotteluiden laajentamisesta koskemaan myös sijoitussuojaa annettiin selvitys E-jatkokirjeellä 30.8.2013. Sittenmin eduskunnan kantaa neuvotteluihin on tiedusteltu U-kirjelmällä (U 12/2014 vp), minkä jälkeen eduskunnalle on annettu selvitys neuvotteluiden kulusta U-jatkokirjeellä (UJ 18/2016 vp).

EU:n tuomioistuimen Singaporen sopimusta koskevasta lausunnosta (2/15) annettiin eduskunnalle tietoja E-kirjeellä (E 52/2017 vp). Lausunnon seurauksena komission antamasta ehdotuksesta kauppasopimusten jakamiseksi toimivallan perusteella unioninsopimuksina tehtäviin

kauppasopimuksiin ja investointisuoja ja -riitojenratkaisua koskeviin sekasopimuksiin annettiin eduskunnalle niin ikään selvitys E-kirjeellä (E 71/2017 vp).

Ulkoministeriö pyysi lausuntoja EU:n ja Vietnamin välisen sijoitussuojasopimuksen allekirjoittamisesta toukokuussa 2019. Lausuntopyyntöön saatiin vastaukset toimivaltailta ministeriöiltä ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Tasavallan presidentti myönsi 7.6.2019 valtuudet allekirjoittaa sekasopimuksena tehtävä sijoitussuojasopimus.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kansialta, ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtio-neuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella UM011:00/2021.

2 Sopimuksen tavoitteet

Sijoitussuojasopimuksen tavoitteena on lisätä taloudellista aktiviteettia EU:n ja Vietnamin välillä parantamalla sijoitusympäristöä osapuolten välillä. Sopimuksella varmistetaan sijoitusten suoja ja se sisältää muun muassa sijoittajien sekä sijoitusten kohtelun standardit ja määräykset pakkolunastuksesta.

Sopimus turvaa samalla osapuolten lainsäädäntöoikeuden ja pyrkimykset saavuttaa oikeutetut politiikan tavoitteet, kuten kansanterveys, turvallisuus ja ympäristön suojelu. Sääntelyoikeus on kirjattu varsinaisiin operatiivisiin sopimusmääräyksiin. Sääntely ei kuitenkaan saa tehdä tyhjäksi sopimuksen kohtuullista ja oikeudenmukaista kohtelua, kansallista kohtelua eikä suosituimmuuskohtelua koskevia velvoitteita. Lisäksi muuan muassa pakkolunastuksen määritelmää on täsmennetty tulkinnallisuuksien välttämiseksi.

Riitojenratkaisun riippumattomuutta, asiantuntevuutta ja avoimuutta on kehitetty. Sopimuksessa perustetaan uudistettu investointituomioistuinjärjestelmä, joka sisältää muutoksenhakumenettelyn. Sopimuksella perustettavan tuomioistuimen jäsenten tulee olla oikeudellisiin virkoihin asianmukaisen pätevyyden omaavia henkilöitä. Heille asetetaan lisäksi tarkat eettiset säännöt, jotka koskevat mm. riippumattomuutta suhteessa mihinkään hallitukseen tai muihin eturistiriitoja.

Sopimuksen osapuolet sitoutuvat myös tavoittelemaan monenvälisen sijoituksia käsittelevän tuomioistuimen perustamista muiden kiinnostuneiden kauppakumppaneiden kanssa.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin välillä tehdyn sijoitussuojasopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Samalla ehdotetaan kumottavaksi Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sijoitussuojasopimuksen voimaansaattamislaki.

4 Esityksen vaikutukset

Sijoitussuojasopimus tuo oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta, jonka odotetaan auttavan EU:ta ja Vietnamia sijoitusten houkuttelemisessa ja säilyttämisessä talouksiensa tukemiseksi. Sijoitussuojasopimus muodostaa kokonaisuuden osapuolten samaan aikaan allekirjoittaman ja 2020 voimaantulleen vapaakauppasopimuksen sekä 2012 allekirjoitetun ja 2016 voimaantulleen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kanssa. Nämä kolme sopimusta tukevat määräyksillään EU:n ja Vietnamin välisen kaupan lisäämistä, kaupan edellytysten ja monenkeskisen kauppajärjestelmän vahvistamista sekä muun muassa hyvää hallintoa, verotusta ja rahoitusvalvontaa koskevaa yhteistyötä. Näin ollen sopimuksen arvioidaan voimaantulleessaan vaikuttavan suotuisasti, joskaan ei välittömästi Suomen talouteen ja suomalaisyritysten toimintaan. Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon.

Viranomaisten toimintaan sopimus ei suoraan vaikuta. Sopimuksella perustetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sekä muutoksenhakutuomioistuin, joihin liittyvään seuranta- ja vaikuttamistyöhön tarvittavat henkilöstövoimavarat tulee varmistaa. Sopimuksella ei kuitenkaan ole mainittavia vaikutuksia viranomaisten toimintaan eikä henkilöresursseihin Suomessa.

5 Lausuntopalaute

Hallituksen esityksen luonnoksesta antoi lausunnon yhteensä kahdeksan tahoa: liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö.

Oikeusministeriö esitti, että hallituksen esityksessä avattaisiin lisää toimivaltajaottelua ja kuvattaisiin sopimuksen pakkolunastusta koskevien määräysten suhdetta perustuslakiin. Oikeusministeriö esitti myös, että hallituksen esityksessä arvioitaisiin riitojenratkaisua koskevien määräysten merkitystä perustuslain 21 §:n suhteen. Puolustusministeriö esitti lausunnossaan, että hallituksen esityksessä kuvattaisiin lyhyesti valmiuslain ja puolustuslain lisätoimivaltuudet, ja että esitykseen lisättäisiin kuvaus vahingonkorvauslain viranomaisten vahingonkorvausvelvollisuutta koskevista säännöksistä. Hallituksen esitystä on täydennetty ao. lausuntokohdissa toivotuilla tavoilla.

Muilla lausunnon antaneilla liikenne- ja viestintäministeriöllä, opetus- ja kulttuuriministeriöllä, sisäministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä sekä ympäristöministeriöllä ei ollut erityistä huomautettavaa hallituksen esitykseen.

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimus

ENSIMMÄINEN LUKU

TAVOITTEET JA YLEISET MÄÄRITELMÄT

1.1 Artikla. Tavoite

Artiklassa määritellään sopimuksen tavoite parantaa sijoitusympäristöä osapuolten välillä.

1.2 Artikla. Määritelmät

Artiklassa määritellään sopimuksessa sovellettavat yleiset ja osapuolikohtaiset määritelmät koskien muun muassa henkilön ja taloudellisen toiminnan määritelmiä, alueellista soveltamisalaa sekä sopimuksen piiriin kuuluvia sijoituksia.

TOINEN LUKU

SIJOITUSTEN SUOJA

2.1 Artikla. Soveltamisala

Artiklassa määritellään sopimuksen sijoitusten suojan soveltamisala. Suojaa sovelletaan sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin ja osapuolen sijoittajiin niiden sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin liittyvän toiminnan osalta. Kansallista kohtelua ja suosituimmuuskohtelua ei sovelleta audiovisuaalisiin palveluihin, ydinaineiden louhintaan, valmistukseen ja jalostukseen, aseiden ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon ja kauppaan, kansalliseen meriliikenteen kabotaasiin, julkista valtaa käytettäessä suoritettuihin palveluihin ja muuhun toimintaan, tai kotimaisiin ja kansainvälisiin lentoliikennepalveluihin, mukaan lukien sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyviin palveluihin, ei kuitenkaan ilma-alusten korjaus- ja huoltopalvelut, joiden ajaksi ilma-alus poistetaan liikenteestä, lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi, tietokonepohjaisen varausjärjestelmän palvelut, maa-huolintapalvelut ja lentoasemapalvelut. Kansallista kohtelua ja suosituimmuuskohtelua ei sovelleta myöskään osapuolten myöntämiin tukiin.

Lukua ei sovelleta osapuolten sosiaaliturvajärjestelmiin tai sellaiseen kunkin osapuolen alueella harjoitettavaan toimintaan, joka liittyy julkisen vallan käyttöön, tai osapuolten työmarkkinoille pyrkiviä luonnollisia henkilöitä koskeviin toimenpiteisiin, eikä kansalaisuutta, asuinpaikkaa tai vakituista työpaikka koskeviin toimenpiteisiin.

Artiklassa määrätään, että lukuun ottamatta artikloita 2.1, 2.2 ja 2.5-2.9, sopimuksen minkään määräysten ei voida katsoa edellyttävän, että rajoitetaan vapaakauppasopimuksen julkisia hankintoja koskevan 9 luvun nojalla sitovia velvollisuuksia, tai että määrätään lisää julkisiin hankintoihin liittyviä velvollisuuksia. Samoin selvennetään, ettei vapaakauppasopimuksen 9 luvun mukaisten julkisia hankintoja koskevien toimenpiteiden voida katsoa rikkovan edellä mainittuja artikloita.

2.2 Artikla. Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet

Artiklassa määrätään, että luvun soveltamista varten osapuolet vahvistavat uudelleen oikeutensa toteuttaa alueellaan sääntelyä oikeutettujen politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten kansanterveyden, turvallisuuden, ympäristön tai yleisen moraalien suojelemiseksi, sosiaalista suojelua tai kuluttajansuojaa varten sekä kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi ja suojelemiseksi. Lisäksi selkiytetään, ettei lukua tulkita osapuolten sitoumukseksi olla muuttamatta lainsäädäntö- tai sääntelykehystään, mukaan lukien tavalla, joka saattaa vaikuttaa kielteisesti sijoituksen toimintaan tai sijoittajan tuotto-odotuksiin. Lisäksi artiklassa määrätään siitä, missä olosuhteissa osapuolten tukiin ja avustuksiin liittyvät päätökset eivät myöskään merkitse luvun määräysten rikkomista.

2.3 Artikla. Kansallinen kohtelu

Artiklassa määrätään osapuolten sijoittajien ja sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten kansallisesta kohtelusta tietyin poikkeuksin. Nämä liittyvät EU:n ja Vietnamin välisen vapaakauppasopimuksen liitteissä sekä tämän sopimuksen 2.1 artiklassa listattuihin poikkeuksiin.

2.4 Artikla. Suosituimmuuskohtelu

Artiklassa määrätään, että kukin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille ja sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille kyseisten sijoitusten toiminnan osalta kohtelun, joka on artiklassa määritellyin poikkeuksin vähintään yhtä edullinen kuin minkä se myöntää samankaltaisissa tilanteissa kolmannen maan sijoittajille ja niiden sijoituksille.

2.5 Artikla. Sijoitusten kohtelu

Artiklassa määrätään, että kukin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille ja sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun sekä täyden suojan ja turvan. Artiklassa listataan ne toimenpiteet tai toimenpidesarjat, jotka ovat kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuuden rikkomista.

Artiklan mukaan soveltaessaan kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuutta riitoratkaisuelin voi ottaa huomioon sen, onko osapuoli saadukseen sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen antanut toisen osapuolen sijoittajalle erityisen vaikutelman, jonka luomaan oikeutettuun odotukseen sijoittaja on luottanut päättäessään sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen tekemisestä tai ylläpitämisestä, mutta jota osapuoli ei ole myöhemmin lunastanut.

Selkeyden vuoksi artiklassa todetaan, että ilmaisulla "täysi suoja ja turva" viitataan osapuolen velvollisuuksiin, jotka liittyvät sijoittajien ja sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten fyysiseen turvallisuuteen.

Artiklan piiriin kuuluvat myös osapuolen toisen osapuolen sijoittajien kanssa tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten tehdyt kirjalliset sopimukset, jotka täyttävät artiklassa esitetyt edellytykset.

Lisäksi todetaan, että sopimuksen jonkin muun määräyksen tai erillisen kansainvälisen sopimuksen rikkominen ei merkitse tämän artiklan rikkomista.

Artiklassa määrätään toiminnasta, joka koskee poliisi- ja hallintoviranomaisten sekä oikeuslaitoksen toimintaa. Näistä säädetään muun muassa poliisilaissa (872/2011), hallintolaissa (434/2003), laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019), oikeudenkäymiskaareissa (4/1734) ja perustuslaissa.

2.6 Artikla. Tappioiden korvaaminen

Artiklassa määrätään, että kukin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille, joiden sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille koituu sen alueella tappioita sodan tai muun aseellisen selkkauksen, vallankumouksen, kansallisen hätätilan, kapinan, kansannousun tai mellakan vuoksi, vähintään yhtä suotuisan kohtelun kuin kohtelu, jonka se myöntää omille sijoittajilleen tai minkä tahansa kolmannen maan sijoittajille. Sijoittajan on saatava toiselta osapuolelta ripeästi riittävä ja tehokas palautus tai hyvitys tilanteissa, joissa toisen osapuolen asevoimat tai viranomaiset takavarikoivat tai hävittivät ei pakollisessa tilanteessa sijoituksen tai osan siitä.

Poikkeusoloista aiheutuneista korvauksista säädetään valmiuslaissa (1552/2011) ja puolustustilalaissa (1083/1991). Valmiuslain mukaan poikkeusolojen tulee olla todettu yhteistoiminnassa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin välillä ja valmiuslain toimivaltuudet otetaan käyttöön erillisellä valtioneuvoston asetuksella (käyttöönottoasetus) lain 2 luvun määräysten mukaisesti. Erityisesti tulee ottaa huomioon, että käyttöönottoasetuksessa lisätoimivaltuudet ovat lisäksi si-

sällöllisesti, ajallisesti ja alueellisesti rajattuja, eivät viranomaisille annettuja yleisiä toimivaltuuksia. Myös puolustustilalain osalta tilanne on vastaava siten, että laissa määritellyt lisätoimivaltuudet otetaan käyttöön erillisellä asetuksella sisällöllisesti, ajallisesti ja alueellisesti rajattuna tilanteessa, jossa valmiuslain toimivaltuudet eivät riitä.

Valmiuslain (1552/2011) 128 § 1 momentin mukaan siinä tarkoitettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Lisäksi puolustustilalain 38 §:n 1 momentin mukaan siinä tarkoitettujen päätöksen tai toimenpiteen johdosta kärsitystä vahingosta, jota ei korvata muun lain nojalla, suoritetaan täysi korvaus valtion varoista. Samoin on meneteltävä lain 20 §:ssä tarkoitetun toimenpiteen johdosta muulle kuin vihollisvaltion kansalaiselle, yhteisölle tai säätiölle aiheutuneen vahingon osalta. Lain 38 §:n 2 momentin mukaan, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat, suoritetaan vahingosta kuitenkin vain kohtuullinen korvaus.

Viranomaisten vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään lisäksi vahingonkorvauslaissa (412/1974). Lain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Sama korvausvelvollisuus on muulla yhteisöllä, joka lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitaa julkista tehtävää. Tämä vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

2.7 Artikla. Pakkolunastus

Artiklassa määrätään, että osapuoli ei saa kansallistaa tai pakkolunastaa sopimuksen piiriin kuuluvia toisen osapuolen sijoittajien sijoituksia suoraan tai välillisesti käyttämällä toimenpiteitä, joilla on kansallistamista tai pakkolunastusta vastaava vaikutus, paitsi yleisen edun vuoksi, oikeudenmukaisen menettelyn mukaisesti, syrjimättömästi ja ripeää, riittävää ja tehokasta korvausta vastaan.

Korvauksen on vastattava määrältään sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen markkina-arvoa hetkenä, joka välittömästi edelsi pakkolunastusta tai ennen pakkolunastuksen tietoon tuloa sen mukaan, kumpi on aiempi, sekä kohtuullista kaupallisin perustein määriteltä korkoa pakkolunastuspäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta.

Vietnamin osalta maahan liittyvät suorat pakkolunastukset on tehtävä Vietnamin sovellettavien kansallisten lakien ja asetusten mukaista tarkoitusta varten ja markkina-arvoa vastaavan korvauksen maksua vastaan.

Artiklaa ei sovelleta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien pakollisten lisenssien myöntämiseen siltä osin kuin tällainen myöntäminen on yhdenmukaista Teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn TRIPS-sopimuksen kanssa.

Sijoittajalla, jota pakkolunastus koskee, on oltava toimenpiteen toteuttavan osapuolen lainsäädännön nojalla oikeus saada kanteensa tarkastelu ja sijoituksensa arvonmäärittämis kyseisen osapuolen oikeudellisen tai muun riippumattoman viranomaisen pikaiseen käsittelyyn.

Selkeyden vuoksi todetaan, että kohtaa on tulkittava liitteen 4 mukaisesti, jossa muun muassa vahvistetaan osapuolien yhteisymmärrys siitä, mitä tarkoitetaan välittömällä ja välillisellä pakkolunastuksella.

Pakkolunastuksesta säädetään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977, lunastuslaki), kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta sähkölaitosta varten annetussa laissa (168/1928), laissa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (468/2019) ja eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetussa laissa (768/2004).

2.8 Artikla. Siirto

Artiklassa määrätään, että osapuolet sallivat kaikki siirrot, jotka liittyvät sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin, rajoituksetta tai viivytystä vapaasti vaihdettavana valuuttana ja siirtöpäivänä sovellettavalla markkinavaihtokurssilla. Artiklassa luetellaan sen kattamat siirrot.

Muun muassa konkurssista, maksukyvyttömyydestä ja velkojien oikeuksista säädetään konkurssilaissa (120/2004), laissa yrityksen saneerauksesta (47/1993) ja laissa yksityishenkilön velkajärjestelystä, (57/1993), laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017), rahoitusvälineiden kaupankäyntiin, selvitykseen ja sijoituspalveluiden tarjoamiseen liittyvistä kysymyksistä säädetään laissa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä (1070/2017), laissa arvo-osuustileistä (827/1991), laissa arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta (348/2017), laissa arvopaperitileistä (750/2012), arvopaperimarkkinalaissa (746/2012), sijoituspalvelu-laissa (747/2012), sijoitusrahastolaissa (213/2019), laissa vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014) ja joukkorahoituslaissa (734/2016), sekä maksujen välityksestä laissa luottolaitostoiminnasta (610/2014) ja maksupalvelulaissa (290/2010). Edellä mainittujen lisäksi rahoitusvälineiden ja rahavarojen siirtoon liittyy verosäännöksiä ja verosopimuksia.

2.9 Artikla. Sijaantulo

Artiklassa määrätään sijaantulosta siten, että jos osapuoli tai osapuolen virasto suorittaa tekemänsä takauksen, takuun tai vakuutus sopimuksen mukaisen maksun, niin osapuolella tai sen virastolla on kaikissa olosuhteissa samat oikeudet kuin sijoittajalla kyseisen sijoituksen osalta.

Regressiooikeudesta säädetään laissa takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta (361/1999) sekä vakuutus sopimuslaissa (543/1994).

KOLMAS LUKU

RIITOJEN RATKAISU

A JAKSO

OSAPUOLTEN VÄLISTEN RIITOJEN RATKAISU

1 ALAJAKSO

TAVOITE JA SOVELTAMISALA

3.1. Artikla. Tavoite

Artiklassa määritellään tavoite luoda tehokas ja toimiva mekanismi osapuolten välisten, tämän sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien riitojen välttämiseksi ja ratkaisemiseksi.

3.2 Artikla. Soveltamisala

Artiklassa määrätään, että A jaksoa sovelletaan sopimuksen määräysten tulkintaan ja soveltamiseen liittyviin riitoihin sopimusosapuolten välillä, jollei toisin nimenomaan määrätä.

2 ALAJAKSO

NEUVOTTELUT JA SOVITTELU

3.3 Artikla. Neuvottelut

Artikla koskee neuvotteluja. Artiklan mukaan osapuolet pyrkivät ratkaisemaan riidat käymällä neuvotteluja vilpittömässä mielessä ja siten, että tavoitteena on päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun. Artiklassa määritellään neuvottelujen käymistä koskevat säännöt.

3.4 Artikla. Sovittelumekanismi

Artikla koskee sovittelua. Artiklan mukaan sopimusosapuolet voivat milloin tahansa sopia sovittelumenettelyn aloittamista liitteen 9 (Sovittelumekanismi) nojalla. Sovittelu koskee osapuolten välisiin sijoituksiin haitallisesti vaikuttavaa toimenpidettä.

3 ALAJAKSO

RIITOJENRATKAISUMENETTELYT

3.5 Artikla. Välimiesmenettelyn aloittaminen

Artikla koskee välimiesmenettelyn aloittamisesta. Jos osapuolet eivät onnistu ratkaisemaan riitaa 3.3. artiklassa määrättyjen neuvottelujen avulla, neuvotteluja pyytänyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

3.6 Artikla. Välimiespaneelin toimeksianto

Artiklassa määrätään, että välimiespaneelin toimeksiantona on tarkastella 3.5. artiklan nojalla tehdyssä pyynnössä tarkoitettua asiaa ja päättää kuuluuko tarkasteltava toimenpide sopimuksen soveltamisalaan, sekä esittää raportissa selvitettyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä mahdollisten päätelmien ja suositusten perustelut artiklojen 3.10. ja 3.11 mukaisesti.

3.7 Artikla. Välimiespaneelin asettaminen

Artiklassa määrätään välimiespaneelin asettamisesta. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.

3.8 Artikla. Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyt

Artiklassa käsitellään tässä artiklassa sekä liitteissä 7 ja 8 esitetyt välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyä ohjaavat säännöt ja menettelyt.

3.9 Artikla. Alustava ratkaisu kiireellisyydestä

Artiklassa käsitellään alustava ratkaisu kiireellisyydestä.

3.10 Artikla. Väkiraportti

Artiklassa määrätään välimiespaneelin väkiraportista ja sitä koskevista aikarajoista. Artiklassa käsitellään raportin sisältöä, osapuolten mahdollisuutta toimittaa kirjallisia huomautuksia sekä välimiespaneelin mahdollisuutta muuttaa raporttiaan ja tehdä lisätutkimuksia tarkasteltuaan osapuolten kirjallisia huomautuksia.

3.11 Artikla. Loppuraportti

Artiklassa määrätään välimiespaneelin loppuraportista ja sen aikatauluista.

3.12 Artikla. Loppuraportin noudattaminen

Artiklassa sovitaan, että vastaajaosapuoli toteuttaa tarvittavat toimet loppuraportin noudattamiseksi viipymättä ja vilpittömässä mielessä.

3.13 Artikla. Loppuraportin noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika

Artiklassa sovitaan loppuraportin noudattamisen aikataulusta, toimista jos loppuraportin välitön noudattaminen ei ole mahdollista, sekä osapuolten noudattamisen aikataulua koskevien erimielisyyksien ratkaisemisesta.

3.14 Artikla. Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

Artiklassa sovitaan loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden ilmoittamisesta ja erimielisyyksien ratkaisemisesta.

3.15 Artikla. Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet

Artiklassa sovitaan menettelyistä väliaikaisten korjaavien toimenpiteiden osalta tilanteissa, joissa loppuraportin noudattamisesta ei ole selvyttä tai loppuraportin noudattamiseksi vaaditut toimenpiteet on jätetty toteuttamatta, sekä korvaavien toimenpiteiden käyttöön otosta.

3.16 Artikla. Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu sen jälkeen, kun raportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet on hyväksytty

Artiklassa sovitaan välimiespaneelin loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelusta loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuranneiden väliaikaisten korjaavien toimenpiteiden jälkeen.

3.17 Artikla. Välimiesten korvaaminen

Artiklassa määrätään välimiesten korvaamisesta, jos alkuperäinen välimiespaneeli tai jotkin sen jäsenistä eivät pysty osallistumaan paneeliin tai vetäytyvät siitä tai heidät on korvattava.

3.18 Artikla Välimiesmenettelyn keskeyttäminen ja päättäminen

Artiklassa määrätään välimiesmenettelyn keskeyttämisestä ja päättämisestä.

3.19 Yhteisesti sovittu ratkaisu

Artiklassa sovitaan siitä, miten osapuolet voivat milloin tahansa päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun tähän jaksoon liittyvässä riidassa.

3.20 Artikla. Tiedot ja tekninen apu

Artiklassa määrätään välimiespaneelin oikeudesta hankkia asianmukaisiksi katsomiaan tietoja ja asiantuntijalausuntoja, sekä tietojen ilmoittamisesta ja toimittamisesta osapuolille.

3.21 Artikla. Tulkintasäännöt

Artiklassa sovitaan kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen noudattamisesta.

3.22 Artikla. Välimiespaneelin päätökset ja ratkaisut

Artiklassa sovitaan välimiespaneelin pyrkimyksestä yksimielisyyteen ja siitä, että osapuolten on hyväksyttävä välimiespaneelin raportit ja ratkaisut ehdoitta, ja että välitystuomiot eivät luo minkäänlaisia oikeuksia tai velvollisuuksia luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille. Artiklassa määrätään, että välimiespaneelin raportit ja ratkaisut asetetaan julkisesti saataville, jollei luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi erikseen toisin päätetä.

4 ALAJAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

3.23 Artikla. Välimiesluettelo

Artiklassa sovitaan välimiesluettelon laatimisesta kuuden kuukauden kuluessa sopimuksen voimaantulosta.

3.24 Artikla. Foorumin valinta

Artiklassa sovitaan sopimuksen riitojenratkaisumenettelyn suhteesta Maailman kauppajärjestö WTO:n tai minkä muun tahansa sellaisen kansainvälisen sopimuksen, jonka osapuolia molemmat osapuolet ovat, määräyksiin ja toimiin.

3.25 Artikla. Määräajat

Artiklassa määrätään, että kaikki tässä jaksossa vahvistetut määräajat, mukaan lukien välimiespaneeleille niiden antamien raporttien ja ratkaisujen tiedoksiantoa varten asetetut määräajat, lasketaan kalenteripäivinä alkaen sitä toimea tai tosiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne viittaavat, jollei toisin määrätä. Määräaikoja voidaan kuitenkin muuttaa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

3.26 Artikla. Uudelleentarkastelu ja muutokset

Artiklan mukaan komitea voi uudelleen tarkastella ja päättää muuttaa liitteiden 7, 8, ja 9 mukaisia menettelyjä ja käytäntesääntöjä.

B JAKSO

SIJOITTAJIEN JA OSAPUOLTEN VÄLISTEN RIITOJEN RATKAISU

1 ALAJAKSO

SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

3.27 Artikla. Soveltamisala

Artiklassa määrätään, että jaksoa sovelletaan yhtäältä yhden osapuolen kantajan ja toisaalta toisen osapuolen välisiin riitoihin, jotka koskevat toimenpidettä, jonka katsotaan rikkovan sopimuksen 2 luvun määräyksiä ja aiheuttavan tappiota tai vahinkoa. Selvyiden vuoksi artiklassa todetaan, ettei kannetta voi nostaa, jos sijoitus on tehty vilpillisen menettelyn, salaamisen, lahjonnan tai oikeuden väärinkäytön kautta. Jaksossa perustettu tuomioistuin ja muutoksenhaku-tuomioistuin eivät voi tehdä päätöstä kanteesta, joka ei kuulu tämän artiklan soveltamisalaan. Artiklassa myös selvennetään, että osapuolen velan uudelleenjärjestelyä koskeva kanne on tutkittava tämän jakson ja liitteen 5 (Julkinen velka) mukaisesti.

3.28 Artikla Määritelmät

Artiklassa avataan määritelmät.

2 ALAJAKSO

VAIHTOEHTOINEN RIITOJENRATKAISU JA NEUVOTTELUT

3.29 Artikla. Sovintoratkaisu

Artiklassa määrätään, että riidat olisi mahdollisimman pitkälle ratkaistava neuvotteluilla tai sovittelulla. Riidan osapuolet voivat sopia sovintoratkaisusta milloin hyvänsä, myös sen jälkeen, kun jakson mukainen riitojenratkaisumenettely on käynnistetty.

3.30 Artikla. Neuvottelut

Artikla sisältää yksityiskohtaiset menettelymääräykset neuvotteluista.

3.31 Artikla. Sovittelu

Artikla sisältää yksityiskohtaiset menettelymääräykset sovittelusta.

3 ALAJAKSO

KANTEEN NOSTAMINEN JA SEN EDELLYTYKSET

3.32 Artikla. Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne

Artikla sisältää yksityiskohtaiset menettelymääräykset koskien ilmoituksen antamista aikomuksesta nostaa kanne, silloin kun riitaa ei ole saatu ratkaistua 90 päivän kuluessa neuvottelupyynnön esittämisestä.

3.33 Artikla. Kanteen nostaminen

Artikla sisältää edellytykset ja säännöt kanteen nostamiselle. Kantaja voi nostaa kanteen edellyttäen, että se täyttää artiklassa 3.35 määrätty vaatimukset ja jos riitaa ei ole pystytty ratkaisemaan kuuden kuukauden kuluessa neuvottelupyynnön esittämisestä ja on kulunut vähintään kolme kuukautta siitä, kun on jätetty ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne.

Kanne voidaan nostaa ICSID-yleissopimuksen, sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainvälisen ratkaisu- ja sovittelukeskuksen sihteeristön ICSID-sihteeristön täydentävien sääntöjen, UNCITRAL:in välimiesmenettelyn sääntöjen tai muiden riidan osapuolten sopimien sääntöjen mukaisesti.

3.34 Artikla. Muut kanteet

Artiklassa määrätään, ettei kannetta voi nostaa, jos kantajalla tai henkilöllä jolla on suoraan tai epäsuorasti omistusoikeus kantajaan tai joka on kantajan määräysvallassa, on jossakin muussa kansallisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa vireillä kanne, joka koskee samaa toimenpidettä, jonka väitetään olevan kanteessa tarkoitettu rikkominen, ellei tällaista vireillä olevaa kannetta peruuteta. Määräystä ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun kansallisessa tuomioistuimessa nostetut kanteet on pantu vireille ainoana tarkoituksena hakea väliaikaista kieltoa tai vahvistustuomiota eivätkä ne koske rahallista korvausta. Artiklaa sovelletaan yhdessä liitteen 12 (Yhtäaikaiset menettelyt) kanssa.

3.35 Artikla. Menettelyä koskevat säännöt ja muut vaatimukset kanteen nostamiseksi

Artiklassa määrätään menettelyä koskevista säännöistä ja edellytyksistä kanteen nostamiseksi. Niiden mukaan kanne voidaan nostaa jakson nojalla vain, jos kantaja toimittaa kanteen nostamisen yhteydessä kirjallisen suostumuksen riidan ratkaisuun tuomioistuimessa jaksossa vahvistettujen menettelyiden mukaisesti ja jos vähintään kuusi kuukautta on kulunut neuvottelupyynnön esittämisestä ja vähintään kolme kuukautta siitä, kun ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne on toimitettu. Kantajan tulee myös täyttää vaatimukset koskien ilmoitusta aikomuksesta nostaa kanne, neuvottelupyynnöön liittyvät vaatimukset, eikä sijoittaja voi kanteessaan nimetä sellaista toimenpidettä, jota ei ollut nimetty ilmoituksessa aikomuksesta nostaa kanne.

3.36 Artikla. Suostumus

Artiklan mukaan vastaaja ja kantaja antavat suostumuksensa kanteen nostamiseen tämän jakson nojalla ja jaksossa määrättyjen menettelyjen mukaisesti. Suostumus edellyttää, että riidan osapuolet pidättäytyvät panemasta täytäntöön tuomiota ennen kuin kyseinen tuomio on lopullinen. Riidan osapuolet pidättäytyvät myös hakemasta muutosta, uudelleen käsittelyä, purkoa, kumoamista tai muuttamista tai käynnistämästä samanlaista menettelyä jossakin kansainvälisessä tai kansallisessa tuomioistuimessa tämän jakson nojalla annetun tuomion osalta.

3.37 Artikla. Kolmannen osapuolen rahoitus

Artiklan mukaan, kun asiaan liittyy kolmannen osapuolen rahoitusta, siitä hyötyvä riidan osapuoli ilmoittaa toiselle riidan osapuolelle ja tuomioistuimen jaostolle tai puheenjohtajalle rahoitusjärjestelystä ja sen luonteesta sekä kolmannen osapuolen rahoittajan nimen ja osoitteen.

4 ALAJAKSO

SIJOITUKSIA KÄSITTELEVÄ TUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ

3.38 Artikla. Tuomioistuin

Artikla sisältää tuomioistuimen asettamista koskevat menettelysäännöt. Sääntöjen mukaan komitea nimittää sopimuksen tultua voimaan tuomioistuimen 9 jäsentä. Kolmen tuomioistuimen jäsenen on oltava Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, kolmen jäsenen Vietnamin kansalaisia ja kolmen jäsenen kolmansien maiden kansalaisia. Komitea voi myös päättää tuomioistuimen jäsenten määrän kasvattamisesta tai pienentämisestä kolmen monikertoina. Tuomioistuimen jäsenillä on oltava omassa maassaan lainkäyttötehtävään nimittämisen edellyttämä pätevyys tai oltava lakimiehiä, joilla on tunnustettu pätevyys. Heillä on oltava toteen näytettyä asiantuntemusta kansainvälisen julkisoikeuden alalla. On toivottavaa, että heillä on asiantuntemusta erityisesti kansainvälisen sijoitusosoikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden alalla, tai kansainvälisistä sijoituksista tai kansainvälisistä kauppasopimuksista johtuvien riitojen ratkaisemisesta. Tuomioistuimen jäsenet nimitetään neljän vuoden kaudeksi, joka voidaan uusia. Tuomioistuin käsittelee asioita jaostoissa, jotka koostuvat kolmesta jäsenestä, joista yhden on oltava Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen, yhden Vietnamin kansalainen ja yhden kolmannen maan kansalainen. Jaoston puheenjohtajana toimii jäsen, joka on kolmannen maan kansalainen. Tuomioistuimen puheenjohtajan on 90 päivän kuluessa kanteen nostamisesta nimitettävä vuorotteluperiaatteen mukaisesti ne tuomioistuimen jäsenet, jotka muodostavat kyseistä asiaa käsittelevän jaoston, ja varmistettava, että jaostojen kokoonpano on sattumanvarainen eikä ennakoitavissa, ja annettava kaikille tuomioistuimen jäsenille tasavertaiset mahdollisuudet toimia. Riidan osapuolet voivat sopia, että asiaa käsittelee yksi ainoa jäsen, jonka tuomioistuimen puheenjohtaja valitsee kolmannen maan kansalaisista. Vastajan on tarkasteltava myötämielisesti tällaista kantajan pyyntöä, erityisesti jos kantaja on pieni tai keskisuuri yritys tai jos vaadittava korvaus tai hyvitys on suhteellisen pieni. Tällainen pyyntö on esitettävä samaan aikaan kun kanne toimitetaan. Tuomioistuin voi laatia omat työskentelymenettelynsä sovellettavien riitojenratkaisun sääntöjen ja tämän jakson mukaisesti komitean hyväksyttäväksi. Tuomioistuimen jaoston on pyrittävä tekemään päätökset yksimielisesti. Jos tätä ei kuitenkaan voida tehdä, tekee jaosto päätöksensä kaikkien jäsentensä ääntenenemmistöllä. Jotta varmistetaan, että tuomioistuimen jäsenet ovat käytettävissä kaikkina aikoina ja lyhyellä varoitusajalla, heille maksetaan kuukausittain varallaolomaksu. Tuomioistuimen sihteeristönä ja tukena toimii ICSID:n sihteeristö.

3.39 Artikla. Muutoksenhakutuomioistuin

Artiklalla perustetaan pysyvä muutoksenhakutuomioistuin käsittelemään tuomioistuimen antamista tuomioista tehtyjä muutoksenhakupyyntöjä. Artiklan 4.1 pohjalta perustettava komitea nimittää tämän sopimuksen tultua voimaan muutoksenhakutuomioistuimeen kuusi jäsentä, joista kaksi on unionin jäsenvaltion kansalaisia, kaksi Vietnamin kansalaisia ja kaksi kolmansien maiden kansalaisia. Komitea voi päättää muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten määrän lisäämisestä tai pienentämisestä kolmen monikertoina. Artiklassa määritellään muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten toimikausista, pätevyysvaatimuksista, sitoutumisesta ja korvauksista. Lisäksi määritellään muutoksenhakutuomioistuimen organisaatio- ja menettelykysymyksistä sekä asioiden käsittelystä jaostoissa. Muutoksenhakutuomioistuin laatii omat työskentelymenettelynsä. ICSID'in sihteeristö toimii muutoksenhakutuomioistuimen sihteeristönä ja tarjoaa sille asianmukaista tukea.

3.40 Artikla. Etiikka

Artiklassa määrätään tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten eettisistä vaatimuksista. Jäsenten on oltava täysin riippumattomia. Heillä ei saa olla sidoksia mihinkään hallitukseen, eivätkä he saa ottaa vastaan ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta kysymyksissä, jotka liittyvät riitaan. He eivät saa osallistua minkään sellaisen riidan tarkasteluun, jossa voisi syntyä suora tai epäsuora eturistiriita. Heidän on noudatettava liitettä 11, jossa luodaan

tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten sekä sovittelijoiden käytäntesäännöt. Lisäksi jäsenten on nimittämisenä jälkeen pidättäydyttävä toimimasta neuvonantajana tai osapuolen nimittämänä asiantuntijana tai todistajana missään avoimessa tai uudessa sijoitusriidassa, joka kuuluu tämän tai jonkin muun sopimuksen tai kansallisten lakien ja asetusten piiriin. Jos riidan osapuoli katsoo, että jäsenen kohdistuu eturistiriita, osapuoli voi vastustaa tällaisen jäsenen nimitystä. Artikla sisältää myös vastustamista ja jäsenen erottamista koskevat menettelymääräykset.

3.41 Artikla. Monenväliset riitojenratkaisumekanismit

Artiklassa määrätään, että osapuolet aloittavat neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, jossa määrätään tämän sopimuksen mukaisiin riitoihin sovellettavasta monenvälisestä tuomioistuinta yhdestä muutoksenhakujärjestelmän kanssa tai siitä erillään. Osapuolet voivat näin ollen sopia, ettei tiettyjä tämän jakson osia sovelleta. Komitea voi tehdä päätöksen tarvittavista siirtymäkauden järjestelyistä.

5 ALAJAKSO

MENETTELYJEN KULKU

3.42 Artikla. Sovellettava oikeus ja tulkintasäännöt

Artiklan mukaan tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen päättävät, rikkooko kanteen kohteena oleva toimenpide toisen luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä kuten kantaja väittää. Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen on tulkittava sopimusta yleisen kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen mukaisesti, sellaisina kuin ne on kodifioitu Valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa (SopS 32–33/1980). Jos tulkintakysymyksissä ilmenee vakavia epäilyjä, komitea voi antaa tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta sitovia tulkintoja tämän sopimuksen määräyksistä.

3.43 Artikla. Toimenpiteiden kieltämisen torjuminen

Artiklassa määrätään, että tuomioistuimen on luovuttava asian käsittelystä, jos asiaa koskevien tosiasioiden pohjalta voidaan todeta, että kantaja on saanut sijoituksen omistukseensa tai määräysvaltaansa päätarkoituksenaan kanteen nostaminen tämän jakson nojalla. Tällainen mahdollisuus luopua asian käsittelystä ei rajoita muita lainkäyttövarauksia, joita tuomioistuimella voi olla.

3.44 Artikla. Oikeudenkäyntiväitteet

Artikla koskee ilmeisen perusteettomia kanteita. Artiklan mukaan vastaaja voi, viimeistään 30 päivän kuluttua tuomioistuimen jaoston asettamisesta tai siitä, kun vastaaja tuli tietoiseksi toiseikoista, joihin vastaväite perustuu, esittää vastaväitteen sillä perusteella, että kanne on ilmeisen perusteeton. Vastaajan on mahdollisimman tarkoin täsmennettävä, mihin vastaväite perustuu. Tuomioistuimen on tarjottava osapuolille mahdollisuutta esittää huomautuksia, minkä jälkeen tuomioistuin tekee jaoston ensimmäisessä kokouksessa tai viipymättä sen jälkeen päätöksen tai väliaikaisen tuomion perusteluineen. Tuomioistuimen päätöksellä ei rajoiteta osapuolten oikeutta esittää kanteen oikeudellisia näkökohtia koskevaa vastaväitettä, eikä rajoiteta tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä esikysymyksenä muita vastaväitteitä.

3.45 Artikla. Oikeudellisesti perusteettomat kanteet

Artikla koskee oikeudellisesti perusteettomia kanteita. Artiklan mukaan tuomioistuimen on käsiteltävä ja tehtävä esikysymyksenä päätös kaikista vastaajan vastaväitteistä, joiden mukaan kanne kokonaan tai osittain ei ole oikeudellisista syistä kanne, vaikka kanteessa esitettyjen seikkojen oletettaisiin olevan totta. Tällainen vastaväite on toimitettava tuomioistuimelle viimeistään tuomioistuimen vahvistamana päivänä. Tuomioistuimen on vastaväitteen saatuaan keskeytettävä asiakysymysten käsittely, jollei se katso vastaväitettä perusteettomaksi, ja vahvistettava vastaväitteen tarkastelulle mahdollisten muiden esikysymysten tarkastelua varten vahvistetun aikataulun kanssa yhteensopiva aikataulu, minkä jälkeen tuomioistuin antaa vastaväitettä koskevan päätöksen tai tuomion perusteluineen.

3.46 artikla. Menettelyn avoimuus

Artiklassa määrätään menettelyjen avoimuudesta ja todetaan, että menettelyissä käytetään Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean UNCITRAL:n avoimuussääntöjä, jollei artiklan 2-8 kohdasta muuta johdu.

3.47 Artikla. Väliaikaiset päätökset

Tuomioistuin voi määrätä väliaikaisen suojatoimenpiteen, jolla suojataan riidan osapuolen oikeudet tai varmistetaan tuomioistuimen toimivallan täysi vaikuttavuus, mukaan lukien määräys riidan osapuolen omistuksessa tai määräysvallassa olevan todistusaineiston säilyttämiseksi tai tuomioistuimen toimivallan suojaamiseksi. Tuomioistuin ei voi määrätä omaisuutta takavarikoitavaksi eikä estää soveltamasta käsittelyä, jota väitetään rikkomiseksi.

3.48 Artikla. Vakuudet kustannusten varalta

Artiklan mukaan tuomioistuin voi pyynnöstä määrätä kantajan antamaan vakuudet kaikkien kustannusten tai niiden osan varalta, jos on perusteltu syy olettaa, ettei kantaja pysty noudattamaan kustannusten osalta mahdollisesti tehtävää päätöstä. Jos vakuuksia ei anneta kattavasti 30 päivän kuluessa tuomioistuimen määräyksestä, tuomioistuin ilmoittaa asiasta riidan osapuolille ja voi määrätä, että menettely keskeytetään tai päätetään.

3.49 Artikla Kanteesta luopuminen

Artiklassa määrätään, että jos kantaja ei kanteen nostamisen jälkeen toteuta menettelyssä mitään toimia 180 peräkkäisen päivän tai muun osapuolten asettaman ajanjakson kuluessa, kantajan katsotaan peruneen kanteensa ja luopuneen siitä. Tuomioistuin antaa tämän jälkeen, vastaajan pyynnöstä ja osapuolille ilmoitettuaan, kanteesta luopumista koskeva määräyksen ja menettelyn kustannuksia koskevan tuomion. Määräyksen antamisen jälkeen tuomioistuimen toimivalta päättyy. Kantaja ei voi jälkeinpäin nostaa kannetta samasta asiasta.

3.50 Artikla. Menettelyn kieli

Artiklan mukaan riidan osapuolet sopivat menettelyssä käytettävästä kielestä. Jos osapuolet eivät kuitenkaan pääse sopimukseen 30 päivän kuluessa tuomioistuimen jaoston muodostamisesta, tuomioistuin päättää menettelyssä käytettävästä kielestä.

3.51 Artikla. Muu kuin riidan osapuolena oleva sopimuksen osapuoli

Artiklassa määritellään ne asiakirjat, jotka vastaajan on toimitettava muulle kuin riidan osapuolena olevalle sopimusosapuolelle 30 päivän kuluessa niiden vastaanottamisesta tai viipymättä sen jälkeen, kun mahdollinen luottamuksellista tai suojattua tietoa koskeva riita on ratkaistu.

Artiklassa myös määrätään, että muulla kuin riidan osapuolena olevalla sopimuksen osapuolella on oikeus olla läsnä jakson nojalla pidetyssä käsittelyssä ja esittää suullisesti näkemyksensä tämän sopimuksen tulkinnasta.

3.52 Artikla. Asiantuntijalausunnot

Artiklan mukaan tuomioistuin voi riidan osapuolten pyynnöstä tai osapuolia kuultuaan omasta aloitteestaan nimetä yhden tai useamman asiantuntijan raportoimaan tuomioistuimelle kirjallisesti menettelyssä esiin nostettuihin seikkoihin liittyvistä asiakysymyksistä.

3.53 Artikla. Väliaikainen tuomio

Artiklan mukaan tuomioistuin voi kantajan pyynnön perusteella ja riidan osapuolia kuultuaan määrätä erillisinä tai yhdistelmänä rahallisia korvauksia mahdollisine soveltuvine korkoineen, ja omaisuuden palauttamisen, jolloin tuomiossa on edellytettävä, että vastaaja voi palauttamisen sijaan maksaa rahallisia korvauksia soveltuvine korkoineen. Lisäksi artiklassa määrätään korvauksen tai omaisuuden vastaanottajatahosta. Rahallinen korvaus ei saa olla suurempi kuin kantajalle tai sen pakallisesti sijoittautuneelle yhtiölle koitunut tappio. Tuomioistuin ei myöskään voi määrätä rankaisevaa vahingonkorvausta. Tuomioistuin määrää menettelyn kustannukset riidan hävinneen osapuolen maksettaviksi. Poikkeuksellisissa olosuhteissa tuomioistuin voi jakaa kustannukset riidan osapuolten kesken, jos se katsoo, että jakaminen on asianmukaista tapauksen olosuhteissa. Artiklassa sovitaan myös muista kohtuullisista kustannuksista sekä kustannusten jaosta tilanteissa, joissa kanne on ollut vain osittain menestyksellinen. Tuomioistuimen olisi annettava väliaikainen tuomio 18 kuukauden kuluessa kanteen nostamisesta.

3.54 Artikla. Muutoksenhakumenettely

Artiklassa sovitaan oikeudesta hakea muutoksenhakutuomioistuimelta muutosta väliaikaiseen tuomioon 90 päivän kuluessa tuomion antamisesta, sekä muutoksenhaun perusteista.

3.55 Artikla. Lopullinen tuomio

Artiklan mukaan väliaikaisesta tuomiosta tulee lopullinen, jollei riidan kumpikaan osapuoli ole hakenut muutosta väliaikaiseen tuomioon sopimuksen muutoksenhakumenettelyä koskevan kohdan nojalla. Artiklassa määritellään myös menettelyistä ja lopullisen tuomion voimaantulosta tilanteissa, kun väliaikaiseen tuomioon on haettu muutosta muutoksenhakutuomioistuimesta. Muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisut sitovat tuomioistuinta.

3.56 Artikla. Korvaus tai muu hyvitys

Artiklassa määrätään, että tuomioistuin ei saa hyväksyä puolustuksena, vastakanteena, kuittauksena tai vastaavana väitteenä sitä, että sijoittaja on saanut tai saa myöhemmin korvausta tai muuta hyvitystä vakuutus- tai takaussopimuksen mukaisesti tämän jakson nojalla käynnistetyssä riita-asiassa haetusta koko hyvityksestä tai sen osasta.

3.57 Artikla. Lopullisten tuomioiden täytäntöönpano

Artiklassa määritellään lopullisten tuomioiden täytäntöönpanosta. Tuomioistuimen tämän jakson nojalla antamat lopulliset tuomiot ovat sitovia riidan osapuolten välillä kyseisessä asiassa, eikä niihin saa hakea muutosta, uudelleen käsittelyä, purkua tai kumoamista eikä kohdistaa mitään muuta muutoksenhakukeinoja. Kumpikin osapuoli tunnustaa tämän sopimuksen nojalla an-

netun lopullisen tuomion ja panee omalla alueellaan maksuvelvollisuus täytäntöön samalla tavoin kuin, jos kyseessä olisi osapuolen oman tuomioistuimen lopullinen tuomio. Artiklassa säädetään myös poikkeuksista ja aikarajoista koskien lopullisen tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa riidoissa, jossa Vietnam on vastaajana. Tuomion täytäntöönpanoon sovelletaan voimassaolevaa lainsäädäntöä, joka koskee tuomioita tai ratkaisujen täytäntöönpanoa paikassa, jossa täytäntöönpanoa haetaan. New Yorkin yleissopimusta ja ICSID-yleissopimusta sovelletaan tarvittaessa.

3.58 Artikla. Osapuolten rooli

Artiklassa määrätään, että kumpikaan osapuoli ei saa antaa diplomaattista suojelua tai nostaa kansainvälistä kannetta, joka koskee tämän jakson nojalla käsiteltäväksi toimitettua riitaa, ellei toinen osapuoli ole jättänyt noudattamatta tällaisessa riidassa annettua tuomiota. Tämän kohdan soveltamista varten diplomaattiseen suojeluun eivät sisälly epäviralliset diplomaattiset yhteydet, joiden ainoana tarkoituksena on helpottaa riidan ratkaisua.

3.59 Artikla. Käsittelyn yhdistäminen

Artiklassa määritellään menettelyt kanteiden käsittelyjen yhdistämisestä tapauksissa, joissa on nostettu vähintään kaksi kannetta, jotka koskevat samaa oikeuskysymystä tai tosiseikkaa ja jotka perustuvat samoihin tapahtumiin tai olosuhteisiin.

NELJÄS LUKU

INSTITUTIONAALISET, YLEISET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

4.1 Artikla. Komitea

Artiklassa sovitaan komitean perustamisesta, kokoontumisesta, vastuista ja tehtävistä. Komitea kokoontuu kerran vuodessa tai kiireellisissä tapauksissa osapuolen pyynnöstä. Se on vastuussa siitä, että sopimus toimii asianmukaisesti sekä valvoo sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista, ja edistää sen yleisiä tavoitteita.

4.2 Artikla. Komitean päätöksenteko

Artiklassa käsitellään komitean päätöksentekoa. Komitealla on päätösvaltaa kaikissa sopimuksen kattamissa kysymyksissä. Sen päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet päätösten toimeenpanemiseksi. Komitea voi myös antaa suosituksia. Se tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa yksimielisesti.

4.3 Artikla. Muutokset

Artiklassa sovitaan osapuolten muutoksista sopimukseen.

4.4 Artikla. Verotus

Artiklassa käsitellään verotusta. Sopimus ei estä kumpaakaan osapuolta ottamasta käyttöön tai soveltamasta verotustoimenpiteitä, joilla erotellaan veronmaksajat tilanteen mukaan tai joilla pyritään torjumaan verojen välttäminen tai kiertäminen. Sopimuksen määräykset eivät myöskään vaikuta verosopimuksen nojalla osapuolelle kuuluviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

4.5 Artikla. Vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskeva poikkeus

Artikla sisältää vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskevia poikkeuksia. Osapuolilla säilyy mahdollisuus ottaa käyttöön tai ylläpitää toimenpiteitä muun muassa osapuolten rahoitusjärjestelmien luotettavuuden ja vakauden turvaamiseksi. Toimenpiteet eivät kuitenkaan saa olla raskaampia kuin on tarpeen niille asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

4.6 Artikla. Yleiset poikkeukset

Artiklassa määritellään sopimuksen suhde toimenpiteisiin, jotka liittyvät muun muassa yleisen turvallisuuden tai julkisen moraalin suojelemiseen, yleisen järjestyksen ylläpitämiseen, ihmisten, eläinten tai kasvien elämän ja terveyden suojelemiseen, ehtyvien luonnonvarojen suojeluun, tai kansallisaarteiden suojelemiseen.

4.7 Artikla. Erityiset poikkeukset

Artiklassa määritellään erityiset poikkeukset.

4.8 Artikla. Turvallisuuteen perustuvat poikkeukset

Artiklassa määritellään sopimuksen suhde toimiin, jotka liittyvät kansalliseen turvallisuuteen. Sopimus ei velvoita osapuolta antamaan tietoja sen keskeisten turvallisuusetujen vastaisesti. Sopimus ei myöskään estä osapuolen toimia, joilla se täyttää kansainväliset velvollisuutensa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai suojelee omia keskeisiä turvallisuusetujaan.

4.9 Artikla. Lakien ja asetusten soveltaminen

Artiklassa määritellään sopimuksen siirtoja koskevan 2.8 artiklan suhde kansallisiin lakeihin ja asetuksiin.

4.10 Artikla. Tilapäiset suojatoimenpiteet

Artiklan mukaan Unionin talous- ja rahaliiton toimintaan tai Vietnamin raha- ja valuuttakurssipolitiikan toimintaan liittyvien vakavien vaikeuksien tai niiden uhan poikkeuksellisissa olosuhteissa asianomainen osapuoli voi toteuttaa enintään yhden vuoden ajan suojatoimenpiteitä, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä siirtojen tekemiseksi.

4.11 Artikla. Rajoitukset maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyvien vaikeuksien ilmetessä

Artiklassa määritellään edellytykset ja menettelyt suojatoimenpiteille, joita osapuolet voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa siirtojen osalta, jos osapuolella on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyviä vaikeuksia tai sellaisten uhka.

4.12 Artikla. Tietojen luovuttaminen

Artiklassa on määräykset tietojen luovuttamisesta ja luottamuksellisuudesta. Sopimus ei velvoita osapuolta asettamaan saataville luottamuksellisia tietoja, joiden paljastaminen estäisi lain valvonnan, olisi muutoin yleisen edun vastaista tai vaarantaisi yksittäisen julkisen tai yksityisen yrityksen oikeutetut kaupalliset edut.

4.13 Artikla. Voimaantulo

Artiklassa määrätään sopimuksen hyväksymisestä osapuolten omien sovellettavien oikeudellisten menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat saattaneet päätökseen tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi tarvittavat oikeudelliset menettelynsä. Osapuolet voivat sopia muusta päivämäärästä. Artiklassa sovitaan mahdollisen väliaikaisen soveltamisen ehdoista.

4.14 Artikla. Kesto

Artiklassa määrätään sopimuksen olevan voimassa rajoittamattoman ajan. Osapuolet voivat ilmoittaa toiselle osapuolelle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa sopimus. Irtisanominen tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuudennen kuukauden viimeisenä päivänä.

4.15 Artikla. Irtisanominen

Artikla sisältää määräykset sopimuksen irtisanomisesta. Mikäli sopimus irtisanotaan 4.14 artiklan (Kesto) nojalla, tämä sopimuksen 1 luvun (Tavoitteen ja yleiset määritelmät), 2.1 artiklan (Soveltamisala), 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet), ja 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) - 2.9 artiklan (Sijaantulo) määräykset, 4 luvun asiankuuluvat määräykset sekä 3 luvun (Riitojenratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) määräykset pysyvät voimassa vielä 15 vuoden ajan irtisanomispäivästä niiden sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen irtisanomispäivää.

4.16 Artikla. Velvollisuuksien täyttäminen

Artiklassa määrätään, että osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämisen.

4.17 Artikla. Siirrettyä julkista valtaa käyttävät henkilöt

Artiklassa määrätään, että kukin osapuoli varmistaa, että kaikki sellaiset tahot, joille on myönnetty erityisoikeuksia, etuoikeuksia tai nimetty monopoli, joille osapuoli on siirtänyt sääntelyyn liittyvää, hallinnollista tai muuta julkista toimivaltaa kansallisen lainsäädännön nojalla, toimivat tätä toimivaltaa käyttäessään sopimuksessa asetettujen velvollisuuksien mukaisesti.

4.18 Artikla. Ei välitöntä vaikutusta

Artiklassa määrätään, että tämän sopimuksen määräysten ei voida tulkita luovan henkilöille muita oikeuksia tai velvoitteita kuin osapuolten välillä kansainvälisen oikeuden mukaisesti luodut oikeudet ja velvollisuudet. Vietnam voi säätää kansallisen lainsäädäntönsä nojalla toisin.

4.19 Artikla. Liitteet

Artiklassa määrätään, että sopimuksen liitteet ovat erottamaton osa sopimusta.

4.20 Artikla. Suhde muihin sopimuksiin

Artiklassa määritellään suhteet muihin sopimuksiin.

4.21 Artikla. Myöhemmät liittymiset unioniin

Artikla sisältää määräykset EU:n uusien jäsenvaltioiden liittymisestä.

4.22 Artikla. Alueellinen soveltaminen

Artikla sisältää määräykset alueellisesta soveltamisesta.

4.23 artikla. Todistusvoimaiset tekstit

Artiklassa määritellään sopimuksen todistusvoimaiset kielet.

LIITTEET

Liite 1 sisältää osapuolten toimivaltaiset viranomaiset.

Liite 2 koskee Vietnamin vapautusta kansallisesta kohtelusta.

Liite 3 sisältää sijoitusten kohtelua koskevan yhteisymmärryksen.

Liite 4 koskee pakkolunastusta. Liitteessä osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksen koskien välitöntä ja välillistä pakkolunastusta.

Liite 5 koskee julkista velkaa.

Liite 6 sisältää luettelon Vietnamin ja Unionin jäsenvaltioiden välisistä sijoitussopimuksista.

Liite 7 sisältää työjärjestyksen, jossa määrätään muun muassa ilmoituksista, välimiesmenettelyn aloittamisesta, välimiespaneelin työskentelystä, välimiesten korvaamisesta, istunnoista, avoimuudesta ja luottamuksellisuudesta sekä työkielestä.

Liite 8 sisältää välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt. Käytäntesäännöissä määrätään muun muassa vastuista, tehtävistä, julkistamisvelvoitteista, riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, sekä tietojen luottamuksellisuudesta.

Liite 9 sisältää osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismin. Sovittelumekanismi sisältää muun muassa tavoitteet, tietojen pyytämisen, menettelyn aloittamisen, sovittelijan valinnan sekä muut sovittelumenettelyä koskevat säännöt.

Liite 10 koskee sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelujärjestelmän mukaista menettelyä, valintaa sekä sääntöjä.

Liite 11 sisältää tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten sekä sovittelijoiden käytäntesäännöt. Käytäntesäännöissä määrätään muun muassa jäsenten velvollisuuksista, tehtävistä, riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta sekä tietojen luottamuksellisuudesta.

Liite 12 koskee yhtäaikaisia menettelyjä.

Liite 13 sisältää muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyt.

7 Voimaantulo

Sopimuksen voimaantulosta määrätään 4.13 artiklassa. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaansaattamista edellyttävät päätökseen sovellettavat oikeudelliset menettelynsä, tai muuna osapuolten sopimana päivänä.

Esiteltäessä hallituksen esitystä kaksitoista Euroopan unionin jäsenmaata (Espanja, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Ruotsi, Romania, Tshekin tasavalta, Tanska, Unkari ja Viro) ja Vietnam ovat toimittaneet ilmoituksen sopimuksen kansallisten menettelyiden loppuunsaattamisesta sopimuksen voimaantulemiseksi. EU ei ole vielä antanut ilmoitustaan. Sopimuksen voimaantulon ajankohtaa ei pystytä tässä tilanteessa vielä arvioimaan.

Sopimuksen 4.20 artiklan mukaan sopimuksen tullessa voimaan sen liitteessä 6 luetellut unionin jäsenvaltioiden ja Vietnamin väliset sopimukset, niistä johdetut oikeudet ja velvollisuudet mukaan luettuina, irtisanotaan, niiden voimassaolo päättyy ja ne korvataan EU:n ja Vietnamin välisellä sopimuksella. Kyseinen sopimus korvaa siten myös Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sijoitussuojasopimuksen.

Esitykseen sisältyvä laki EU:n ja Vietnamin välisen sopimuksen voimaansaattamisesta ja Suomen ja Vietnamin kahdenvälisen sopimuksen voimaansaattamislain kumoamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Sopimukseen sisältyy määräyksiä, joilla on yhtymäkohtia Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskevan sopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan N:o 2 (SopS 103/1994), joka käsittelee Ahvenanmaan asemaa. Osa kyseisistä määräyksistä kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä merkitsee, että Ahvenanmaan erityisasema on otettu huomioon jo kyseisiä sopimusmääräyksiä neuvoteltaessa.

Sopimuksen 2.2 artiklassa vahvistetaan osapuolilla oleva sääntelyoikeus, joka kuuluu tietyin edellytyksin Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan myös Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan.

Sopimuksen kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun ja täyden suojan ja turvan myöntämistä koskevaan 2.5 artiklaan, tappioiden korvaamista koskevaan 2.6 artiklaan ja pakkolunastusta koskevaan 2.7 artiklaan sisältyy kansalliseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 5, 6, 8, 18, 25 ja 26 kohdan mukaan myös Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, sopimuksen voimaansaattamissäädökselle on tarpeen saada Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä.

Sopimukseen sisältyy myös muita aloja, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, mutta jotka eivät kuitenkaan enää kuulu jäsenvaltioiden toimivaltaan.

9 Toimeenpano ja seuranta

Osapuolet perustavat komitean, johon kuuluu EU-osapuolen ja Vietnamin edustajia. Komitea kokoontuu yleensä kerran vuodessa, vuoroin unionissa ja Vietnamin, tai kiireellisissä tapauksissa jommankumman osapuolen pyynnöstä. Komitean puheenjohtajina toimivat yhdessä Vietnamin suunnittelu- ja sijoitusministeri ja kauppapolitiikasta vastaava Euroopan komission jäsen tai heidän nimittämänsä edustajat.

Komitean tehtävänä on varmistaa, että sopimus toimii asianmukaisesti. Komitea valvoo ja helpottaa sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista, erityisesti riitojenratkaisua, ja edistää sen yleisiä tavoitteita.

10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja Vietnamin välillä tehty sijoitussuojasopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin, kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001 vp, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako sijoitussuojasopimuksen kattamalla alalla on määritelty EU:n tuomioistuimen toukokuussa 2017 antamassa lausunnossa (2/15). Sijoitusten osalta lausunnossa vahvistetaan, että suorat ulkomaiset sijoitukset kuuluvat yhteisen kauppapolitiikan alaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 207 artiklan 1 kohdan nimenomaisen maininnan mukaisesti, mistä seuraa, että ne kuuluvat SEUT 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sen sijaan jaettuun toimivaltaan kuuluvat sijoitusten suoja koskevia määräykset silloin, kun ne liittyvät muihin kuin suoriin ulkomaisiin sijoituksiin, sijoittajan ja valtion välistä riitojen ratkaisua koskevat määräykset sekä muut institutionaaliset määräykset siltä osin kuin ne liittyvät edellä mainittuihin jaetun toimivallan määräyksiin. Muita kuin suoria ulkomaisia investointeja ovat arvopaperisijoitukset, jossa sijoittaja ostaa ulkomaisen yrityksen osakkeita tai velkaa ilman määräysvaltaa kyseisessä yrityksessä.

Koska EU:n ja Vietnamin välinen sijoitussuojasopimus sen 1.2 artiklan mukaisesti kattaa kaikenlaiset omaisuuserät sijoituksina, suurin osa sen velvoitteista koskee yhtä lailla niin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia suoria ulkomaisia sijoituksia kuin unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan kuuluvia muita kuin suoria ulkomaisia sijoituksia. Sopimuksen luonteesta johtuen tarkempaa artiklakohtaista jakoa unionin yksinomaisen toimivallan sekä unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan välillä ei näin ollen voi tehdä. Jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä sisältyy sijoittajan ja valtion välisen sijoitusriitojenratkaisua koskevaan jaksoon (3 luku, B jakso). Jaettuun toimivaltaan kuuluvat niin ikään sopimuksen tavoitteet ja yleiset määritelmät, sijoitusten suoja, osapuolten välisten riitojen ratkaisu ja sovittelujärjestelmä sekä institutionaaliset, yleiset ja loppumääräykset, siltä osin kuin ne liittyvät kyseisen sijoittajansuojaluvun niihin määräyksiin, jotka kuuluvat unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös tällaisen velvoitteen irtisanomiseen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka, 4) jos määräyksen

tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Sopimuksen 1.2 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet ja 2.1 artiklassa sijoitusten suojan soveltamisala. Siltä osin kuin kyseiset määräykset vaikuttavat välillisesti sellaisten jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluviin aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen, jotka kuuluvat itsessään lainsäädännön alaan, kuuluvat määritelmiä ja soveltamisalaa koskevat määräykset niin ikään lainsäädännön alaan ja edellyttävät siten eduskunnan hyväksyntää.

Sopimuksen 2.2 artiklassa vahvistetaan osapuolilla oleva sääntelyoikeus. Perustuslain 1 §:ssä säädetään Suomen täysivaltaisuudesta. Täysivaltaisuuden keskeisenä sisältönä on kyky säätää kaikkien valtion alueella julkista valtaa käyttävien viranomaisten ja muiden toimielinten toimivallasta. Siihen kuuluu myös valta päättää oikeusjärjestyksen sisällöstä, määrätä valtioelinten toiminnasta ja oikeus käyttää eri tavoin julkista valtaa valtion alueella oleviin ihmisiin ja esineisiin nähden. Artikla kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2.3 artiklassa määrätään kansallisesta kohtelusta. Määräykset koskevat yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita ja niistä on katsottava myös muuten Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan edellytettävän säätämistä lailla. Määräykset edellyttävät näin ollen eduskunnan hyväksyntää siltä osin kuin kyse on muista kuin suorista ulkomaisista sijoituksista, kuten edellä toimivallanjakoa selostavassa kohdassa on esitetty.

Lisäksi tietyt sopimuksen määräykset, joiden suhteesta Suomen lainsäädäntöön on tehty yksityiskohtaisesti selkoa edellä jaksossa 6 *Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön*, edellyttävät eduskunnan suostumusta sillä perusteella, että määräysten tarkoittamista asioista on voimassa lain säännöksiä. Tällaisia ovat artikkelit 2.5 (Sijoitusten kohtelu), 2.6 (tappioiden korvaaminen), 2.8 (siirto) ja 2.9 (sijaantulo) sekä 2.7 (pakkolunastus) yhdessä liitteen 4 kanssa, miltä osin huomionarvoista on myös perustuslain 15 §:ssä säädetty oikeus omaisuuden suojaan. Liitteessä 4 liitteessä osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksensä siitä, mitä tarkoitetaan välittömällä ja välillisellä pakkolunastuksella. Liitteen määräykset vaikuttavat välillisesti aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen ja kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp).

Sopimuksen 3 luvun B jakso ja liite 10 koskevat sijoittajan ja sopimuspuolen välisten riitojen ja sopimuksen A jakso ja liite 9 puolestaan valtioiden välisten riitojenratkaisua. Perustuslain 21 § sisältää perussäännöksen jokaisen oikeudesta saada asiansa käsitellyksi ja ratkaistuksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Sopimuksen riitojenratkaisua koskevat määräykset vastaavat pitkälti muiden viimeaikaisten EU:n tekemien sijoitussuojasopimusten määräyksiä (ks. esim. HE 6/2022 vp). Koska ratkaisut ovat osapuolia sitovia, riitojenratkaisua koskevat määräykset edellyttävät eduskunnan suostumusta siltä osin kuin päätöksillä olisi vaikutusta Suomen toimivaltaan ja lainsäädännönalaan kuuluvien määräysten tulkinnassa (PeVL 31/2001 vp).

Sopimuksen 4.4 artikla koskee verotusta. Perustuslain 81 §:n 1 momentin ja 121 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan ja edellyttää eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 4.12 artikla koskee tietojen luovuttamista. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla, minkä vuoksi henkilötietojen luovuttamista ja niille edellytettävää suojaa koskevat määräykset kuuluvat eduskunnan toimivaltaan ja edellyttävät eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen 4.20 artiklassa määrätään sopimuksen suhteesta muihin sopimuksiin. Sen mukaan sopimuksen tullessa voimaan liitteessä 6 luetellut unionin jäsenvaltioiden ja Vietnamin väliset sopimukset, mukaan lukien Suomen ja Vietnamin välinen sopimus, sekä niistä johdetut oikeudet ja velvollisuudet mukaan luettuina irtisanotaan, niiden voimassaolo päättyy ja ne korvataan uudella sopimuksella. Perustuslakivaliokunta on katsonut (esim. PeVL 18/2002 vp ja PeVL 32/2006 vp), että irtisanomisen lisäksi eduskunnan suostumus on tarvittu myös muunlaiseen eduskunnan suostumuksella hyväksytyn velvoitteen lakkauttamiseen. Näin ollen sopimukseen sisältyvä kahdenvälisen sopimusten irtisanomista koskeva määräys kuuluu eduskunnan toimivaltaan ja edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

10.2 Käsittelyjärjestys

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön säätämisyksessä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin välillä Hanoissa 30.6.2019 tehdyn sijoitussojasopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

2. ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdystä sijoitussuojasopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä Hanoissa 30 päivänä kesäkuuta 2019 tehdyn sijoitussuojasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.
Tällä lailla kumotaan Vietnamin kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (277/2009).

Helsingissä 6.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari

**EUROOPAN UNIONIN
JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
SEKÄ VIETNAMIN SOSIALISTISEN TASAVALLAN VÄLINEN
SIJOITUSSUOJASOPIMUS**

EUROOPAN UNIONI,
jäljempänä 'unioni',
BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI,
KROATIAN TASAVALTA,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARI,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
ROMANIA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA ja
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,
jäljempänä yhdessä 'EU-osapuoli', sekä
VIETNAMIN SOSIALISTINEN TASAVALTA,
jäljempänä 'Vietnam',
jäljempänä yhdessä 'osapuolet', jotka

TUNNUSTAVAT pitkäaikaisen ja vahvan kumppanuutensa, joka perustuu Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2012 allekirjoitetussa Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevassa puitesopimuksessa, jäljempänä 'kumppanuus- ja yhteistyösopimus', kuvastuviin yhteisiin periaatteisiin ja arvoihin, sekä merkittävät talous-, kauppaa- ja sijoitussuhteensa, jotka osaltaan kuvastuvat Brysselissä pp.kk.vvv allekirjoitetussa Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välisessä vapaakauppasopimuksessa, jäljempänä 'vapaakauppasopimus',

HALUAVAT edelleen vahvistaa taloussuhdettaan osana yleisiä yhteyksiään ja niiden kanssa johdonmukaisella tavalla ja ovat vakuuttuneita siitä, että tällä sopimuksella luodaan uusi ilmapääpiiri osapuolten välisten sijoitusten kehitykselle,

TUNNUSTAVAT, että tämä sopimus täydentää ja edistää alueellisia talouden yhdistymispyrkimyksiä,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET lujittaa talous-, kauppaa- ja sijoitussuhteitaan noudattaen kestävä kehityksen tavoitetta sen taloudellisessa, sosiaalisessa ja ympäristöön liittyvässä ulottuvuudessa ja edistää tämän sopimuksen nojalla sijoituksia tavalla, jossa otetaan huomioon korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja työsuojelu ja asiaa koskevat kansainvälisesti hyväksytyt normit ja sopimukset,

HALUAVAT nostaa elintaso, edistää talouskasvua ja talouden vakautta, luoda uusia työllisyysmahdollisuuksia ja parantaa yleistä hyvinvointia ja tätä varten vahvistavat uudelleen sitoutumisensa sijoitusten edistämiseen,

VAHVISTAVAT UUDELLEEN sitoutumisensa kestäväen kehityksen periaatteisiin vapaa-kauppasopimuksessa,

TUNNUSTAVAT avoimuuden merkityksen, joka kuvastuu niiden vapaakauppasopimuksessa tekemissä sitoumuksissa,

VAHVISTAVAT UUDELLEEN sitoutumisensa San Franciscossa 26 päivänä kesäkuuta 1945 tehtyyn Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaan ja ottavat huomioon Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 antamassa Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ilmaistut periaatteet,

RAKENTAVAT TOIMINTANSA Marrakeshissa 15 päivänä huhtikuuta 1994 Maailman kauppajärjestön perustamisesta tehdyn Marrakeshin sopimuksen, jäljempänä 'WTO-sopimus' sekä muiden sellaisten monenkeskisten, alueellisten ja kahdenvälisten sopimusten ja järjestelyjen, joiden osapuolia ne ovat, erityisesti vapaakauppasopimuksen, mukaisille oikeuksilleen ja velvollisuuksilleen,

HALUAVAT parantaa yritystensä kilpailukykyä tarjoamalla niille ennakoitavissa olevan oikeudellisen kehityksen niiden sijoitussuhteita varten,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 LUKU

TAVOITTEET JA YLEISET MÄÄRITELMÄT

1.1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän sopimuksen tavoitteena on parantaa sijoitusympäristöä osapuolten välillä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

1.2 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä sopimuksessa

a) 'osapuolen luonnollisella henkilöllä' tarkoitetaan EU-osapuolen tapauksessa henkilöä, joka on unionin jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kyseisen maan kansalainen, ja Vietnamin tapauksessa henkilöä, joka on Vietnamin lainsäädännön mukaan Vietnamin kansalainen;

b) 'oikeushenkilöllä' tarkoitetaan mitä tahansa sovellettavan lainsäädännön mukaan joko voiton tuottamiseksi tai muuta tarkoitusta varten asianmukaisesti perustettua tai muulla tavoin järjestettyä, yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevaa oikeussubjektia, kuten yrityksiä, säätiöitä, henkilöyhtiöitä, yhteisyrityksiä, yksityisiä elinkeinonharjoittajia ja yhdistyksiä;

c) 'osapuolen oikeushenkilöllä' tarkoitetaan EU-osapuolen oikeushenkilöä, joka on perustettu unionin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja jolla on merkittäviä liiketoimia unionin alueella, tai Vietnamin oikeushenkilöä, joka on perustettu Vietnamin lainsäädännön mukaisesti ja jolla on merkittäviä liiketoimia Vietnamin alueella;

Oikeushenkilö on

i) yhden osapuolen luonnollisten tai oikeushenkilöiden 'omistama', jos yli 50 prosenttia sen pääomasta on EU-osapuolen tai Vietnamin henkilöiden omistuksessa; tai

ii) yhden osapuolen luonnollisten tai oikeushenkilöiden 'määräysvallassa', jos EU-osapuolen tai Vietnamin henkilöillä on valtuudet nimittää enemmistö sen johtajista tai muutoin oikeudellisesti ohjata sen toimintaa;

d) 'julkista valtaa käytettäessä suoritetuilla palveluilla ja muulla toiminnalla' tarkoitetaan palveluja tai toimintaa, joita ei suoriteta kaupallisesti eikä kilpailtaessa yhden tai useamman talouden toimijan kanssa;

e) 'taloudellisella toiminnalla' tarkoitetaan teollista, kaupallista ja ammatillista toimintaa sekä käsityöläistoimintaa mutta ei julkista valtaa käytettäessä suoritettuja palveluja ja muuta toimintaa;

f) 'toiminnalla' tarkoitetaan sijoituksen yhteydessä johtamista, hallintoa, ylläpitämistä, käyttöä, käyttöoikeutta, myyntiä tai muuta luovutusta;

g) 'osapuolen käyttöön ottamalla tai voimassa pitämällä toimenpiteellä' tarkoitetaan toimenpidettä, jonka toteuttavat

i) keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelimet ja viranomaiset; tai

ii) julkishallinnon ulkopuoliset elimet käyttäessään keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelinten tai viranomaisten niille siirtämiä valtuuksia;

h) 'sijoituksella' tarkoitetaan kaikenlaisia omaisuuseriä, jotka osapuolen sijoittaja omistaa tai jotka ovat sen määräysvallassa suoraan tai välillisesti toisen osapuolen alueella ja joilla on sijoituksille tyypilliset ominaispiirteet, kuten pääoman tai muiden varojen sitoumukset, tuotto- tai voitto-odotukset, riskin kantaminen ja tietty kesto; sijoitusmuotoihin voivat kuulua seuraavat:

i) aineellinen ja aineeton irtain ja kiinteä omaisuus sekä muut omistusoikeudet kuten vuokrat, kiinnitykset, pantit ja vakuudet;

ii) yritys sekä osakkeet ja muut yrityksen pääomaan osallistumisen muodot sekä niihin perustuvat oikeudet;

iii) velkakirjat, obligaatiot sekä lainat ja muut velkainstrumentit sekä niihin perustuvat oikeudet;

iv) avaimet käteen-, rakennus-, hallinnointi-, tuotanto-, käyttöoikeus-, tulonjako- ja muut vastaavat sopimukset;

v) rahasaatavat tai oikeudet muihin omaisuuseriin taikka oikeudet sopimusperusteisiin suorituksiin, joilla on taloudellinen arvo; ja

vi) teollis- ja tekijänoikeudet ja liikearvo;

sijoitettuja tuottoja on käsiteltävä sijoituksina, jos niillä on sijoituksen ominaispiirteet, eikä minkäänlainen muutos siinä, missä muodossa varat sijoitetaan tai uudelleensijoitetaan, vaikuta siihen, pidetäänkö niitä sijoituksena, niin kauan kuin niillä säilyvät sijoituksen ominaispiirteet;

i) 'osapuolen sijoittajalla' tarkoitetaan osapuolen luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on tehnyt sijoituksen toisen osapuolen alueella;

j) 'tuotoilla' tarkoitetaan kaikkia määriä, jotka on saatu tai johdettu sijoituksesta tai uudelleensijoituksesta, kuten voittoja, osinkoja, pääomatuloja, rojalteja, korkoja, teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä suorituksia, luontoissuorituksia ja kaikkea muuta laillista tuloa;

k) 'toimenpiteellä' tarkoitetaan mitä tahansa osapuolen toimenpidettä, joka voi olla lain, säännöksen tai määräyksen, säännön, menettelyn, päätöksen tai hallinnollisen toimen muodossa tai missä tahansa muussa muodossa;

l) 'henkilöllä' tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä;

m) 'kolmannella maalla' tarkoitetaan tämän sopimuksen alueellisen soveltamisalan, sellaisena kuin se määritellään 4.22 artiklassa (Alueellinen soveltaminen), ulkopuolella sijaitsevaa maata tai aluetta;

n) 'EU-osapuolella' tarkoitetaan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen perustuvan toimivallan mukaan;

o) 'osapuolella' tarkoitetaan EU-osapuolta tai Vietnamia;

p) 'kansallisella' tarkoitetaan yhtäältä unionin ja sen jäsenvaltioiden ja toisaalta Vietnamin lainsäädännön, lakien ja asetusten osalta keskus-, alue- tai paikallistason lainsäädäntöä, lakeja ja asetuksia; ja

q) 'tämän sopimuksen piiriin kuuluvalla sijoituksella' tarkoitetaan osapuolen sijoittajan toisen osapuolen alueella tekemää sijoitusta, joka on olemassa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tai tehdään tai hankitaan sen jälkeen ja joka on tehty kyseisen toisen osapuolen sovellettavien lakien ja asetusten mukaisesti.

2 LUKU

SIJOITUSTEN SUOJA

2.1 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä lukua sovelletaan

- a) tämän sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin; ja
 - b) osapuolen sijoittajiin niiden tämän sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin liittyvän toiminnan osalta.
2. Tämän sopimuksen 2.3 artiklaa (Kansallinen kohtelu) ja 2.4 artiklaa (Suosituimmuuskohtelu) ei sovelleta
- a) audiovisuaalisen alan palveluihin;
 - b) ydinaineiden louhintaan, valmistukseen ja jalostukseen;
 - c) aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan;
 - d) kansalliseen meriliikenteen kabotaasiin;
 - e) kotimaisiin ja kansainvälisiin lentoliikennepalveluihin, mukaan lukien sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyviin palveluihin, ei kuitenkaan seuraaviin:
 - i) ilma-alusten korjaus- ja huoltopalvelut, joiden ajaksi ilma-alus poistetaan liikenteestä;
 - ii) lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi;
 - iii) tietokonepohjaisen varausjärjestelmän palvelut;
 - iv) maahuolintapalvelut; ja
 - v) lentoasemapalvelut;
 - ja
 - f) julkista valtaa käytettäessä suoritettuihin palveluihin ja muuhun toimintaan.
3. Tämän sopimuksen 2.3 artiklaa (Kansallinen kohtelu) ja 2.4 artiklaa (Suosituimmuuskohtelu) ei sovelleta osapuolten myöntämiin tukiin.
4. Tätä lukua ei sovelleta osapuolten sosiaaliturvajärjestelmiin tai sellaiseen osapuolen alueella harjoitettavaan toimintaan, joka liittyy, vaikka vain ajoittain, julkisen vallan käyttöön.
5. Tätä lukua ei sovelleta osapuolen työmarkkinoille pyrkiviä luonnollisia henkilöitä koskeviin toimenpiteisiin eikä kansalaisuutta taikka vakituista asumista tai työpaikkaa koskeviin toimenpiteisiin.
6. Lukuun ottamatta 2.1 artiklaa (Soveltamisala), 2.2 artiklaa (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) ja 2.5 artiklaa (Sijoitusten kohtelu) – 2.9 artiklaa (Sijaantulo) minkään tässä sopimuksessa ei katsota edellyttävän, että rajoitetaan osapuolia vapaakauppasopimuksen 9 luvun (Julkiset hankinnat) nojalla sitovia velvollisuuksia tai että määrätään lisää julkisiin hankintoihin liittyviä velvollisuuksia. Tarkennetaan, että vapaakauppasopimuksen 9

luvun (Julkiset hankinnat) mukaisten julkisia hankintoja koskevien toimenpiteiden ei voida katsoa rikkovan 2.1 artiklaa (Soveltamisala), 2.2 artiklaa (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) tai 2.5 artiklaa (Sijoitusten kohtelu) – 2.9 artiklaa (Sijaantulo).

2.2 ARTIKLA

Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet

1. Osapuolet vahvistavat uudelleen oikeutensa toteuttaa alueellaan sääntelyä oikeutettujen politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten kansanterveyden, turvallisuuden, ympäristön tai yleisen moraalin suojelemiseksi, sosiaalisen suojelun tai kuluttajansuojan varmistamiseksi sekä kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi ja suojelemiseksi.

2. Tarkennetaan, ettei tätä lukua saa tulkita osapuolen sitoumukseksi olla muuttamatta lainsäädäntö- ja sääntelykehystään, mukaan lukien olla muuttamatta sitä tavalla, joka saattaisi vaikuttaa kielteisesti sijoitusten toimintaan tai sijoittajan tuotto-odotuksiin.

3. Tarkennetaan, että – jollei 4 kohdasta muuta johdu – osapuolen päätös olla antamatta, uudistamatta tai pitämättä voimassa tukea tai avustusta ei tarkoita tämän luvun rikkomista seuraavissa olosuhteissa:

a) lainsäädännön tai sopimuksen nojalla ei ole olemassa erityistä sitoumusta myöntää kyseistä tukea tai avustusta jollekin toisen osapuolen sijoittajalle tai tämän sopimuksen piiriin kuuluvalla sijoituksella tai uudistaa tai pitää voimassa tällaista tukea tai avustusta; tai

b) päätös on tehty tuen tai avustuksen antamista, uudistamista tai voimassa pitämistä koskevien ehtojen tai edellytysten mukaisesti.

4. Tarkennetaan, että minkään tässä luvussa ei katsota estävän osapuolta lopettamasta tuen myöntämistä tai pyytämästä sen takaisinmaksua tai edellyttävän osapuolen hyvittävän sitä sijoittajalle, jos tällaisesta toimesta on määrännyt jokin sen liitteessä 1 (Toimivaltaiset viranomaiset) luetelluista toimivaltaisista viranomaisista.

2.3 ARTIKLA

Kansallinen kohtelu

1. Kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille ja tämän sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille kyseisten sijoitusten toiminnan osalta kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin minkä se myöntää samankaltaisissa tilanteissa omille sijoittajilleen ja niiden sijoituksille.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, ja Vietnamin tapauksessa, jollei liitteestä 2 (Vietnam – vapautus kansallisesta kohtelusta) muuta johdu, osapuoli voi hyväksyä tai pitää voimassa minkä tahansa toimenpiteen tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen toiminnan osalta edellyttäen, ettei kyseinen toimenpide ole ristiriidassa vapaakauppasopimuksen liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) esitettyjen sitoumusten kanssa, jos kyseinen toimenpide on

- a) toimenpide, joka on hyväksytty tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tai ennen sitä;
- b) a alakohdassa tarkoitettu toimenpide, jota jatketaan, joka korvataan tai jota muutetaan tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, sillä edellytyksellä, että toimenpide on sen jatkamisen, korvaamisen tai muuttamisen jälkeen vähintään samassa määrin yhteensopiva 1 kohdan kanssa kuin toimenpide sellaisena kuin se oli voimassa ennen jatkamista, korvaamista tai muuttamista; tai
- c) toimenpide, joka ei kuulu a tai b alakohdan soveltamisalaan, sillä edellytyksellä, ettei sitä sovelleta kyseisen osapuolen alueella ennen tällaisen toimenpiteen voimaantulopäivää tehtyihin sijoituksiin eikä sillä tavoin, että niille aiheutetaan tappiota tai vahinkoa.

2.4 ARTIKLA

Suosituimmuuskohtelu

1. Kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille ja tämän sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille kyseisten sijoitusten toiminnan osalta kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin minkä se myöntää samankaltaisissa tilanteissa kolmannen maan sijoittajille ja niiden sijoituksille.
2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta seuraaviin aloihin:
 - a) viestintäpalvelut postipalveluja ja televiestintäpalveluja lukuun ottamatta;
 - b) virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut;
 - c) kalastus ja vesiviljely;
 - d) metsätalous ja metsästy; ja
 - e) kaivostoiminta mukaan lukien öljy ja kaasu.
3. Edellä olevan 1 kohdan ei katsota velvoittavan osapuolta ulottamaan toisen osapuolen sijoittajiin tai tämän sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin etuja mistään sellaisesta kohtelusta, joka on myönnetty jonkin ennen tämän sopimuksen voimaantulopäivää voimaan tulleen kahdenvälisen, alueellisen tai kansainvälisen sopimuksen nojalla.
4. Edellä olevan 1 kohdan ei katsota velvoittavan osapuolta ulottamaan toisen osapuolen sijoittajiin tai tämän sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin etuja
 - a) kohtelusta, joka on myönnetty jonkin sellaisen kahdenvälisen, alueellisen tai monenvälisen sopimuksen nojalla, joka sisältää sitoumuksia poistaa osapuolten väliltä olennaisilta osiltaan kaikki sijoitusten esteet tai jossa edellytetään osapuolten lainsäädännön lähentämistä yhdellä tai useammalla talouden alalla;
 - b) kohtelusta, joka perustuu johonkin kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyyn kansainväliseen sopimukseen tai muuhun, verotukseen kokonaisuudessaan tai pääasiallisesti liittyvään kansainväliseen sopimukseen tai järjestelyyn; tai

c) kohtelusta, joka perustuu palvelukaupan yleissopimuksen (GATS) VII artiklan tai sen rahoituspalveluja koskevan liitteen mukaisiin, pätevyyden, toimilupien tai vakavaraisuusvaatimusten tunnustamista koskeviin toimenpiteisiin.

5. Tarkennetaan, että 1 kohdassa tarkoitetun käsitteen 'kohtelu' alle eivät kuulu 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jaksossa (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) kuvatun kaltaisia riitojenratkaisumenettelyjä tai -mekanismeja, joista määrätään muissa kahdenvälisissä, alueellisissa tai kansainvälisissä sopimuksissa. Kyseisiin sopimuksiin sisältyvät aineelliset velvoitteet eivät itsessään ole "kohtelua", eikä niitä sen vuoksi voida ottaa huomioon tämän artiklan rikkomista arvioitaessa. Toimenpiteitä, jotka osapuoli edellä mainittujen aineellisten velvoitteiden perusteella toteuttaa, pidetään "kohteluna".

6. Tätä artiklaa on tulkittava ejusdem generis -periaatteen (samanlajisuusperiaatteen) mukaisesti.

2.5 ARTIKLA

Sijoitusten kohtelu

1. Kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittajille ja tämän sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun sekä täyden suojan ja turvan 2–7 kohdan ja liitteen 3 (Sijoitusten kohtelua koskeva yhteisymmärrys) mukaisesti.

2. Osapuoli rikkoo 1 kohdassa tarkoitettua kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuutta, jos toimenpide tai toimenpidesarja tarkoittaa

a) oikeussuojan epäämistä rikosoikeudellisessa, siviilioikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä;

b) oikeudenmukaisen menettelyn perustavaa rikkomista oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä;

c) ilmeistä mielivaltaisuutta;

d) kohdennettua syrjintää ilmeisen väärin perustein, kuten sukupuolen, rodun tai uskonnollisen vakaumuksen perusteella;

e) huonoa kohtelua, kuten pakottamista, vallan väärinkäyttöä tai vastaavaa vilpillisyyttä; tai

f) minkä tahansa muun, osapuolten 3 kohdan mukaisesti hyväksymään kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuuteen kuuluvan tekijän rikkomista.

3. Kohtelu, jota ei mainita 2 kohdassa, saattaa olla vastoin kohtuullista ja oikeudenmukaista kohtelua, jos osapuolet ovat niin sopineet 4.3 artiklassa (Muutokset) määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

4. Soveltaessaan 1–3 kohtaa 3 luvussa (Riitojen ratkaisu) tarkoitettu riitojenratkaisuelin voi ottaa huomioon sen, onko osapuoli tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen

saadakseen antanut toisen osapuolen sijoittajalle erityisen vaikutelman, jonka luomaan odotukseen sijoittaja on luottanut päättäessään tehdä tai pitää yllä kyseisen sijoituksen mutta jota osapuoli ei ole myöhemmin lunastanut.

5. Tarkennetaan, että 1 kohdassa tarkoitettu käsite 'täysi suoja ja turva' viittaa osapuolen velvollisuuteen toimia siten kuin sijoittajien ja tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten fyysisen turvallisuuden suojaamiseksi on tapauksen mukaan kohtuudella välttämätöntä.

6. Jos osapuoli on tehnyt toisen osapuolen sijoittajien tai tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten kanssa kirjallisen sopimuksen, joka täyttää kaikki seuraavassa esitetyt edellytykset, osapuoli ei voi rikkoa kyseistä sopimusta julkista valtaa käyttämällä. Kyseiset edellytykset ovat seuraavat:

a) kirjallinen sopimus on tehty ja se tulee voimaan tämän sopimuksen voimaantuloapäivän jälkeen;

b) sijoittaja nojaa kirjalliseen sopimukseen päättäessään tehdä tai pitää yllä tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen, joka on muu kuin kyseinen kirjallinen sopimus, ja rikkomisesta aiheutuu tosiasiallista vahinkoa kyseiselle sijoitukselle;

c) kirjallisella sopimuksella luodaan mainitun sijoituksen osalta oikeuksien ja velvollisuuksien vaihto molempia osapuolia sitovasti; ja

d) kirjalliseen sopimukseen ei sisälly lauseketta asianomaisen sopimuksen osapuolten välisten riitojen ratkaisemisesta kansainvälisellä välimiesmenettelyllä.

7. Tämän sopimuksen tai muun kansainvälisen sopimuksen jonkin muun määräyksen rikkominen ei merkitse tämän artiklan rikkomista.

2.6 ARTIKLA

Tappioiden korvaaminen

1. Osapuolen sijoittajien, joiden tämän sopimuksen piiriin kuuluville sijoituksille koituu tappioita toisen osapuolen alueella sodan tai muun aseellisen selkkauksen, vallankumouksen, kansallisen hätätilan, kapinan, kansannousun tai mellakan vuoksi, on saatava kyseiseltä toiselta osapuolelta palauttamisen, korvauksen, hyvityksen tai muun ratkaisun osalta vähintään yhtä suotuisa kohtelu kuin kohtelu, jonka kyseinen toinen osapuoli myöntää omille sijoittajilleen tai minkä tahansa kolmannen maan sijoittajille.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa rajoittamatta osapuolen sijoittajien, jotka jossakin 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa kärsivät tappioita toisen osapuolen alueella, on saatava toiselta osapuolelta ripeästi asianmukainen ja riittävä palautus tai hyvitys, jos tappiot johtuvat seuraavista:

a) toisen osapuolen asevoimat tai viranomaiset takavarikoivat tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen tai osan siitä; tai

b) toisen osapuolen asevoimat tai viranomaiset hävittävät tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen tai osan siitä;

kun tämä ei ollut tilanteessa välttämätöntä.

2.7 ARTIKLA

Pakkolunastus

1. Osapuoli ei saa kansallistaa tai pakkolunastaa tämän sopimuksen piiriin kuuluvia toisen osapuolen sijoittajien sijoituksia suoraan tai välillisesti käyttämällä toimenpiteitä, joilla on kansallistamista tai pakkolunastusta vastaava vaikutus, jäljempänä 'pakkolunastus', paitsi

- a) yleisen edun vuoksi;
- b) lain mukaisesti;
- c) syrjimättömästi; ja
- d) ripeää, asianmukaista ja riittävää korvausta vastaan.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen on vastattava määrältään tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen markkina-arvoa hetkenä välittömästi ennen pakkolunastusta tai ennen pakkolunastuksen tuloa yleiseen tietoon sen mukaan, kumpi on aiempi, sekä kohtuullista kaupallisin perustein pakkolunastuspäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta määritettyä korkoa. Tällaisen korvauksen on oltava tosiasiallisesti realisoitavissa ja vapaasti siirrettävissä 2.8 artiklan (Siirto) mukaisesti, ja se on maksettava viipymättä.

3. Sen estämättä, mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, silloin kun Vietnam on pakkolunastuksen tekevä osapuoli, maahan liittyvät suorat pakkolunastukset on tehtävä

- a) sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaista tarkoitusta varten; ja
- b) markkina-arvoa vastaavan korvauksen maksua vastaan, sovellettava kansallinen lainsäädäntö huomioon ottaen.

4. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien pakollisten lisenssien myöntäminen ei ole 1 kohdassa tarkoitettua pakkolunastusta sikäli kuin se on WTO-sopimuksen liitteeseen 1 C sisältyvän teollis- ja tekijänoikeuksien kauppiaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'TRIPS-sopimus', mukaista.

5. Sijoittajalla, jota pakkolunastus koskee, on oltava pakkolunastuksen tekevän osapuolen lainsäädännön nojalla oikeus saada kanteensa tarkastelu ja sijoituksensa arvonmääritys kyseisen osapuolen oikeudellisen tai muun riippumattoman viranomaisen pikaiseen käsittelyyn.

6. Tätä artiklaa on tulkittava liitteen 4 (Pakkolunastusta koskeva yhteisymmärrys) mukaisesti.

2.8 ARTIKLA

Siirto

Kumpikin osapuoli sallii kaikki siirrot, jotka liittyvät tämän sopimuksen piiriin kuuluviin sijoituksiin, rajoituksetta tai viivytyksettä vapaasti vaihdettavana valuuttana ja siirtopäivänä sovellettavalla markkinavaihtokurssilla. Tällaisiin siirtoihin kuuluvat

- a) pääomanlisäykset, kuten pääasialliset tai lisävarat sijoituksen ylläpitoon, kehittämiseen tai lisäämiseen;
- b) voitot, osingot, pääomavoitot ja muut tuotot, sijoituksen tai sen osan myynnistä tai rahaksi muuttamisesta saadut tulot;
- c) korot, rojalit, hallinnointipalkkiot ja teknisen avun maksut sekä muut maksut;
- d) maksut, jotka on suoritettu sijoittajan tai tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen tekemän sopimuksen mukaisesti, mukaan luettuina lainasopimuksen nojalla suoritettut maksut;
- e) sijoituksen yhteydessä työskentelevän ulkomailta palvelukseen otetun henkilöstön tulot ja muut korvaukset;
- f) 2.6 artiklan (Tappioiden korvaaminen) ja 2.7 artiklan (Pakkolunastus) nojalla maksetut maksut; ja
- g) 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla annettujen välitystuomioiden mukaiset vahingonkorvausten maksut.

2.9 ARTIKLA

Sijaantulo

Jos osapuoli tai sen virasto suorittaa tekemänsä takauksen, takuun tai vakuutus sopimuksen mukaisen maksun sellaisen sijoituksen osalta, jonka jokin sen sijoittajista on tehnyt toisen osapuolen alueella, toinen osapuoli tunnustaa kaikkien tällaiseen sijoitukseen liittyvien oikeuksien tai omistusten osalta sijaantulon tai siirron tai vaateen siirtämisen. Osapuolella tai virastolla on oikeus käyttää siirrettyä tai osoitettua oikeutta tai vaadetta samassa laajuudessa kuin sijoittajalla alkuperäisen oikeuden tai vaateen osalta. Tällaisia oikeuksia voi käyttää osapuoli tai sen virasto taikka sijoittaja, jos osapuoli tai virasto antaa siihen luvan.

3 LUKU

RIITOJEN RATKAISU

A JAKSO

OSAPUOLTEN VÄLISTEN RIITOJEN RATKAISU

1 ALAJAKSO

TAVOITE JA SOVELTAMISALA

3.1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän luvun tavoitteena on luoda tehokas ja toimiva mekanismi osapuolten välisten, tämän sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien riitojen välttämiseksi ja ratkaisemiseksi, jotta päästäisiin yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

3.2 ARTIKLA

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan osapuolten välisten, tämän sopimuksen määräysten tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien riitojen välttämiseksi ja ratkaisemiseksi, jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä.

2 ALAJAKSO

NEUVOTTELUT JA SOVITTELU

3.3 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Osapuolet pyrkivät ratkaisemaan kaikki 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetut riidat käymällä neuvotteluja vilpittömässä mielessä ja siten, että tavoitteena on päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

2. Osapuoli pyytää neuvottelujen aloittamista esittämällä toiselle sopimuspuolelle kirjallisen pyynnön, jossa nimetään kyseessä oleva toimenpide ja tämän sopimuksen asianomaiset määräykset, ja toimittamalla siitä jäljennöksen 4.1 artiklassa (Komitea) perustetulle komitealle.

3. Neuvottelut on pidettävä 30 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamispäivästä, ja ne on käytävä, jolleivät osapuolet muuta sovi, pyynnön kohteena olevan osapuolen alueella. Neuvottelut katsotaan saatetuiksi päätökseen 45 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamispäivästä, jollei kumpikin osapuoli hyväksy neuvottelujen jatkamista. Neuvottelut ja erityisesti kaikki osapuolten paljastamat tiedot ja esittämät kannat ovat luottamuksellisia eivätkä vaikuta kummankaan osapuolen oikeuksiin mahdollisessa myöhemmässä menettelyssä.

4. Neuvottelut kiireellisistä asioista, mukaan lukien pilaantuvia tavaroita, kausitavaroita tai kausipalveluja koskevat asiat, on järjestettävä 15 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamispäivästä. Neuvottelut katsotaan saatetuiksi päätökseen 20 päivän kuluessa, jollei kumpikin osapuoli hyväksy neuvottelujen jatkamista.

5. Neuvotteluja pyytänyt osapuoli voi käyttää 3.5 artiklaa (Välimiesmenettelyn aloittaminen), jos

- a) toinen osapuoli ei vastaa neuvottelupyyntöön 15 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta;
- b) neuvotteluja ei pidetä 3 tai 4 kohdassa määrättyjen aikarajojen mukaisesti;
- c) osapuolet sopivat, ettei neuvotteluja käydä; tai
- d) neuvottelut on päätetty pääsemättä yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

6. Neuvottelujen aikana kumpikin osapuoli esittää riittävät asiatiedot, jotta voidaan arvioida, millä tavoin kyseessä oleva toimenpide saattaa vaikuttaa tämän sopimuksen toimintaan ja soveltamiseen.

3.4 ARTIKLA

Sovittelumekanismi

Osapuolet voivat milloin tahansa sopia sovittelumenettelyn aloittamisesta liitteen 9 (Sovittelumekanismi) nojalla minkä tahansa sellaisen toimenpiteen osalta, joka vaikuttaa haitallisesti osapuolten väliin sijoituksiin.

3 ALAJAKSO

RIITOJENRATKAISUMENETTELYT

3.5 ARTIKLA

Välimiesmenettelyn aloittaminen

1. Jos osapuolet eivät onnistu ratkaisemaan riitaa 3.3 artiklassa (Neuvottelut) määrättyjen neuvottelujen avulla, neuvotteluja pyytänyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

2. Välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö on tehtävä kirjallisesti toiselle osapuolelle ja siitä on toimitettava jäljennös komitealle. Kantajaosapuolen on pyynnössään nimettävä kohteena oleva toimenpide ja selitettävä, millä tavoin kyseinen toimenpide on ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa, esittäen selkeästi valituksen oikeudelliset perusteet.

3.6 ARTIKLA

Välimiespaneelin toimeksianto

Jolleivät osapuolet toisin sovi kymmenen päivän kuluessa välimiesten valintapäivästä, välimiespaneelin toimeksiantona on

”tarkastella välimiespaneelin asettamisesta 3.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) nojalla tehdyssä pyynnössä tarkoitettua asiaa niiden asiaan liittyvien tämän sopimuksen määräysten pohjalta, joihin osapuolet vetoavat, ja päättää, onko tarkasteltavana oleva toimenpide 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, sekä esittää raportissaan selvitettyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä mahdollisten päätelmien ja suositusten perustelut 3.10 artiklan (Väliraportti) ja 3.11 artiklan (Loppuraportti) mukaisesti”.

3.7 ARTIKLA

Välimiespaneelin asettaminen

1. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.
2. Osapuolet kuulevat toisiaan sopiaukseen välimiespaneelin kokoonpanosta kymmenen päivän kuluessa siitä, kun vastaajaosapuoli on ottanut vastaan pyynnön välimiespaneelin asettamisesta.
3. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen välimiespaneelin kokoonpanosta 2 kohdassa asetetussa määräajassa, kumpikin osapuoli voi nimetä 3.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti laaditusta alaluettelostaan välimiehen kymmenen päivän kuluessa 2 kohdassa asetetun määräajan päättymisestä. Jos osapuoli ei nimeä välimiestä alaluettelostaan, välimiehen valitsee arvalla toisen osapuolen pyynnöstä komitean puheenjohtaja tai puheenjohtajan valtuuttama henkilö kyseisen osapuolen alaluettelosta, joka on laadittu 3.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti.
4. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen välimiespaneelin puheenjohtajasta 2 kohdassa asetetussa määräajassa, komitean puheenjohtaja tai puheenjohtajan valtuuttama henkilö valitsee osapuolen pyynnöstä välimiespaneelin puheenjohtajan arvalla puheenjohtajien alaluettelosta, joka on laadittu 3.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti.
5. Komitean puheenjohtaja tai tämän valtuuttama henkilö valitsee välimiehet viiden päivän kuluessa 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.
6. Välimiespaneelin asettamispäivä on päivä, jona kaikki kolme valittua välimiestä ovat ilmoittaneet osapuolille nimeämisensä hyväksymisestä liitteen 7 (Työjärjestys) mukaisesti.
7. Jos jotain 3.23 artiklassa (Välimiesten luettelo) tarkoitettua luetteloa ei ole laadittu tai jos luettelo ei sisällä riittävästi nimiä silloin, kun 3 tai 4 kohdan nojalla esitetään pyyntö, välimiehet valitaan arvalla molempien osapuolten tai, jos vain toinen osapuoli on tehnyt ehdotuksen, yhden osapuolen virallisesti ehdottamien henkilöiden joukosta.

3.8 ARTIKLA

Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyt

1. Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyjä ohjaavat tässä artiklassa sekä liitteissä 7 (Työjärjestys) ja 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) esitetyt säännöt ja menettelyt.

2. Jolleivät osapuolet toisin sovi, ne kokoontuvat välimiespaneelin kanssa kymmenen päivän kuluessa sen asettamisesta määrittääkseen kaikki osapuolten tai välimiespaneelin tarpeellisiksi katsomat asiat, kuten menettelyjen aikataulun ja välimiesten palkkiot ja kulukorvaukset, liitteen 7 (Työjärjestys) mukaisesti. Välimiehet ja osapuolten edustajat voivat osallistua tähän kokoukseen myös puhelin- tai videoyhteyden kautta.

3. Kuulemispaikasta päätetään osapuolten yhteisellä suostumuksella. Jos osapuolet eivät pääse kuulemispaikasta yksimielisyyteen, kuuleminen pidetään Brysselissä, jos kantaja-osapuolena on Vietnam, ja Hanoissa, jos kantajaosapuolena on EU-osapuoli.

4. Kuulemiset ovat julkisia, jollei liitteessä 7 (Työjärjestys) toisin määrätä.

5. Liitteen 7 (Työjärjestys) mukaisesti osapuolille on annettava mahdollisuus osallistua menettelyihin sisältyviin esityksiin, lausuntojen antamiseen ja väitteiden tai vastaväitteiden esittämiseen. Kaikki osapuolen välimiespaneelille toimittamat tiedot tai kirjalliset lausumat, mukaan lukien väliraportin kuvailevaa osaa koskevat huomautukset, välimiespaneelin kysymyksiin annetut vastaukset ja osapuolen kyseisistä vastauksista esittämät huomautukset, on annettava toisen osapuolen saataville.

6. Jolleivät osapuolet toisin sovi kolmen päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä, välimiespaneeli voi, liitteen 7 (Työjärjestys) mukaisesti, ottaa vastaan oma-aloitteisesti toimitettuja kirjallisia lausumia (*amicus curiae* -lausumia) osapuolen alueelle sijoittautuneilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä.

7. Sisäisiä käsittelyjään varten välimiespaneeli kokoontuu suljettuun istuntoon, johon osallistuvat ainoastaan välimiehet. Välimiespaneeli voi myös sallia avustajiensa läsnäolon käsittelyissään. Asioiden käsittely välimiespaneelissa ja sille toimitetut asiakirjat ovat luottamuksellisia.

3.9 ARTIKLA

Alustava ratkaisu kiireellisyydestä

Osapuolen pyynnöstä välimiespaneelin on annettava kymmenen päivän kuluessa asettamispäivästään ennakkoratkaisu siitä, katsooko se asian kiireelliseksi.

3.10 ARTIKLA

Väliraportti

1. Välimiespaneelin on annettava osapuolille viimeistään 90 päivän kuluttua paneelin asettamispäivästä väliraportti, jossa esitetään selvitettyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä päätelmien ja suositusten perustelut. Jos välimiespaneeli katsoo, ettei kyseistä määräaikaa pystytä noudattamaan, sen puheenjohtaja ilmoittaa asiasta kirjallisesti osapuolille ja komitealle ja esittää syyt viivästykseen sekä ilmoittaa päivämäärän, jona välimiespaneeli aikoo antaa väliraporttinsa. Välimiespaneelin on annettava väliraportti joka tapauksessa viimeistään 120 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Osapuoli voi 14 päivän kuluessa väliraportin tiedoksi antamisesta toimittaa välimiespaneelille kirjallisen pyynnön, mukaan lukien huomautukset, jotta se tarkistaisi tiettyjä väliraportin kohtia.

3. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tavaroita tai kausitavaroita ja -palveluja koskevat tapaukset, välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä antamaan väliraporttinsa 45 päivän kuluessa ja joka tapauksessa viimeistään 60 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä. Osapuoli voi seitsemän päivän kuluessa väliraportin tiedoksi antamisesta toimittaa välimiespaneelille kirjallisen pyynnön, mukaan lukien huomautukset, jotta se tarkistaisi tiettyjä väliraportin kohtia.

4. Tarkasteltuaan osapuolten väliraportista esittämiä kirjallisia pyyntöjä, mukaan lukien huomautukset, välimiespaneeli voi muuttaa raporttiaan ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan lisätutkimuksia.

3.11 ARTIKLA

Loppuraportti

1. Välimiespaneeli antaa loppuraporttinsa osapuolille ja komitealle 120 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Jos välimiespaneeli katsoo, ettei kyseistä määräaikaa pystytä noudattamaan, sen puheenjohtaja ilmoittaa asiasta kirjallisesti osapuolille ja komitealle ja esittää syyt viivästykseen sekä ilmoittaa päivämäärän, jona välimiespaneeli aikoo antaa loppuraporttinsa. Välimiespaneelin on annettava loppuraportti joka tapauksessa viimeistään 150 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tavaroita tai kausitavaroita ja -palveluja koskevat tapaukset, välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä antamaan loppuraporttinsa 60 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Välimiespaneelin on annettava loppuraportti joka tapauksessa viimeistään 75 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä.

3. Loppuraportissa on käsiteltävä riittävästi välivaiheen tarkastelun yhteydessä esitettyjä väitteitä ja vastattava selkeästi osapuolten esittämiin huomautuksiin.

3.12 ARTIKLA

Loppuraportin noudattaminen

Vastaajaosapuolen on ryhdyttävä tarvittaviin toimiin, jotta se noudattaa loppuraporttia viipymättä ja vilpittömässä mielessä.

3.13 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika

1. Jos loppuraportin välitön noudattaminen ei ole mahdollista, osapuolet pyrkivät sopimaan sen noudattamista koskevasta määräajasta. Tällöin vastaajaosapuolen on ilmoitettava

viimeistään 30 päivän kuluttua loppuraportin vastaanottamisesta kantajaosapuolelle ja komitealle, paljonko aikaa se tarvitsee voidakseen noudattaa raporttia, jäljempänä 'kohtuullinen määräaika'.

2. Jos osapuolet ovat eri mieltä loppuraportin noudattamista koskevan kohtuullisen määräajan pituudesta, kantajaosapuoli voi 20 päivän kuluessa 1 kohdassa tarkoitetun, vastaajaosapuolen tekemän ilmoituksen vastaanottamisesta pyytää kirjallisesti, että 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen), jäljempänä 'alkuperäinen välimiespaneeli', nojalla asetettu välimiespaneeli määrittää kohtuullisen määräajan pituuden. Pyyntö on annettava tiedoksi vastaajaosapuolelle, ja siitä on toimitettava jäljennös komitealle.

3. Välimiespaneeli ilmoittaa kohtuullisen määräajan pituutta koskevan päätöksensä osapuolille ja komitealle 20 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.

4. Vastaajaosapuoli ilmoittaa kantajaosapuolelle kirjallisesti edistymisestään loppuraportin noudattamisessa viimeistään 30 päivää ennen kohtuullisen määräajan päättymistä.

5. Kohtuullista määräaikaa voidaan pidentää osapuolten yhteisellä sopimuksella.

3.14 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

1. Vastaajaosapuoli ilmoittaa ennen kohtuullisen määräajan päättymistä kantajaosapuolelle ja komitealle kaikista toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut noudattaakseen loppuraporttia.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä 3.2 artiklan (Soveltamisala) määräysten noudattamiseksi toteutettujen ja 1 kohdan nojalla ilmoitettujen toimenpiteiden olemassaolosta tai johdonmukaisuudesta, kantajaosapuoli voi pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Pyyntö on annettava tiedoksi vastaajaosapuolelle, ja siitä on toimitettava jäljennös komitealle. Kantajaosapuolen on pyynnössään nimettävä kohteena oleva toimenpide ja selitettävä, millä tavoin kyseinen toimenpide on ristiriidassa 3.2 artiklan (Soveltamisala) määräysten kanssa, esittäen selkeästi valituksen oikeudelliset perusteet.

3. Välimiespaneeli ilmoittaa ratkaisunsa osapuolille ja komitealle 45 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämispäivästä.

3.15 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet

1. Jos vastaajaosapuoli ei ilmoita loppuraportin noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä kantajaosapuolelle ja komitealle ennen kohtuullisen määräajan päättymistä tai jos välimiespaneeli toteaa, ettei raportin noudattamiseksi ole toteutettu toimenpiteitä tai ettei 3.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 1 kohdan nojalla ilmoitettu toimenpide ole 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetuista määräyksistä johtuvien osapuolen velvollisuuksien mukainen, vastaajaosapuolen on kantajaosapuolen tätä vaatiessa ja kyseisen osapuolen kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen tarjottava korvausta.

2. Jos kantajaosapuoli päättää olla pyytämättä tarjousta korvauksesta tai jos tällainen pyyntö esitetään mutta korvauksesta ei päästä sopimukseen 30 päivän kuluessa kohtuullisen määräajan päättymisestä tai siitä, kun on annettu 3.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) nojalla välitystuomio, jonka mukaan raportin noudattamiseksi ei ole toteutettu toimenpiteitä tai toteutettu toimenpide ei ole 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, kantajaosapuolella on oikeus toteuttaa etuuskohtelu-kaupan ja sijoittamiseen liittyvien sitoumusten kehityksessä asianmukaisia osapuolten välillä sovellettavia toimenpiteitä, joiden vaikutukset vastaavat rikkomisesta johtuvia mitätöiviä tai heikentäviä vaikutuksia edellyttäen, että se ilmoittaa tästä toiselle osapuolelle ja komitealle. Ilmoituksessa yksilöidään kyseiset toimenpiteet. Kantajaosapuoli voi toteuttaa kyseiset toimenpiteet milloin tahansa sen jälkeen, kun on kulunut kymmenen päivää siitä päivästä, jona vastaajaosapuoli on vastaanottanut ilmoituksen, jollei vastaajaosapuoli ole pyytänyt välimiesmenettelyä tämän artiklan 3 kohdan nojalla.

3. Jos vastaajaosapuoli katsoo, etteivät kantajaosapuolen toteuttamien toimenpiteiden vaikutukset vastaa rikkomisesta johtuvia mitätöiviä tai heikentäviä vaikutuksia, se voi pyytää kirjallisesti alkuperäiseltä välimiespaneelilta ratkaisua asiassa. Tällainen pyyntö on annettava tiedoksi kantajaosapuolelle ja siitä on toimitettava jäljennös komitealle ennen 2 kohdassa tarkoitettua kymmenen päivän määräajan päättymistä. Alkuperäisen välimiespaneelin on annettava kantajaosapuolen toteuttamia toimenpiteitä koskeva ratkaisunsa tiedoksi osapuolille ja komitealle 30 päivän kuluessa pyynnön esittämispäivästä. Velvollisuuksia ei saa keskeyttää ennen kuin alkuperäinen välimiespaneeli on antanut tuomionsa tiedoksi, ja keskeytysten on oltava kyseisen tuomion mukainen.

4. Tässä artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava tilapäisiä, eikä niitä sovelleta sen jälkeen, kun

a) osapuolet ovat päässeet yhteisesti sovittuun ratkaisuun 3.19 artiklan (Yhteisesti sovittu ratkaisu) mukaisesti;

b) osapuolet ovat yksimielisiä siitä, että 3.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide saattaa vastaajaosapuolen toiminnan 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukaiseksi; tai

c) toimenpide, jonka on todettu olevan ristiriidassa 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten kanssa, on peruutettu tai sitä on muutettu sen saattamiseksi mainittujen määräysten mukaiseksi 3.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 3 kohdassa määrättyllä tavalla.

3.16 ARTIKLA

Raportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu sen jälkeen, kun raportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet on hyväksytty

1. Vastaajaosapuoli ilmoittaa kantajaosapuolelle ja komitealle kaikista toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välimiespaneelin raportin noudattamiseksi joko kantajaosapuolen soveltamien toimenpiteiden tai korvauksen soveltamisen jälkeen. Lukuun ottamatta 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia kantajaosapuoli päättää 3.15 artiklan (Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) mukaisesti toteutetut toimenpiteet 30

päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamispäivästä. Silloin kun on sovellettu korvausta, vastaajaosapuoli voi 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta lopettaa korvauksen soveltamisen 30 päivän kuluessa siitä, kun se on ilmoittanut noudattavansa välimiespaneelin raporttia.

2. Jos osapuolet eivät 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta pääse yhteisymmärrykseen siitä, muuttaako ilmoitettu toimenpide vastaajaosapuolen toiminnan yhteensovivaksi 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten kanssa, kantajaosapuoli pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Pyyntö on annettava tiedoksi vastaajaosapuolelle, ja siitä on toimitettava jäljennös komitealle.

3. Välitustuomio annetaan tiedoksi osapuolille ja komitealle 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos välimiespaneeli päättää, että ilmoitettu toimenpide on 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, lopetetaan tapauksen mukaan joko 3.15 artiklassa (Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) tarkoitettut toimenpiteet tai korvaus. Velvollisuuksien keskeytysten tai korvausten tasoa on tarvittaessa mukautettava välitustuomion perusteella.

3.17 ARTIKLA

Välimiesten korvaaminen

Jos välimiesmenettelyn aikana alkuperäinen välimiespaneeli tai jotkin sen jäsenistä eivät pysty osallistumaan paneeliin tai vetäytyvät siitä tai heidät on korvattava, koska he eivät täytä liitteessä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntösäännöt) olevien käytäntösääntöjen vaatimuksia, sovelletaan 3.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) esitettyä menettelyä. Tapauksen mukaan raporttien tai tuomioiden tiedoksiantamisen määräaika jatketaan 20 päivällä.

3.18 ARTIKLA

Välimiesmenettelyn keskeyttäminen ja päättäminen

1. Molempien osapuolten sitä pyytäessä välimiespaneeli keskeyttää työnsä missä vaiheessa tahansa osapuolten sopimaksi ajaksi, joka on enintään 12 peräkkäistä kuukautta. Se jatkaa työtään ennen kyseisen ajanjakson päättymistä molempien osapuolten kirjallisesta pyynnöstä. Osapuolet ilmoittavat asiasta komitealle. Välimiespaneeli voi myös jatkaa työtään kyseisen ajanjakson päättyessä jommankumman osapuolen kirjallisesta pyynnöstä. Pynnön esittävä osapuoli ilmoittaa asiasta komitealle ja toiselle osapuolelle. Jos osapuoli ei pyydä välimiespaneelin työn jatkamista keskeytysajan päättyessä, välimiespaneelin toimivalta päättyy ja menettelyt päätetään. Jos välimiespaneelin työ keskeytetään, tämän luvun määräysten mukaisia määräaikoja pidennetään yhtä pitkäksi aikaa kuin työ keskeytyy. Välimiespaneelin työn keskeyttäminen ja päättäminen eivät vaikuta kummankaan osapuolen oikeuksiin muissa menettelyissä, jollei 3.24 artiklasta (Foorumin valinta) muuta johdu.

2. Osapuolet voivat sopia, että välimiespaneelin menettely päätetään, ilmoittamalla asiasta yhteisesti välimiespaneelin puheenjohtajalle ja komitealle milloin tahansa ennen välimiespaneelin loppuraportin antamista.

3.19 ARTIKLA

Yhteisesti sovittu ratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun tähän lukuun liittyvässä riidassa. Ne ilmoittavat tällaisesta ratkaisusta yhdessä komitealle ja tapauksen mukaan välimiespaneelin puheenjohtajalle. Jos ratkaisu edellyttää hyväksyntää jommankumman osapuolen kansallisten menettelyjen nojalla, ilmoituksessa mainitaan kyseinen vaatimus ja riitojenratkaisumenettely keskeytetään. Jos tällaista hyväksyntää ei edellytetä tai jos mahdollisten kansallisten menettelyiden päätökseen saamisesta on ilmoitettu, riitojenratkaisumenettely päätetään.

3.20 ARTIKLA

Tiedot ja tekninen apu

Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan pyytää välimiesmenettelyä varten mitä tahansa asianmukaisiksi katsomiaan tietoja mistä tahansa lähteistä, myös riidan osapuolilta. Välimiespaneelilla on myös oikeus hankkia asianmukaisiksi katsomansa asiantuntijalausunnot. Välimiespaneelin on kuultava osapuolia ennen tällaisten asiantuntijoiden valitsemista. Kaikki tämän artiklan nojalla saadut tiedot on ilmoitettava osapuolille, jotta ne voivat esittää niistä huomautuksensa välimiespaneelin asettamassa määräajassa.

3.21 ARTIKLA

Tulkintasäännöt

Välimiespaneelin on tulkittava 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuja määräyksiä kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen mukaisesti, mukaan lukien Wienissä 23 päivänä toukokuuta 1969 tehdyn Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen, jäljempänä 'Wienin yleissopimus', kodifioidut tulkintasäännöt. Välimiespaneelin on lisäksi otettava huomioon WTO:n riitojenratkaisuelimen, jäljempänä 'DSB', WTO-sopimuksen liitteen 2 nojalla hyväksymissä paneeliraporteissa ja pysyvän valituselimen raporteissa esitetyt asiaan liittyvät tulkinnat. Välimiespaneelin raporteilla ja tuomioilla ei voida lisätä eikä vähentää tässä sopimuksessa määrättyjä osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia.

3.22 ARTIKLA

Välimiespaneelin päätökset ja tuomiot

1. Välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä tekemään kaikki päätökset yksimielisesti. Jos päätöksestä ei päästä yksimielisyyteen, asiasta on päätettävä äänen enemmistöllä. Välimiesten eriäviä mielipiteitä ei missään tapauksessa julkisteta.
2. Osapuolten on hyväksyttävä välimiespaneelin raportit ja tuomiot ehdoitta. Raportit ja tuomiot eivät luo minkäänlaisia oikeuksia tai velvollisuuksia luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille. Niissä esitetään selvitetty tosiseikat, 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä havaintojen ja päätelmien perustelut. Komitea asettaa välimiespaneelin raportit ja tuomiot kokonaisuudessaan julkisesti saataville.

kymmenen päivän kuluessa niiden antamisesta, jollei se luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi päättä olla tekemättä niin.

4 ALAJAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

3.23 ARTIKLA

Välimiesluettelo

1. Komitea laatii kuuden kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta luettelon vähintään 15 henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan välimiehinä. Luettelo koostuu kolmesta alaluettelosta:

- a) yksi Vietnamia koskeva alaluettelo;
- b) yksi unionia ja sen jäsenvaltioita koskeva alaluettelo; ja
- c) yksi alaluettelo henkilöistä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja joilla ei ole pysyvää asuinpaikkaa kummassakaan osapuolella ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana.

2. Kussakin alaluettelossa on oltava vähintään viisi henkilöä. Komitea varmistaa, että luettelossa on aina mainittuna vähimmäismäärä henkilöitä.

3. Välimiehillä on oltava toteen näytettyä asiantuntemusta ja kokemusta oikeudellisista kysymyksistä ja kansainvälisestä kaupasta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava yksilöinä, he eivät saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta eikä heillä saa olla sidoksia kummankaan osapuolen hallitukseen ja heidän on noudatettava käytäntönsä, jotka esitetään liitteessä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntönsä).

4. Komitea voi laatia lisäluettelon 10 henkilöstä, joilla on toteen näytettyä tiettyihin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin aloihin liittyvää asiantuntemusta ja kokemusta. Tällaista lisäluetteloa käytetään muodostettaessa välimiespaneelia 3.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) määrätyn menettelyn mukaisesti, jos osapuolet niin sopivat.

3.24 ARTIKLA

Foorumin valinta

1. Turvautuminen tämän luvun mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn ei rajoita mahdollisia Maailman kauppajärjestön puitteissa toteutettavia toimia, riitojen ratkaisu mukaan lukien, eikä mihinkään muuhun sellaiseen kansainväliseen sopimukseen, jonka osapuolet molemmat osapuolet ovat, perustuvia toimia.

2. Edellä olevasta 1 kohdasta poiketen osapuoli ei voi hakea tietyn toimenpiteen osalta muutosta asiaankuuluvilta foorumeilta sellaisen velvoitteen rikkomisen vuoksi, joka on

olennaisilta osiltaan vastaava tämän sopimuksen nojalla sekä WTO-sopimuksen tai minkä tahansa muun sellaisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, jonka osapuolia molemmat osapuolet ovat. Kun riitojenratkaisumenettely on aloitettu, osapuoli ei saa nostaa toisen sopimuksen nojalla toisella foorumilla kannetta muutoksen hakemiseksi olennaisilta osiltaan samanlaisen velvollisuuden rikkomisen vuoksi, paitsi jos ensiksi valittu foorumi ei pysty menettelyllisten tai tuomiovaltaan liittyvien syiden vuoksi tutkimaan kyseisen velvoitteen rikkomista koskevaa kannetta.

3. Tässä sopimuksessa

a) osapuolen katsotaan aloittaneen WTO-sopimuksen mukaiset riitojenratkaisumenettelyt, jos se pyytää paneelin asettamista WTO:n riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen 6 artiklan mukaisesti;

b) osapuolen katsotaan aloittaneen tämän luvun mukaiset riitojenratkaisumenettelyt, jos se pyytää välimiespaneelin asettamista 3.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) 1 kohdan mukaisesti;

c) minkä tahansa muun kansainvälisen sopimuksen mukaiset riitojenratkaisumenettelyt katsotaan aloitetuksi kyseisen sopimuksen mukaisesti.

4. Mikään tässä sopimuksessa ei estä osapuolta soveltamasta WTO:n riitojenratkaisuelimen hyväksymää velvollisuuksien keskeyttämistä. WTO-sopimukseen tai vapaakauppasopimukseen ei voida vedota siinä tarkoituksessa, että estetään osapuolta toteuttamasta asianmukaisia toimenpiteitä 3.15 artiklan (Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) nojalla.

3.25 ARTIKLA

Määräajat

1. Kaikki tässä jaksossa vahvistetut määräajat, mukaan lukien välimiespaneelleille niiden raporttien ja tuomioiden tiedoksiantoa varten asetetut määräajat, lasketaan kalenteripäivinä alkaen sitä toimea tai toiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne viittaavat, jollei toisin määrätä.

2. Riidan osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä jaksossa tarkoitettua määräaika. Välimiespaneeli voi milloin tahansa ehdottaa osapuolille minkä tahansa tässä jaksossa tarkoitetun määräajan muuttamista, ja sen on perusteltava ehdotuksensa.

3.26 ARTIKLA

Tarkastelu ja muutokset

Komitea voi tarkastella ja päättää muuttaa liitteitä 7 (Työjärjestys), 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntösäännöt) ja 9 (Sovittelumekanismi).

B JAKSO

Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu

1 ALAJAKSO

Soveltamisala ja määritelmät

3.27 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä jaksoa sovelletaan yhtäältä toisen osapuolen kantajan ja toisaalta toisen osapuolen välisiin riitoihin sellaisen toimenpiteen yhteydessä, jonka väitetään rikkovan 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä ja aiheuttavan tappiota tai vahinkoa kantajalle tai, jos kanne on nostettu kantajan omistaman tai kantajan määräysvallassa olevan paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta, kyseiselle paikallisesti sijoittautuneelle yhtiölle.

2. Tarkennetaan, että kantaja ei voi nostaa tämän jakson nojalla kannetta, jos sen sijoitus on tehty vilpillisen menettelyn, salaamisen, lahjonnan tai oikeuden väärinkäytön kautta.

3. Tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin, jotka on perustettu 3.38 artiklan (Tuomioistuin) ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) nojalla, eivät voi tehdä päätöstä kanteesta, joka ei kuulu tämän artiklan soveltamisalaan.

4. Osapuolen velan uudelleenjärjestelyä koskeva kanne on tutkittava tämän jakson ja liitteen 5 (Julkinen velka) mukaisesti.

3.28 ARTIKLA

Määritelmät

Jollei toisin määrätä, tässä jaksossa tarkoitetaan

a) ’menettelyllä’ menettelyä tuomioistuimessa tai muutoksenhakutuomioistuimessa;

b) ’riidan osapuolilla’ kantajaa ja vastaajaa;

c) ’osapuolen kantajalla’

i) osapuolen sijoittajaa, jota tarkoitetaan 2.1 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdan b alakohdassa ja joka toimii omasta puolestaan; tai

ii) osapuolen sijoittajaa, jota tarkoitetaan 2.1 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdan b alakohdassa ja joka toimii omistamansa tai määräysvallassaan olevan paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta; tarkennetaan, että tämän alakohdan nojalla nostetun kanteen katsotaan liittyvän sopimusvaltion ja jonkin toisen sopimusvaltion kansalaisen väliseen riitaan ICSID-yleissopimuksen 25 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa;

d) 'ICSID-yleissopimuksella' Washingtonissa 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehtyä yleissopimusta valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta;

e) 'muulla kuin riidan osapuolena olevalla sopimuksen osapuolella' Vietnamia, kun vastaaja on unioni tai unionin jäsenvaltio, ja unionia, kun vastaaja on Vietnam;

f) 'vastaajalla' joko Vietnamia tai EU-osapuolen tapauksessa joko unionia tai kyseistä jäsenvaltiota 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) mukaisesti;

g) 'paikallisesti sijoittautuneella yhtiöllä' osapuolen alueelle sijoittautunutta oikeushenkilöä, joka on toisen osapuolen sijoittajan omistuksessa ja määräysvallassa;

h) 'vuoden 1958 New Yorkin yleissopimuksella' New Yorkissa 10 päivänä kesäkuuta 1958 tehtyä yleissopimusta ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta;

i) 'kolmannen osapuolen rahoituksella' kaikkea sellaisen luonnollisen tai oikeushenkilön tarjoamaa rahoitusta, joka ei ole riidan osapuoli mutta joka tekee sopimuksen riidan osapuolen kanssa rahoittaakseen osittain tai kokonaan menettelyn kustannukset, riidan tuloksesta riippuvaa korvausta vastaan tai kaikkea sellaisen luonnollisen tai oikeushenkilön, joka ei ole riidan osapuoli, lahjoituksena tai avustuksena tarjoamaa rahoitusta;

j) 'UNCITRAL' Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden toimikuntaa; ja

k) 'UNCITRAL:n avoimuussäännöillä' sijoittajan ja valtion välisen sopimus pohjaisen sovittelun avoimuutta koskevia UNCITRAL:n sääntöjä.

2 ALAJAKSO

VAIHTOEHTOINEN RIITAJENRATKAISU JA NEUVOTTELUT

3.29 ARTIKLA

Sovintoratkaisu

Kaikki riidat olisi mahdollisimman pitkälle ratkaistava neuvotteluilla tai sovittelulla ja mahdollisuuksien mukaan ennen 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukaisen neuvottelupyynnön toimittamista. Tällaisesta ratkaisusta voidaan sopia milloin tahansa, myös tämän jakson mukaisten menettelyjen aloittamisen jälkeen.

3.30 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Jos riitaa ei pystytä ratkaisemaan sovintoteitse 3.29 artiklassa (Sovintoratkaisu) määrättyllä tavalla, osapuolen kantajan, joka väittää 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä rikkovan, on esitettävä toiselle osapuolelle neuvottelupyynnö. Pyyntöön on sisällytettävä seuraavat tiedot:

- a) kantajan nimi ja osoite ja, kun tällainen pyyntö esitetään paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta, paikallisesti sijoittautuneen yhtiön nimi, osoite ja perustamispaikka;
- b) 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä, joita väitetään rikkovan;
- c) kanteen oikeudellinen ja tosiasiallinen perusta, mukaan lukien toimenpiteet, joiden väitetään rikkovan 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä;
- d) haettu korvaus ja kanteen kohteena olevan vahingon arvioitu määrä; ja
- e) todiste siitä, että kantaja on kyseisen osapuolen sijoittaja ja että se omistaa sen tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen, paikallisesti sijoittautunut yhtiö mukaan lukien, jonka osalta neuvottelupyynnö esitettiin, tai että sijoitus, paikallisesti sijoittautunut yhtiö mukaan lukien, on sen määräysvallassa.

Kun neuvottelupyynnön esittää useampi kuin yksi kantaja tai se esitetään useamman kuin yhden paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta, 1 kohdan a ja e alakohdassa tarkoitettuja tiedot on toimitettava tapauksen mukaan kustakin kantajasta tai paikallisesti sijoittautuneesta yhtiöstä.

2. Neuvottelupyynnö on esitettävä

a) kolmen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona kantaja tai, tapauksen mukaan, paikallisesti sijoittautunut yritys ensimmäisen kerran sai tiedon tai sen olisi pitänyt saada tieto toimenpiteestä, jonka väitetään rikkovan 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä, sekä siitä, että näin on aiheutunut tappiota ja vahinkoa

- i) kantajalle, kun on kyse sijoittajan omasta puolestaan nostamasta kanteesta; tai
- ii) paikallisesti sijoittautuneelle yhtiölle, kun on kyse sijoittajan paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta nostamasta kanteesta; tai

b) kahden vuoden kuluessa siitä, kun kantaja tai, tapauksen mukaan, paikallisesti sijoittautunut yritys luopuu kanteesta tai menettelystä osapuolen lainsäädännön alaisessa tuomioistuimessa, ja joka tapauksessa viimeistään seitsemän vuoden kuluttua päivästä, jona kantaja ensimmäisen kerran sai tiedon tai sen olisi pitänyt saada tieto toimenpiteestä, jonka väitetään rikkovan 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä, sekä siitä, että näin on aiheutunut tappiota ja vahinkoa

- i) kantajalle, kun on kyse sijoittajan omasta puolestaan nostamasta kanteesta; tai
- ii) paikallisesti sijoittautuneelle yhtiölle, kun on kyse sijoittajan paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta nostamasta kanteesta.

3. Jolleivät riidan osapuolet toisin sovi, neuvottelut järjestetään

- a) Hanoissa, jos neuvottelut koskevat Vietnamin toimenpiteitä;

- b) Brysselissä, jos neuvottelut koskevat unionin toimenpiteitä; tai
- c) unionin asianomaisen jäsenvaltion pääkaupungissa, jos neuvottelupyyntö koskee yksinomaan kyseisen jäsenvaltion toimenpiteitä.

Neuvottelut voidaan myös järjestää videoneuvotteluna tai muilla keinoin, erityisesti jos kyseessä on pieni tai keski-suuri yritys.

4. Jolleivät riidan osapuolet sovi pidemmästä ajanjaksosta, neuvottelut on pidettävä 60 päivän kuluessa neuvottelupyynnön esittämisestä.

5. Jos kantaja ei ole nostanut 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla kannetta 18 kuukauden kuluessa neuvottelupyynnön jättämisestä, katsotaan, että kantaja on peruuttanut tämän jakson mukaisen menettelyn eikä voi enää nostaa kannetta tämän jakson nojalla. Tätä ajanjaksoa voidaan pidentää neuvotteluosapuolten välisellä sopimuksella.

6. Edellä 2 ja 5 kohdassa tarkoitetut aikarajat eivät johda siihen, että kanne olisi jätettävä tutkimatta, jos kantaja voi osoittaa, että neuvottelupyynnön esittämättä jättäminen tai kanteen nostamatta jättäminen johtuu siitä, että kyseessä olevan osapuolen tahalliset toimet ovat estäneet kantajan toiminnan, sillä edellytyksellä, että kantaja toimii heti, kun se kohtuudella siihen kykenee.

7. Jos neuvottelupyyntö koskee tapausta, jossa unionin tai unionin jonkin jäsenvaltion väitetään rikkoneen sopimusta, se toimitetaan unionille. Jos kyseessä ovat unionin jäsenvaltion toimenpiteet, pyyntö toimitetaan myös kyseiselle jäsenvaltiolle.

3.31 ARTIKLA

Sovittelu

1. Riidan osapuolet voivat milloin tahansa sopia sovittelun käyttämisestä.
2. Sovittelun käyttäminen on vapaaehtoista, eikä se rajoita riidan kummankaan osapuolen oikeudellista asemaa.
3. Sovittelun käyttämiseen voidaan soveltaa liitteessä 10 (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi) esitettyjä sääntöjä. Riidan osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa liitteessä 10 (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi) mainittua määräaika.
4. Sovittelija nimitetään riidan osapuolten sopimuksella. Sovittelija voidaan nimittää 3.38 artiklan (Tuomioistuin) nojalla perustetun tuomioistuimen jäsenistä tai 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) nojalla perustetun muutoksenhakutuomioistuimen jäsenistä. Riidan osapuolet voivat myös pyytää tuomioistuimen puheenjohtajaa nimittämään sovittelijan tuomioistuimen niiden jäsenten joukosta, jotka eivät ole unionin jäsenvaltion eivätkä Vietnamin kansalaisia.
5. Kun riidan osapuolet ovat sopineet sovittelun käyttämisestä, 3.30 artiklan (Neuvottelut) 2 ja 5 kohdassa, 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 6 kohdassa ja 3.54 artiklan (Muutoksenhakumenettely) 5 kohdassa annettuja aikarajoja ei sovelleta sen päivän, jona sovittelun

käyttämisestä sovittiin, ja sen päivän, jona jompikumpi riidan osapuolista lopettaa sovittelun toimittamalla kirjeen sovittelijalle ja riidan toiselle osapuolelle, välisenä aikana. Jos 3.38 artiklan (Tuomioistuimien) nojalla on perustettu tuomioistuimen jaosto, jaoston on riidan molempien osapuolien pyynnöstä keskeytettävä asian käsittely siihen päivään asti, jona jompikumpi riidan osapuolista lopettaa sovittelun toimittamalla kirjeen sovittelijalle ja riidan toiselle osapuolelle.

3 ALAJAKSO

KANTEEN NOSTAMINEN JA SEN EDELLYTYKSET

3.32 ARTIKLA

Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne

1. Jos riitaa ei voida ratkaista 90 päivän kuluessa neuvottelupyynnön esittämisestä, kantaja voi antaa aikomuksesta ilmoituksen, jossa täsmennetään kirjallisesti kantajan aikomus nostaa kanne tämän jakson mukaiseen riitojen ratkaisuun ja johon sisältyvät seuraavat tiedot:

- a) kantajan nimi ja osoite ja, kun tällainen pyyntö esitetään paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta, paikallisesti sijoittautuneen yhtiön nimi, osoite ja perustamispaikka;
- b) 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitetut määräykset, joita väitetään rikotun;
- c) kanteen oikeudellinen ja tosiasiallinen perusta, mukaan lukien toimenpiteet, joiden väitetään rikkovan 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä; ja
- d) haettu korvaus ja kanteen kohteena olevan vahingon arvioitu määrä.

Ilmoitus aikomuksesta toimitetaan tapauksen mukaan unionille tai Vietnamille. Jos kyseessä on unionin jäsenvaltion toimenpide, ilmoitus toimitetaan myös kyseiselle jäsenvaltiolle.

2. Jos ilmoitus aikomuksesta on lähetetty unionille, unionin on määritettävä vastaaja ja sen jälkeen ilmoitettava kantajalle 60 päivän kuluessa aikomusta koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta, onko vastaaja unioni vai jokin unionin jäsenvaltio.

3. Jos kantaja ei ole saanut ilmoitusta vastaajan määrittämisestä 60 päivän kuluessa aikomusta koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta

- a) ja ilmoituksessa nimetyt toimenpiteet ovat yksinomaan jonkin unionin jäsenvaltion toimenpiteitä, vastaaja on kyseinen jäsenvaltio; tai
- b) ja ilmoituksessa nimettyihin toimenpiteisiin kuuluu unionin toimenpiteitä, vastaaja on unioni.

4. Kantaja voi nostaa kanteen 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla 2 kohdassa tarkoitetun määrittämisen perusteella tai, jos kantajalle ei ole välitetty tietoa tällaisesta määrittämisestä 2 kohdassa määrätyn aikarajan puitteissa, 3 kohdan mukaisesti.

5. Jos vastaaja on 2 kohdan mukaisesti tehdyn määrittämisen seurauksena joko unioni tai sen jäsenvaltio, unioni tai kyseinen jäsenvaltio ei voi väittää, että kannetta ei pidä ottaa käsiteltäväksi tai että tuomioistuin ei ole toimivaltainen, tai muutoin väittää, että kanne tai ratkaisu on perusteeton tai ei ole pätevä sillä perusteella, että oikea vastaaja olisi jäsenvaltion sijaan unioni tai päinvastoin.

6. Tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta sitoo 2 kohdan mukaisesti tehty määrittäminen.

7. Mikään tässä sopimuksessa tai sovellettavissa riitojenratkaisun säännöissä ei estä vaihtamasta kaikkea riitaan liittyvää tietoa unionin ja kyseisen jäsenvaltion välillä.

3.33 ARTIKLA

Kanteen nostaminen

1. Jos riitaa ei pystytä ratkaisemaan kuuden kuukauden kuluessa neuvottelupyynnön esittämisestä ja on kulunut vähintään kolme kuukautta siitä, kun 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) nojalla on jätetty ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne, kantaja voi nostaa kanteen 3.38 artiklan (Tuomioistuin) nojalla perustetussa tuomioistuimessa edellyttäen, että se täyttää 3.35 artiklassa (Menettelyä koskevat säännöt ja muut vaatimukset kanteen nostamiseksi tuomioistuimessa) esitetyt vaatimukset.

2. Kanne voidaan nostaa tuomioistuimessa noudattaen yhtä seuraavista riitojenratkaisun sääntökokonaisuuksista:

a) ICSID-yleissopimus;

b) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainvälisen ratkaisu- ja sovittelukeskuksen sihteeristön, jäljempänä 'ICSID:n sihteeristö', toteuttaman käsittelyn hallinnointia koskevat täydentävät säännöt, jäljempänä 'ICSID:n täydentävät säännöt', jos a alakohdan mukaisen menettelyn edellytykset eivät toteudu;

c) UNCITRAL:n välimiesmenettelyn säännöt; tai

d) muut riidan osapuolten sopimat säännöt. Jos kantaja ehdottaa jotakin tiettyä riitojenratkaisun sääntökokonaisuutta ja jos riidan osapuolet eivät ole 30 päivän kuluessa ehdotuksen vastaanottamisesta hyväksyneet kyseisiä sääntöjä kirjallisesti tai jos vastaaja ei ole vastannut kantajalle, kantaja voi nostaa kanteen a, b tai c alakohdassa määrättyjen sääntöjen mukaisesti.

3. Kaikkien vaateiden, jotka kantaja on määritellyt tämän artiklan nojalla nostamansa kanteessa, on perustuttava toimenpiteisiin, jotka määritellään kantajan 3.30 artiklan (Neuvottelut) 1 kohdan c alakohdan nojalla esittämässä neuvottelupyynnössä.

4. Sovellettaessa 2 kohdassa tarkoitettuja riitojenratkaisun sääntöjä niihin sovelletaan tähän jaksoon sisältyviä sääntöjä sellaisina kuin niitä on täydennetty mahdollisilla komitean, tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen hyväksymillä säännöillä.

5. Kanne katsotaan nostetun tämän artiklan nojalla, jos kantaja on pannut menettelyn vireille sovellettavien riitojenratkaisun sääntöjen mukaisesti.

6. Kanteita, jotka nostetaan tietystä määrästä nimettömiä kantajia koostuvan ryhmän nimissä tai jotka nostaa edustaja, joka aikoo hoitaa asiaa menettelyssä sellaisten yksilöityjen tai nimettömien kantajien edun vuoksi, jotka ovat siirtäneet edustajalle valtuudet tehdä kaikki menettelyihin liittyvät päätökset puolestaan, ei hyväksytä.

3.34 ARTIKLA

Muut kanteet

1. Kantaja ei voi nostaa kannetta tuomioistuimessa, jos kantajalla on jossain muussa kansallisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa vireillä kanne, joka koskee samaa toimenpidettä kuin minkä väitetään olevan ristiriidassa 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettujen määräysten kanssa ja joka koskee samaa tappiota tai vahinkoa, ellei kantaja peruuta kyseistä vireillä olevaa kannetta.

2. Omaan lukuunsa toimiva kantaja ei voi nostaa kannetta tuomioistuimessa, jos henkilöllä, jolla on suoraan tai epäsuorasti omistusoikeus kantajaan tai joka on kantajan määräysvallassa, on tuomioistuimessa tai jossain muussa kansallisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa vireillä kanne, joka koskee samaa toimenpidettä kuin minkä väitetään olevan ristiriidassa 3.27 artiklan (Soveltamisala) 1 kohdassa tarkoitettujen määräysten kanssa ja joka koskee samaa tappiota tai vahinkoa, ellei kyseinen henkilö peruuta vireillä olevaa kannetta.

3. Paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta toimiva kantaja ei voi nostaa kannetta tuomioistuimessa, jos henkilöllä, jolla on suoraan tai epäsuorasti omistusoikeus paikallisesti sijoittautuneeseen yhtiöön tai joka on kyseisen yhtiön määräysvallassa, on tuomioistuimessa tai jossain muussa kansallisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa vireillä kanne, joka koskee samaa toimenpidettä kuin minkä väitetään rikkovan 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä ja joka koskee samaa tappiota tai vahinkoa, ellei kyseinen henkilö peruuta vireillä olevaa kannetta.

4. Ennen kanteen nostamista kantajan on toimitettava

a) näyttö siitä, että kantaja ja tapauksen mukaan 2 ja 3 kohdan mukaisesti henkilö, jolla on suoraan tai epäsuorasti omistusoikeus kantajaan tai paikallisesti sijoittautuneeseen yhtiöön tai joka on kantajan tai kyseisen yhtiön määräysvallassa, on peruuttanut kaikki 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettut vireillä olevat kanteet; ja

b) ilmoitus siitä, että kantaja ja tapauksen mukaan paikallisesti sijoittautunut yhtiö luopuu oikeudestaan panna vireille 1 kohdassa tarkoitettu kanne.

5. Tätä artiklaa sovelletaan yhdessä liitteen 12 (Yhtäaikaiset menettelyt) kanssa.

6. Edellä 4 kohdan b alakohdassa määrättyä vapautusta ei enää sovelleta, jos kanne hylätään sillä perusteella, että kansalaisuutta koskevat vaatimukset kanteen nostamiseksi tämän sopimuksen nojalla eivät täyty.

7. Edellä olevia 1–4 kohtaa, mukaan lukien liite 12 (Yhtäaikaiset menettelyt), ei sovelleta silloin, kun kansallisessa tuomioistuimessa nostetut kanteet on pantu vireille ainoana tarkoituksena hakea väliaikaista kieltoa tai vahvistustuomiota eivätkä ne koske rahallista korvausta.

8. Nostettaessa sekä tämän jakson että A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla tai sekä tämän jakson että jonkin toisen kansainvälisen sopimuksen nojalla kanteet, jotka koskevat kohtelua, jonka väitetään olevan ristiriidassa 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräysten kanssa, tämän jakson mukaisesti perustetun tuomioistuimen jaoston on otettava mahdollisimman pian riidan osapuolten kuulemisen jälkeen päätöksessään, määräyksessään tai ratkaisussaan huomioon A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) tai toisen kansainvälisen sopimuksen mukaiset menettelyt. Tässä tarkoituksessa se voi myös, mikäli katsoo tarpeelliseksi, keskeyttää menettelynsä. Tämän määräyksen nojalla toimiessaan tuomioistuin noudattaa 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 6 kohtaa.

3.35 ARTIKLA

Menettelyä koskevat säännöt ja muut vaatimukset kanteen nostamiseksi

1. Tuomioistuimessa voidaan nostaa kanne tämän jakson nojalla vain, jos
 - a) kanteen nostamisen yhteydessä toimitetaan kantajan kirjallinen suostumus riidan ratkaisuun tuomioistuimessa tässä jaksossa vahvistettujen menettelyjen mukaisesti ja ilmoitetaan 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) 2 kohdassa tarkoitetuista riitojenratkaisun sääntökokoaisuuksista se, jonka kantaja on nimennyt sovellettaviksi riitojenratkaisun säännöksi;
 - b) vähintään kuusi kuukautta on kulunut 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukaisen neuvottelupyynnön esittämisestä ja vähintään kolme kuukautta on kulunut siitä, kun on annettu 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) nojalla ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne;
 - c) neuvottelupyyntö täyttää 3.30 artiklan (Neuvottelut) 1 ja 2 kohdassa ja ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne täyttää 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) 1 kohdassa esitetyt vaatimukset;
 - d) riidan oikeudellisesta ja tosiasiallisesta perustasta on käyty aiemmin 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukaisia neuvotteluja;
 - e) kaikki 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) mukaisesti tuomioistuimessa nostetussa kanteessa esitetyt vaateet perustuvat yhteen tai useampaan toimenpiteeseen, joka määritellään 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) nojalla annetussa ilmoituksessa aikomuksesta nostaa kanne; ja
 - f) 3.34 artiklassa (Muut kanteet) esitetyt edellytykset täyttyvät.
2. Tämä artikla ei vaikuta muihin lainkäyttövaatimuksiin, jotka perustuvat sovellettaviin riitojenratkaisua koskeviin sääntöihin.

3.36 ARTIKLA

Suostumus

1. Vastaaaja suostuu kanteen nostamiseen tämän jakson nojalla.

2. Kantaja antaa suostumuksensa tässä jaksossa määrättyjen menettelyjen mukaisesti samana ajankohtana kuin se nostaa kanteen 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu suostumus edellyttää, että

a) riidan osapuolet pidättyvät panemasta täytäntöön tämän jakson nojalla annettua ratkaisua ennen kuin kyseinen ratkaisu on lopullinen 3.55 artiklan (Lopullinen ratkaisu) mukaisesti; ja

b) riidan osapuolet pidättyvät hakemasta muutosta, uudelleen käsittelyä, purkua, kumoamista tai muuttamista tai käynnistämästä mitään muuta samanlaista menettelyä jossakin kansainvälisessä tai kansallisessa tuomioistuimessa tämän jakson nojalla annetun ratkaisun osalta.

4. Edellä olevien 1 ja 2 kohdan mukaisen suostumuksen katsotaan täyttävän seuraavat vaatimukset:

a) ICSID-yleissopimuksen 25 artikla ja ICSID:n täydentävät säännöt riidan osapuolten kirjallisen suostumuksen osalta; ja

b) Vuoden 1958 New Yorkin yleissopimuksen II artikla kirjallisen sopimuksen osalta.

3.37 ARTIKLA

Kolmannen osapuolen rahoitus

1. Kolmannen osapuolen rahoitusta saavan riidan osapuolen on ilmoitettava riidan toiselle osapuolelle ja tuomioistuimen asianomaiselle jaostolle tai, jos tuomioistuimen jaostoa ei ole perustettu, tuomioistuimen puheenjohtajalle rahoitusjärjestely ja sen luonne sekä kolmannen osapuolen rahoittajan nimi ja osoite.

2. Tällainen ilmoitus annetaan kanteen nostamisen yhteydessä tai, jos rahoitussopimus tai lahjoitus tai avustus on tehty kanteen nostamisen jälkeen, viipymättä sen jälkeen, kun sopimus tai lahjoitus tai avustus on tehty.

3. Soveltaessaan 3.48 artiklaa (Vakuudet kustannusten varalta) tuomioistuin ottaa huomioon myös sen, onko mukana kolmannen osapuolen rahoitusta. Päättäessään 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 4 kohdan mukaisista menettelyjen kustannuksista tuomioistuin ottaa huomioon sen, onko tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa määrättyjä vaatimuksia noudatettu.

4 ALAJAKSO

SIJOITUSTUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ

3.38 ARTIKLA

Tuomioistuin

1. Perustetaan tuomioistuin, joka käsittelee 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla nostettuja kanteita.
2. Tämän sopimuksen tultua voimaan komitea nimittää 4.1 artiklan (Komitea) 5 kohdan a alakohdan nojalla tuomioistuimeen yhdeksän jäsentä. Jäsenistä kolme on unionin jäsenvaltion kansalaisia, kolme Vietnamin kansalaisia ja kolme kolmansien maiden kansalaisia.
3. Komitea voi päättää tuomioistuimen jäsenten määrän lisäämisestä tai pienentämisestä kolmen monikertoina. Lisänimitykset on tehtävä 2 kohdassa vahvistetulta pohjalta.
4. Tuomioistuimen jäsenillä on oltava omassa maassaan oikeusvirkaan nimitämisen edellyttämä pätevyys tai heidän on oltava lakimiehiä, joilla on tunnustettu pätevyys. Heillä on oltava toteen näytettyä asiantuntemusta kansainvälisen julkisoikeuden alalla. On toivottavaa, että heillä on asiantuntemusta erityisesti kansainvälisen sijoitus oikeuden, kansainvälisen kauppaoikeuden tai kansainvälisistä sijoituksista tai kansainvälisistä kauppasopimuksista johtuvien riitojen ratkaisemisen alalla.
5. Tuomioistuimen jäsenet nimitetään nelivuotiseksi kaudeksi, joka voidaan uusia kerran. Välittömästi tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen nimitetyistä yhdeksästä henkilöstä valitaan kuitenkin arvalla viisi, joiden toimikausi pidennetään kuuteen vuoteen. Jäsenten paikat täytetään sitä mukaa kuin ne vapautuvat. Henkilö, joka on nimitetty korvaamaan jäsen, jonka toimikausi ei ole kulunut loppuun, hoitaa tehtävää edeltäjänsä kauden loppuun. Henkilö, joka toimikautensa päättyessä toimii jossakin tuomioistuimen jaostossa, voi tuomioistuimen puheenjohtajan luvalla jatkaa toimintaansa kyseisessä jaostossa, kunnes jaoston menettelyt on saatu päätökseen, ja ainoastaan tätä tarkoitusta varten hänen katsotaan jatkavan toimimista tuomioistuimen jäsenenä.
6. Tuomioistuin käsittelee asioita jaostoissa, jotka koostuvat kolmesta jäsenestä, joista yhden on oltava unionin jäsenvaltion kansalainen, yhden Vietnamin kansalainen ja yhden kolmannen maan kansalainen. Jaoston puheenjohtajana toimii jäsen, joka on kolmannen maan kansalainen.
7. Tuomioistuimen puheenjohtajan on 90 päivän kuluessa 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) mukaisen kanteen nostamisesta nimitettävä vuorotteluperiaatteen mukaisesti ne tuomioistuimen jäsenet, jotka muodostavat kyseistä asiaa käsittelevän jaoston varmistuen jaostojen sattumanvaraisen ja ennakoimattoman kokoonpanon ja antaen kaikille jäsenille tasaveritaiset mahdollisuudet toimia.
8. Tuomioistuimen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vastaavat organisaatiokysymyksistä, ja heidät valitaan kaksivuotiseksi toimikaudeksi arvalla jäsenistä, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia. He toimivat vuorotteluperiaatteen mukaisesti, ja komitean puheenjohtajat tai näiden nimeämät edustajat valitsevat heidät arvalla. Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena puheenjohtajan poissa ollessa.
9. Sen estämättä, mitä 6 kohdassa määrätään, riidan osapuolet voivat sopia, että asiaa käsittelee yksi ainoa jäsen, joka on kolmannen maan kansalainen ja jonka valitsee tuomioistuimen puheenjohtaja. Vastaajan on tarkasteltava tällaista kantajan pyyntöä myönteisesti, erityisesti jos kantaja on pieni tai keskisuuri yritys tai jos vaadittu korvaus tai hyvitys on suhteellisen pieni. Tällainen pyyntö olisi esitettävä samaan aikaan, kun kanne toimitetaan 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) mukaisesti.

10. Tuomioistuin voi laatia omat työskentelymenettelynsä. Työskentelymenettelyjen on oltava sovellettavien riitojenratkaisun sääntöjen ja tämän jakson mukaisia. Tuomioistuimen niin päättäessä tuomioistuimen puheenjohtaja laatii työskentelymenettelyjä koskevan luonnoksen muita tuomioistuimen jäseniä kuullen ja esittää työskentelymenettelyjen luonnoksen komitealle. Työskentelymenettelyjen luonnoksen hyväksyy komitea. Jos komitea ei hyväksy työskentelymenettelyjen luonnosta kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä, tuomioistuimen puheenjohtaja tekee työskentelymenettelyjen luonnokseen tarvittavat tarkistukset ottaen huomioon osapuolten esittämät näkemykset. Sen jälkeen tuomioistuimen puheenjohtaja esittää työskentelymenettelyjen tarkistetun luonnoksen komitealle. Työskentelymenettelyjen tarkistettu luonnos katsotaan hyväksytyksi, jollei komitea päätä hylätä työskentelymenettelyjen tarkistettua luonnosta kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä.

11. Kun komitean hyväksymän täydentävän säännön tai 10 kohdan nojalla hyväksyttyjen työskentelymenettelyjen johdosta nousee esille menettelyyn liittyvä kysymys, joka ei kuulu tämän jakson soveltamisalaan, tuomioistuimen asianomainen jaosto voi hyväksyä asianmukaisen menettelyn, joka on kyseisten määräysten mukainen.

12. Tuomioistuimen jaoston on kaikin keinoin pyrittävä tekemään päätökset yksimielisesti. Jos päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä yksimielisesti, tuomioistuimen jaosto tekee päätöksensä kaikkien jäsentensä äänten enemmistöllä. Tuomioistuimen jaoston yksittäisten jäsenten ilmaisemat kannat pysyvät nimettöminä.

13. Jäsenten on oltava käytettävissä kaikkina aikoina ja lyhyellä varoitusajalla, ja heidän on pysyttävä tähän sopimukseen liittyvien riitojenratkaisutoimien tasalla.

14. Jotta varmistetaan, että jäsenet ovat käytettävissä, heille maksetaan komitean päätöksellä vahvistettava kuukausittainen varausmaksu. Lisäksi tuomioistuimen puheenjohtajalle ja tarvittaessa varapuheenjohtajalle maksetaan 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 16 kohdan mukaisesti määritettyä maksua vastaava päivämaksu jokaiselta työpäivältä, jonka hän on työskennellyt tämän jakson mukaisissa tuomioistuimen puheenjohtajan tehtävissä.

15. Kumpikin osapuoli maksaa 14 kohdassa tarkoitetun varausmaksun ja päivämaksun kehitystasonsa huomioon ottaen ICSID:n sihteeristön hallinnoimalle tilille. Jos osapuoli ei maksa varausmaksua tai päivämaksua, toinen osapuoli voi halutessaan suorittaa maksun. Tällaiset maksurästit ovat perittävässä sovellettavine korkoineen.

16. Jollei komitea tee 17 kohdan mukaista päätöstä, tuomioistuimen jaoston jäsenten muiden maksujen ja kulujen määrä määritetään kanteen nostamispäivänä voimassa olevien ICSID-yleissopimuksen hallinnollisten ja rahoitussääntöjen 14 säännön 1 kohdan mukaisesti, ja tuomioistuin jakaa sen riidan osapuolten kesken 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 4 kohdan mukaisesti.

17. Komitean päätöksellä varausmaksu, päivämaksu sekä muut maksut ja kulut voidaan muuttaa pysyvästi säännölliseksi palkaksi. Tällaisessa tapauksessa tuomioistuimen jäsenen on toimittava kokoaikaisesti eivätkä he saa harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei tuomioistuimen puheenjohtaja ole poikkeuksellisesti myöntänyt tätä varten poikkeusta. Komitea vahvistaa heidän korvauksensa ja asiaan liittyvät järjestelykysymykset.

18. ICSID:n sihteeristö toimii tuomioistuimen sihteeristönä ja tarjoaa sille asianmukaista tukea. Tuomioistuin jakaa tällaisen tuen kustannukset riidan osapuolten kesken 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 4 kohdan mukaisesti.

3.39 ARTIKLA

Muutoksenhakutuomioistuin

1. Perustetaan pysyvä muutoksenhakutuomioistuin käsittelemään tuomioistuimen antamista ratkaisuksista tehtyjä muutoksenhakupyyntöjä.
2. Muutoksenhakutuomioistuin koostuu kuudesta jäsenestä, joista kaksi on unionin jäsenvaltion kansalaisia, kaksi Vietnamin kansalaisia ja kaksi kolmansien maiden kansalaisia.
3. Tämän sopimuksen tultua voimaan komitea nimittää 4.1 artiklan (Komitea) 5 kohdan a alakohdan nojalla muutoksenhakutuomioistuimeen kuusi jäsentä.
4. Komitea voi päättää muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten määrän lisäämisestä tai pienentämisestä kolmen monikertoina. Lisänimitykset on tehtävä 2 ja 3 kohdassa vahvistetulta pohjalta.
5. Muutoksenhakutuomioistuimen jäsenet nimitetään nelivuotiseksi kaudeksi, joka voidaan uusida kerran. Välittömästi tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen nimitetyistä kuudesta henkilöstä valitaan kuitenkin arvalla kolme, joiden toimikausi pidennetään kuuteen vuoteen. Jäsenten paikat täytetään sitä mukaa kuin ne vapautuvat. Henkilö, joka on nimitetty korvaamaan jäsen, jonka toimikausi ei ole päättynyt, hoitaa tehtävää edeltäjänsä kauden loppuun.
6. Muutoksenhakutuomioistuimella on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, jotka valitaan kaksivuotiseksi toimikaudeksi arvalla jäsenistä, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia. He toimivat vuorotteluperiaatteen mukaisesti, ja komitean puheenjohtaja valitsee heidät arvalla. Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena puheenjohtajan poissa ollessa.
7. Muutoksenhakutuomioistuimen jäsenillä on oltava toteen näytettyä asiantuntemusta kansainvälisen julkisoikeuden alalla ja korkeimpiin oikeusvirkoihin nimittämisen edellyttämä pätevyys omassa maassaan tai heidän on oltava lakimiehiä, joilla on tunnustettu pätevyys. On toivottavaa, että heillä on asiantuntemusta kansainvälisen sijoitusoikeuden, kansainvälisen kauppaoikeuden tai kansainvälisistä sijoituksista tai kansainvälisistä kauppasopimuksista johtuvien riitojen ratkaisemisen alalla.
8. Muutoksenhakutuomioistuin käsittelee asioita jaostoissa, jotka koostuvat kolmesta jäsenestä, joista yhden on oltava unionin jäsenvaltion kansalainen, yhden Vietnamin kansalainen ja yhden kolmannen maan kansalainen. Jaoston puheenjohtajana toimivan jäsenen on oltava kolmannen maan kansalainen.
9. Kutakin muutoksenhakupyyntöä käsittelevän jaoston koostumuksen vahvistaa tapauskohtaisesti muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja vuorotteluperiaatteen mukaisesti varmistaen kunkin jaoston sattumanvaraisen ja ennakoimattoman kokoonpanon ja antaen kaikille jäsenille tasavertaiset mahdollisuudet toimia. Henkilö, joka toimikautensa päättyessä toimii jossakin muutoksenhakutuomioistuimen jaostossa, voi muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan luvalla jatkaa toimintaansa kyseisessä jaostossa, kunnes jaoston menettelyt on saatu päätökseen, ja ainoastaan tätä tarkoitusta varten hänen katsotaan jatkavan toimimista muutoksenhakutuomioistuimen jäsenenä.

10. Muutoksenhakutuomioistuin laatii omat työskentelymenettelynsä. Työskentelymenettelyjen on oltava tämän jakson sekä liitteessä 13 (Muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyt) annettujen ohjeiden mukaisia. Muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja laatii työskentelymenettelyjä koskevan luonnoksen muutoksenhakutuomioistuimen muita jäseniä kuullen ja esittää työskentelymenettelyjen luonnoksen komitealle yhden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä. Työskentelymenettelyjen luonnoksen hyväksyy komitea. Jos komitea ei hyväksy työskentelymenettelyjen luonnosta kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä, muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja tekee työskentelymenettelyjen luonnokseen tarvittavat tarkistukset ottaen huomioon osapuolten esittämät näkemykset. Sen jälkeen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja esittää työskentelymenettelyjen tarkistetun luonnoksen komitealle. Työskentelymenettelyjen tarkistettu luonnos katsotaan hyväksytyksi, jollei komitea päättä hylätä työskentelymenettelyjen tarkistettua luonnosta kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä.

11. Kun komitean hyväksymien täydentävien sääntöjen tai 10 kohdan nojalla hyväksyttyjen työskentelymenettelyjen johdosta nousee esille menettelyyn liittyvä kysymys, joka ei kuulu tämän jakson soveltamisalaan, muutoksenhakutuomioistuimen asianomainen jaosto voi hyväksyä asianmukaisen menettelyn, joka on kyseisten määräysten mukainen.

12. Muutoksenhakutuomioistuimen jaoston on kaikin keinoin pyrittävä tekemään päätökset yksimielisesti. Jos päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä yksimielisesti, muutoksenhakutuomioistuimen jaosto tekee päätöksensä kaikkien jäsentensä äänten enemmistöllä. Muutoksenhakutuomioistuimen jaoston yksittäisten jäsenten ilmaisemat kannat pysyvät nimettöminä.

13. Muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten on oltava käytettävissä kaikkina aikoina ja lyhyellä varoitusajalla, ja heidän on pysyttävä tähän sopimukseen liittyvien riitojen ratkaisutoimien tasalla.

14. Muutoksenhakutuomioistuimen jäsenille maksetaan komitean päätöksellä vahvistettava kuukausittainen varausmaksu. Muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle ja tarvittaessa varapuheenjohtajalle maksetaan lisäksi 16 kohdan mukaisesti määritettyä maksua vastaava päivämaksu jokaiselta työpäivältä, jonka hän on työskennellyt tämän jakson mukaisissa muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan tehtävissä.

15. Kumpikin osapuoli maksaa 14 kohdassa tarkoitetun varausmaksun ja päivämaksun kehitystasonsa huomioon ottaen ICSID:n sihteeristön hallinnoimalle tilille. Jos osapuoli ei maksa varausmaksua tai päivämaksua, toinen osapuoli voi halutessaan suorittaa maksun. Tällaiset maksurästit ovat perittävässä sovellettavine korkoineen.

16. Tämän sopimuksen tultua voimaan komitea tekee päätöksen, jossa määritetään muutoksenhakutuomioistuimen jaoston jäsenten muiden palkkioiden ja kulujen suuruus. Kyseiset palkkiot ja kulut jakaa tuomioistuin tai tapauksen mukaan muutoksenhakutuomioistuin riidan osapuolille 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 4 kohdan mukaisesti.

17. Komitean päätöksellä varausmaksu, päivämaksu sekä muut maksut ja kulut voidaan muuttaa pysyvästi säännölliseksi palkaksi. Tällaisessa tapauksessa muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten on toimittava kokoaikaisesti eivätkä he saa harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja ole poikkeuksellisesti myöntänyt tätä varten poikkeusta. Komitea vahvistaa heidän korvauksensa ja asiaan liittyvät järjestelykysymykset.

18. ICSID:n sihteeristö toimii muutoksenhakutuomioistuimen sihteeristönä ja tarjoaa sille asianmukaista tukea. Muutoksenhakutuomioistuin jakaa tällaisen tuen kustannukset riidan osapuolten kesken 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 4 kohdan mukaisesti.

3.40 ARTIKLA

Etiikka

1. Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenet on valittava henkilöistä, joiden riippumattomuudesta ei ole epäilystä. Heillä ei saa olla sidoksia mihinkään hallitukseen. He eivät saa ottaa vastaan ohjeita miltään hallitukselta tai organisaatiolta kysymyksissä, jotka liittyvät riitaan. He eivät saa osallistua minkään sellaisen riidan tarkasteluun, jossa voisi syntyä suora tai epäsuora eturistiriita. Näin toimiessaan heidän on noudatettava liitettä 11 (Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten sekä sovittelijoiden käytännönsäannot). Lisäksi heidän on nimittämisensä jälkeen pidättäydyttävä toimimasta neuvonantajana tai osapuolen nimeämänä asiantuntijana tai todistajana missään avoimessa tai uudessa sijoitusten suojaa koskevassa riidassa, joka kuuluu tämän tai jonkin muun sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön piiriin.

2. Jos riidan osapuoli katsoo, että jäsentä koskee eturistiriita, se voi tehdä ilmoituksen kyseisen jäsenen nimittämisen vastustamisesta tapauksen mukaan joko tuomioistuimen puheenjohtajalle tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle. Ilmoitus vastustamisesta on lähetettävä 15 päivän kuluessa päivästä, jona tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jaoston kokoonpano on ilmoitettu kyseiselle riidan osapuolelle, tai 15 päivän kuluessa päivästä, jona merkitykselliset tosiseikat tulivat sen tietoon, jos niiden ei kohtuudella voida olettaa olleen tiedossa jaoston muodostamisaikana. Vastustamisilmoituksessa on ilmoitettava vastustamisen perusteet.

3. Jos vastustamisen kohteena oleva jäsen ei ole 15 päivän kuluessa vastustamista koskevan ilmoituksen päivämäärästä päättänyt erota jaostosta, tapauksen mukaan tuomioistuimen puheenjohtajan tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan on riidan osapuolia kuultuaan ja annettuaan jäsenelle mahdollisuuden esittää mahdolliset huomautuksensa tehtävä päätös 45 päivän kuluessa vastustamista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta ja ilmoitettava päätöksestä välittömästi riidan osapuolille ja jaoston muille jäsenille.

4. Tapauksessa, jossa vastustetaan tuomioistuimen puheenjohtajan nimittämistä jaostoon, päätöksen tekee muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja ja päin vastoin.

5. Muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan perustellusta suosituksesta tai omasta aloitteestaan osapuolet voivat komitean päätöksellä päättää erottaa tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenen, jos jäsenen käytös ei ole 1 kohdassa vahvistettujen velvollisuuksien mukaista eikä sovi yhteen tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenyyden jatkumisen kanssa. Jos muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan väitetään käyttäytyneen edellä mainitulla tavalla, tuomioistuimen puheenjohtaja antaa perustellun suosituksen. Tämän kohdan nojalla mahdollisesti vapautuvien paikkojen täyttämiseen sovelletaan soveltuvin osin 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 2 kohtaa ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 3 kohtaa.

3.41 ARTIKLA

Monenväliset riitojenratkaisumekanismit

Osapuolet aloittavat neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, jossa määrätään tähän sopimukseen liittyviin riitoihin sovellettavasta monenvälisestä sijoitustuomioistuimesta yhdessä muutoksenhakumekanismin kanssa tai siitä erillään. Osapuolet voivat näin ollen sopia, ettei tiettyjä tämän jakson osia sovelleta. Komitea voi tehdä päätöksen tarvittavista siirtymäjärjestelyistä.

5 ALAJAKSO

MENETTELYJEN KULKU

3.42 ARTIKLA

Sovellettava oikeus ja tulkintasäännöt

1. Tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin päättävät, rikkooko toimenpide, jota kanne koskee, 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä kuten kantaja väittää.

2. Päätöksiään tehdessään tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin soveltavat 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä ja soveltuvin tapauksissa muita tämän sopimuksen määräyksiä sekä muita osapuolten välillä sovellettavan kansainvälisen oikeuden sääntöjä tai periaatteita ja ottavat huomioon riidan osapuolen kansallisen lainsäädännön siltä osin kuin sillä on asian kannalta merkitystä.

3. Tarkennetaan, että tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta sitoo asianomaisen kansallisen lainsäädännön tulkinnan osalta toimivaltaisten tuomioistuinten tai viranomaisten kansallisesta lainsäädännöstä antama tulkinta ja ettei tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen asianomaiselle kansalliselle lainsäädännölle antama merkitys sido kummankaan osapuolen tuomioistuinta tai viranomaisia. Tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin eivät ole toimivaltaisia määrittämään, onko toimenpide, jonka väitetään rikkovan tätä sopimusta, laillinen riidan osapuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

4. Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen on tulkittava tätä sopimusta yleisen kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen mukaisesti, sellaisina kuin ne on kodifioitu Wienissä 23 päivänä toukokuuta 1969 tehdyssä Valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa.

5. Jos tulkintakysymyksistä ilmenee vakavia epäilyjä, jotka voivat vaikuttaa tähän jaksoon liittyviin seikkoihin, komitea voi antaa tulkintoja tämän sopimuksen määräyksistä. Tällainen tulkinta sitoo tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta. Komitea voi päättää, että tulkinta on sitova määräpäivästä alkaen.

3.43 ARTIKLA

Toimenpiteiden kiertämisen torjuminen

Tarkennetaan, että tuomioistuimen on luovuttava asian käsittelystä, jos riita syntyi tai oli hyvin todennäköistä, että riita syntyi, kun kantaja sai omistukseensa tai määräysvaltaansa riidan

aiheena olevan sijoituksen, ja tuomioistuin toteaa asiaa koskevien tosiasioiden pohjalta, että kantaja on saanut sijoituksen omistukseensa tai määräysvaltaansa päätarkoituksenaan kanteen nostaminen tämän jakson nojalla. Mahdollisuus luopua asian käsittelystä tällaisessa tapauksessa ei rajoita muita lainkäyttövarauksia, joita tuomioistuimella voi olla.

3.44 ARTIKLA

Oikeudenkäyntiväitteet

1. Vastaaja voi esittää väitteen, että kanne on ilmeisen perusteeton, viimeistään 30 päivän kuluttua siitä, kun tuomioistuimen jaosto on muodostettu 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 7 kohdan nojalla, ja joka tapauksessa ennen tuomioistuimen jaoston ensimmäistä istuntoa tai viimeistään 30 päivää sen jälkeen, kun vastaaja tuli tietoiseksi tosiseikoista, joihin vastaväite perustuu.

2. Vastaajan on täsmennettävä tällaisen vastaväitteen peruste mahdollisimman tarkoin.

3. Tarjottuaan riidan osapuolille mahdollisuuden esittää huomautuksensa vastaväitteestä tuomioistuin tekee jaoston ensimmäisessä kokouksessa tai viipymättä sen jälkeen vastaväitettä koskevan päätöksen tai antaa siitä väliaikaisen ratkaisun esittäen perusteet. Jos vastaväite vastaanotetaan tuomioistuimen jaoston ensimmäisen kokouksen jälkeen, tuomioistuin tekee mainitun päätöksen tai antaa väliaikaisen ratkaisun mahdollisimman pian ja viimeistään 120 päivän kuluttua siitä, kun vastaväite esitettiin. Päätöstä tehdessään tuomioistuin olettaa väitettyjen tosiseikkojen olevan totta ja voi myös tarkastella mitä tahansa muita asiaan liittyviä tosiseikkoja, jotka eivät ole riidan kohteena.

4. Tuomioistuimen päätöksellä ei rajoiteta riidan osapuolen oikeutta esittää 3.45 artiklan (Oikeudellisesti perusteettomat kanteet) nojalla tai menettelyn aikana vastaväite, joka koskee kanteen oikeudellista merkitystä, eikä rajoiteta tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä esikysymyksenä muita vastaväitteitä. Tarkennetaan, että tällaiseen vastaväitteeseen saattaa sisältyä väite, jonka mukaan riita tai mahdollinen lisäkanne ei kuulu tuomioistuimen oikeudenkäyttövaltaan tai ei muista syistä kuulu tuomioistuimen toimivaltaan.

3.45 ARTIKLA

Oikeudellisesti perusteettomat kanteet

1. Rajoittamatta tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä esikysymyksenä muita vastaväitteitä, kuten väitettä, että riita tai mahdollinen lisäkanne ei kuulu tuomioistuimen oikeudenkäyttövaltaan tai ei muista syistä kuulu tuomioistuimen toimivaltaan, ja rajoittamatta vastaajan oikeutta esittää muita vastaavia vastaväitteitä minä hyvänsä sopivana ajankohtana tuomioistuimen on tehtävä esikysymyksenä päätös kaikista niistä vastaajan vastaväitteistä, joiden mukaan tämän jakson mukaisesti nostettu kanne tai jokin sen osa ei ole sellainen kanne, josta voidaan antaa kantajan eduksi ratkaisu 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) mukaisesti, vaikka väitettyjen tosiseikkojen oletettaisiin olevan totta. Tuomioistuin voi tarkastella myös muita merkityksellisiä tosiseikkoja, jotka eivät ole riidan kohteena.

2. Edellä olevan 1 kohdan mukainen vastaväite on toimitettava tuomioistuimelle mahdollisimman pian sen jälkeen, kun tuomioistuimen jaosto on muodostettu ja joka tapauksessa viimeistään sinä päivänä, jonka tuomioistuin vahvistaa vastaajalle sen vastaväitteen tai vastineen esittämistä varten, tai kun kyseessä on kanteen muutos, päivänä, jonka tuomioistuin vahvistaa vastaajalle sen muutokseen antaman vastauksen esittämistä varten. Vastaväitettä ei voi jättää sinä aikana, kun 3.44 artiklan (Oikeudenkäyntiväitteet) mukaiset menettelyt ovat kesken, ellei tuomioistuin myönnä lupaa esittää vastaväite tämän artiklan nojalla, otettuaan ensin asianmukaisesti huomioon tapauksen olosuhteet.

3. Otettuaan vastaan 1 kohdassa tarkoitetun vastaväitteen tuomioistuimen on keskeytettävä kaikki asiakysymysten käsittely, jollei se katso vastaväitettä ilmeisen perusteettomaksi, ja vahvistettava vastaväitteen tarkastelulle aikataulu, joka on yhteensopiva mahdollisten muiden esikysymysten tarkastelua varten vahvistetun aikataulun kanssa, sekä annettava vastaväitettä koskeva päätös tai väliaikainen ratkaisu ja esitettävä sen perusteet.

3.46 ARTIKLA

Menettelyn avoimuus

1. Tämän jakson mukaisiin riitoihin sovelletaan UNCITRAL:n avoimuussääntöjä, jollei 2–8 kohdasta muuta johdu.

2. UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun asiakirjaluetteloon on sisällytettävä 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukainen neuvottelupyyntö, 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) 1 kohdan mukainen ilmoitus aikomuksesta, 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) 2 kohdan mukainen määrittäminen, 3.40 artiklan (Etiikka) mukainen ilmoitus vastustamisesta ja vastustamista koskeva päätös sekä 3.59 artiklan (Käsittelyn yhdistäminen) mukainen käsittelyn yhdistämistä koskeva pyyntö.

3. Jollei UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 7 artiklasta muuta johdu, tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai kenen tahansa henkilön pyynnöstä riidan osapuolia kuultuaan päättää, asetetaanko ja miten asetetaan saataville muita, UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 3 artiklan 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuulumattomia tuomioistuimelle toimitettuja tai sen laatimia asiakirjoja. Tähän voi myös sisältyä todistusaineistoa, jos vastaaja sen hyväksyy.

4. Sen estämättä, mitä UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 2 artiklassa määrätään, tapauksen mukaan unioni tai Vietnam toimittaa tämän artiklan 2 kohdan mukaiset asiaa koskevat asiakirjat välittömästi ne saatuaan muulle kuin riidan osapuolena olevalle sopimuksen osapuolelle ja julkistaa ne luottamuksellisten ja suojattujen tietojen poistamisen jälkeen.

5. Edellä 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut asiakirjat voidaan julkistaa toimittamalla ne UNCITRAL:n avoimuussäännöissä tarkoitetulle tallettajalle tai muulla tavoin.

6. Viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta komitea tarkastelee 3 kohdan toimintaa. Jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä komitea voi tehdä 4.1 artiklan (Komitea) 5 kohdan c alakohdan nojalla päätöksen, että tämän artiklan 3 kohdan sijasta sovelletaan UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 3 artiklan 3 kohtaa.

7. Jos tuomioistuimen päätöksestä, joka koskee luottamukselliseksi tai suojatuksi tiedoksi väitettyjen tietojen nimeämiseen liittyvää vastaväitettä, ei muuta johdu, riidan osapuo-

let tai tuomioistuin eivät saa paljastaa muulle kuin riidan osapuolena olevalle sopimuksen osapuolelle tai saattaa julkiseksi mitään sellaista suojattua tietoa, jonka tiedon toimittanut riidan osapuoli on selvästi luokitellut suojatuksi .

8. Riidan osapuoli voi paljastaa menettelyn yhteydessä muille henkilöille, todistajat ja asiantuntijat mukaan lukien, sellaisia tämän jakson mukaisten menettelyjen aikana tarpeelliseksi katsomiaan asiakirjoja, joista ei ole poistettu luottamuksellisia tai suojattuja tietoja. Riidan osapuolen on kuitenkin varmistettava, että kyseiset henkilöt suojaavat näihin asiakirjoihin sisältyvät luottamukselliset tai suojatut tiedot.

3.47 ARTIKLA

Väliaikaiset päätökset

Tuomioistuin voi määrätä väliaikaisen suojatoimenpiteen, jolla suojataan riidan osapuolen oikeudet tai varmistetaan tuomioistuimen toimivallan vaikuttavuus, mukaan lukien määräys säilyttää riidan osapuolen omistuksessa tai määräysvallassa oleva todistusaineisto tai suojata tuomioistuimen toimivalta. Tuomioistuin ei voi määrätä omaisuutta takavarikoitavaksi eikä estää soveltamasta käsittelyä, jota väitetään rikkomiseksi. Tämän kohdan soveltamiseksi määräys kattaa myös suosituksen.

3.48 ARTIKLA

Vakuudet kustannusten varalta

1. Tarkennetaan, että tuomioistuin voi pyynnöstä määrätä kantajan antamaan vakuudet kaikkien kustannusten tai niiden osan varalta, jos on perusteltu syy olettaa, että on olemassa riski siitä, ettei kantaja pysty noudattamaan kantajaa vastaan kustannusten osalta mahdollisesti tehtävää päätöstä.

2. Jos kustannusten varalta ei anneta vakuuksia kattavasti 30 päivän kuluessa tuomioistuimen määräyksestä tai muussa tuomioistuimen asettamassa määräajassa, tuomioistuin ilmoittaa asiasta riidan osapuolille. Tuomioistuin voi määrätä, että menettely keskeytetään tai päätetään.

3.49 ARTIKLA

Kanteesta luopuminen

Jos kantaja ei tämän jakson mukaisen kanteen nostamisen jälkeen toteuta menettelyssä mitään toimia 180 peräkkäisen päivän tai riidan osapuolten mahdollisesti sopiman ajanjakson kuluessa, kantajan katsotaan peruuttaneen kanteensa ja luopuneen siitä. Vastaajan pyynnöstä ja sen jälkeen, kun asiasta on ilmoitettu riidan osapuolille, tuomioistuin toteaa kanteesta luopumisen määräyksessä ja antaa menettelyn kustannuksia koskevan päätöksen. Määräyksen antamisen jälkeen tuomioistuimen toimivalta päättyy. Kantaja ei voi jällempäin nostaa kannetta samasta asiasta.

3.50 ARTIKLA

Menettelyn kieli

1. Riidan osapuolet sopivat menettelyssä käytettävästä kielestä.

2. Jos riidan osapuolet eivät ole päässeet 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen 30 päivän kuluessa siitä, kun tuomioistuimen jaosto on muodostettu 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 7 kohdan nojalla, tuomioistuin päättää menettelyssä käytettävästä kielestä. Tuomioistuin tekee päätöksensä riidan osapuolia kuultuaan tavoitteena taata menettelyn taloudellinen tehokkuus ja varmistaa, ettei päätöksestä aiheudu riidan osapuolten ja tuomioistuimen resurssien osalta tarpeetonta rasitetta.

3.51 ARTIKLA

Muu kuin riidan osapuolena oleva sopimuksen osapuoli

1. Vastaajan on toimitettava 30 päivän kuluessa a ja b alakohdassa tarkoitettujen asiakirjojen vastaanottamisesta tai viipymättä sen jälkeen, kun mahdollinen luottamuksellista tai suojattua tietoa koskeva riita on ratkaistu, muulle kuin riidan osapuolena olevalle sopimuksen osapuolelle

a) 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukainen neuvottelupyyntö, 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) 1 kohdan mukainen ilmoitus aikomuksesta, 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) 2 kohdan mukainen määrittely ja 3.33 artiklassa (Kanteen nostaminen) tarkoitettu kanne; ja

b) pyynnöstä kaikki asiakirjat, jotka on 3.46 artiklan (Menettelyn avoimuus) mukaisesti julkistettava.

2. Muulla kuin riidan osapuolena olevalla sopimuksen osapuolella on oikeus olla läsnä tämän jakson nojalla pidetyssä käsittelyssä ja esittää suullisesti näkemyksensä tämän sopimuksen tulkinnasta.

3.52 ARTIKLA

Asiantuntijalausunnot

Tuomioistuin voi riidan osapuolen pyynnöstä tai riidan osapuolia kuultuaan omasta aloitteestaan nimetä yhden tai useampia asiantuntijoita raportoimaan tuomioistuimelle kirjallisesti kaikista riidan osapuolen menettelyssä esille nostamista ympäristöön, terveyteen, turvallisuuteen ja muihin seikkoihin liittyvistä asiakysymyksistä.

3.53 ARTIKLA

Väliaikainen ratkaisu

1. Jos tuomioistuin katsoo, että riidan kohteena oleva toimenpide rikkoo jotakin 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräystä, tuomioistuin voi kantajan pyynnön perusteella ja riidan osapuolia kuultuaan määrätä erillisinä tai yhdistelmänä

- a) rahallisia korvauksia mahdollisine soveltuvine korkoineen; ja
- b) omaisuuden palauttamisen, jolloin ratkaisussa on edellytettävä, että vastaaja voi palauttamisen sijaan maksaa rahallisia korvauksia soveltuvine korkoineen, jotka määritetään yhdenmukaisella tavalla 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräysten kanssa.

Jos kanne nostettiin paikallisesti sijoittautuneen yhtiön puolesta, tämän kohdan nojalla annettussa ratkaisussa edellytetään, että

- a) rahalliset korvaukset mahdollisine soveltuvine korkoineen maksetaan paikallisesti sijoittautuneelle yhtiölle; ja
- b) palautus suoritetaan paikallisesti sijoittautuneelle yhtiölle.

Tuomioistuin ei voi kumota asianomaista käsittelyä.

2. Rahalliset vahingonkorvaukset eivät saa olla suurempia kuin kantajan tai, tapauksen mukaan, sen paikallisesti sijoittautuneen yhtiön kärsimä tappio, joka on seurausta 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräysten rikkomisesta, ja niistä vähennetään kaikki asianomaisen osapuolen jo maksamat aiemmat korvaukset ja hyvitykset. Tarkennetaan, että kun sijoittaja nostaa kanteen omasta puolestaan, sijoittaja voi vaatia korvausta ainoastaan sellaisesta tappiosta tai vahingosta, joka sijoittajalle on aiheutunut sen tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen osalta.

3. Tuomioistuin ei voi määrätä rankaisevaa vahingonkorvausta.

4. Tuomioistuin määrää menettelyn kustannukset riidan hävinneen osapuolen maksettaviksi. Poikkeuksellisissa olosuhteissa tuomioistuin voi jakaa kustannukset riidan osapuolten kesken, jos se katsoo, että jakaminen on asianmukaista tapauksen olosuhteissa. Muut kohtuulliset kustannukset, myös oikeudellisen edustuksen ja oikeusavun kohtuulliset kustannukset, ovat hävinneen osapuolen vastuulla, jollei tuomioistuin määrää, että tällainen kustannusten jako ei ole asianmukainen tapauksen olosuhteissa. Jos vain jotkin osat kanteesta ovat olleet menestyksellisiä, kustannukset on jaettava suhteessa kanteen menestyksellisten osien määrään tai laajuuteen. Muutoksenhakutuomioistuin käsittelee kulut tämän artiklan mukaisesti.

5. Komitea voi hyväksyä maksuja koskevia täydentäviä sääntöjä, jotta voidaan määrittää oikeudellisen edustuksen ja oikeusavun kustannusten enimmäismäärä, joka voi koitua hävinneiden osapuolten tiettyjen ryhmien maksettavaksi. Tällaisissa täydentävissä säännöissä on otettava huomioon kantajan rahavarat, jos kantaja on luonnollinen henkilö tai pieni tai keskisuuri yritys. Komitean on pyrittävä hyväksymään tällaiset täydentävät säännöt viimeistään vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta.

6. Tuomioistuimen olisi annettava väliaikainen ratkaisu 18 kuukauden kuluessa kanteen nostamisesta. Jos kyseistä määräaikaa ei voida noudattaa, tuomioistuin antaa tästä päätöksen, jossa täsmennetään viivästyksen syyt.

3.54 ARTIKLA

Muutoksenhakumenettely

1. Riidan kumpikin osapuoli voi hakea väliaikaiseen ratkaisuun muutosta muutoksenhakutuomioistuimelta 90 päivän kuluessa ratkaisun antamisesta. Muutoksenhaun perusteet ovat seuraavat:

- a) tuomioistuin on tulkinnut tai soveltanut sovellettavaa oikeutta virheellisesti;
- b) tuomioistuin on tehnyt ilmeisen virheen tosiseikkojen arvioinnissa, mukaan lukien sovellettavan kansallisen lainsäädännön arviointi; tai
- c) ICSID-yleissopimuksen 52 artiklassa määrätyt perusteet siltä osin kuin ne eivät kuulu a ja b alakohdan soveltamisalaan.

2. Muutoksenhakutuomioistuin hylkää valituksen, jos se toteaa valituksen perusteettomaksi. Se voi myös hylätä valituksen kiireellisesti, jos on selvää, että valitus on ilmeisen perusteeton.

3. Jos muutoksenhakutuomioistuin toteaa, että valitus on aiheellinen, muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä muutetaan tai peruutetaan väliaikaisessa ratkaisussa annetut oikeudelliset ratkaisut ja päätelmät kokonaisuudessaan tai osittain. Sen päätöksessä täsmennetään tarkoin, miten se on muuttanut tai peruuttanut asianomaisia tuomioistuimen ratkaisuja ja päätelmiä.

4. Jos tuomioistuimen vahvistamat tosiseikat sen sallivat, muutoksenhakutuomioistuin soveltaa kyseisiin tosiseikkoihin omia oikeudellisia ratkaisujaan ja päätelmiään ja antaa lopullisen päätöksen. Jos tämä ei ole mahdollista, se palauttaa asian tuomioistuimen käsittelyyn.

5. Yleensä muutoksenhakumenettely ei saa kestää enempää kuin 180 päivää lasketuna päivästä, jona riidan osapuoli virallisesti ilmoittaa päätöksestään hakea muutosta, siihen päivään, jona muutoksenhakutuomioistuin antaa päätöksensä. Jos muutoksenhakutuomioistuin katsoo, että se ei voi antaa päätöstä 180 päivän kuluessa, sen on ilmoitettava riidan osapuolille kirjallisesti viivästyksen syyt sekä arvio ajasta, jonka se tarvitsee päätöksen antamiseksi. Jolleivät poikkeukselliset olosuhteet toisin edellytä, menettely ei saa missään tapauksessa kestää pidempään kuin 270 päivää.

6. Muutosta hakevan riidan osapuolen on asetettava muutoksenhaun kustannukset kattava vakuus ja varattava lisäksi kohtuullinen määrä, jonka suuruudesta päättää muutoksenhakutuomioistuin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

7. Muutoksenhakumenettelyn yhteydessä sovelletaan soveltuvien osin 3.37 artiklaa (Kolmannen osapuolen rahoitus), 3.46 artiklaa (Menettelyn avoimuus), 3.47 artiklaa (Väliaikaiset päätökset), 3.49 artiklaa (Kanteesta luopuminen), 3.51 artiklaa (Muu kuin riidan osapuolena oleva sopimuksen osapuoli), 3.53 artiklaa (Väliaikainen ratkaisu) ja 3.56 artiklaa (Korvaus tai muu hyvitys).

3.55 ARTIKLA

Lopullinen ratkaisu

1. Tämän jakson nojalla annetusta väliaikaisesta ratkaisusta tulee lopullinen, jollei riidan kumpikaan osapuoli ole hakenut muutosta väliaikaiseen ratkaisuun 3.54 artiklan (Muutoksenhakumenettely) 1 kohdan nojalla.

2. Kun väliaikaiseen ratkaisuun on haettu muutosta ja muutoksenhakutuomioistuin on hylännyt valituksen 3.54 artiklan (Muutoksenhakumenettely) 2 kohdan nojalla, väliaikaisesta ratkaisusta tulee lopullinen päivänä, jona muutoksenhakutuomioistuin hylkää valituksen.

3. Kun väliaikaiseen ratkaisuun on haettu muutosta ja muutoksenhakutuomioistuin on antanut lopullisen päätöksen, väliaikaisesta ratkaisusta, sellaisena kuin muutoksenhakutuomioistuin on sen muuttanut tai peruuttanut, tulee lopullinen päivänä, jona muutoksenhakutuomioistuin antaa lopullisen päätöksen.

4. Kun väliaikaiseen ratkaisuun on haettu muutosta ja muutoksenhakutuomioistuin on muuttanut väliaikaisen ratkaisun oikeudellisia ratkaisuja ja päätelmiä tai peruuttanut ne ja palauttanut asian tuomioistuimen käsittelyyn, tuomioistuimen on riidan osapuolia tarvittaessa kuultuaan tarkistettava väliaikaista ratkaisuaan siten, että siinä otetaan huomioon muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisut ja päätelmät. Tuomioistuinta sitovat muutoksenhakutuomioistuinten ratkaisut. Tuomioistuimen on pyrittävä antamaan tarkistettu ratkaisu 90 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut muutoksenhakutuomioistuimen päätöksen. Tarkistetusta väliaikaisesta ratkaisusta tulee lopullinen 90 päivää ratkaisun antamisen jälkeen.

5. Tätä jaksoa sovellettaessa käsitteeseen 'lopullinen ratkaisu' sisältyvät kaikki muutoksenhakutuomioistuimen 3.54 artiklan (Muutoksenhakumenettely) nojalla antamat lopulliset päätökset.

3.56 ARTIKLA

Korvaus tai muu hyvitys

Tuomioistuin ei saa hyväksyä puolustuksena, vastakanteena, kuittauksena tai vastaavana väitteenä sitä tosiseikkaa, että sijoittaja on saanut tai saa myöhemmin korvausta tai muuta hyvitystä vakuutus- tai takaussopimuksen mukaisesti tämän jakson nojalla käynnistetyssä riita-asiassa haetusta koko hyvityksestä tai sen osasta.

3.57 ARTIKLA

Lopullisten ratkaisujen täytäntöönpano

1. Tämän jakson nojalla annetut lopulliset ratkaisut

a) ovat sitovia riidan osapuolten välillä kyseisessä asiassa; ja

b) niihin ei saa hakea muutosta, uudelleen käsittelyä, purkua tai kumoamista eikä kohdistaa mitään muuta muutoksenhakukeinoa.

2. Kumpikin osapuoli tunnustaa tämän sopimuksen nojalla annetun lopullisen ratkaisun sitovaksi ja panee maksuvelvollisuuden täytäntöön omalla alueellaan samoin kuin jos se olisi osapuolen oman tuomioistuimen antama lopullinen tuomio.

3. Sen estämättä, mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, lopullisen ratkaisun tunnustaminen ja täytäntöönpano riidassa, jossa Vietnam on vastaajana, on 4 kohdassa tarkoitettuna aikana toteutettava vuoden 1958 New Yorkin yleissopimuksen mukaisesti. Tänä aikana riitoihin, joissa

vastaaja on Vietnam, ei sovelleta tämän artiklan 1 kohdan b alakohtaa eikä 3.36 artiklan (Suostumus) 3 kohdan b alakohtaa.

4. Sellaisen lopullisen ratkaisun yhteydessä, jossa vastaaja on Vietnam, 1 kohdan b alakohtaa ja 2 kohtaa sovelletaan sen jälkeen, kun tämän sopimuksen voimaantulopäivästä on kulunut viisi vuotta tai komitean määräämä pidempi aika, jos olosuhteet sen sallivat.

5. Ratkaisun täytäntöönpanoon sovelletaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka koskee tuomioita ja ratkaisuja siellä, missä täytäntöönpanoa haetaan.

6. Tarkennetaan, että 4.14 artiklalla (Ei välitöntä vaikutusta) ei estetä tämän jakson nojalla annettujen ratkaisujen tunnustamista tai täytäntöönpanoa.

7. New Yorkin yleissopimuksen I artiklan soveltamiseksi tämän jakson nojalla annettujen lopullisten ratkaisujen katsotaan olevan välitystuomioita ja liittyvän kanteisiin, jotka johtuvat kaupallisesta suhteesta tai liiketoimesta.

8. Tarkennetaan, jollei 1 kohdan b alakohdasta muuta johdu, että jos on nostettu kanne riitojenratkaisua varten 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) 2 kohdan a alakohdan nojalla, tämän jakson nojalla annettu lopullinen ratkaisu katsotaan ICSID-yleissopimuksen IV luvun 6 jakson mukaiseksi tuomioksi.

3.58 ARTIKLA

Sopimuksen osapuolten rooli

1. Kumpikaan osapuoli ei saa antaa diplomaattista suojelua tai nostaa kansainvälistä kannetta, joka koskee tämän jakson nojalla käsiteltäväksi toimitettua riitaa, ellei toinen osapuoli ole jättänyt noudattamatta tällaisessa riidassa annettua ratkaisua. Tämän kohdan soveltamista varten diplomaattiseen suojeluun eivät sisälly epäviralliset diplomaattiset yhteydet, joiden ainoana tarkoituksena on helpottaa riidan ratkaisua.

2. Edellä olevalla 1 kohdalla ei suljeta pois mahdollisuutta A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaiseen riitojenratkaisuun yleisesti sovellettavan toimenpiteen suhteen, jos kyseisen toimenpiteen väitetään rikkoneen sopimusta ja toimenpiteen osalta on pantu vireille tiettyä sijoitusta koskeva riita-asia 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla. Edellä sanottu ei rajoita 3.51 artiklan (Muu kuin riidan osapuolena oleva sopimuksen osapuoli) tai UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 5 artiklan soveltamista.

3.59 ARTIKLA

Käsittelyn yhdistäminen

1. Jos vähintään kaksi tämän jakson nojalla nostettua kannetta koskevat samaa oikeuskysymystä tai tosiseikkaa ja perustuvat samoihin tapahtumiin ja olosuhteisiin, vastaaja voi toimittaa tuomioistuimen puheenjohtajalle kyseisten kanteiden tai niiden osien yhdistämistä koskevan pyynnön. Pyyntönsä on ilmoitettava

a) yhdistettäviin kanteisiin liittyvän riidan osapuolten nimet ja osoitteet;

- b) haetun yhdistämisen laajuus; ja
- c) pyynnön perustelu.

Vastaaja toimittaa pyynnön kullekin sellaisessa kanteessa mukana olevalle kantajalle, jonka osalta yhdistämistä haetaan.

2. Jos kaikki niihin kanteisiin, joiden yhdistämistä haetaan, liittyvän riidan osapuolet hyväksyvät kanteiden yhdistämisen, riidan osapuolet toimittavat tuomioistuimen puheenjohtajalle 1 kohdan nojalla yhteisen pyynnön. Yhteisen pyynnön saatuaan tuomioistuimen puheenjohtaja muodostaa 3.38 artiklan (Tuomioistuin) nojalla uuden jaoston, jäljempänä 'käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto', jolla on toimivalta kaikkiin niihin kanteisiin tai niiden osiin nähden, joita yhdistämispyyntö koskee.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitetut riidan osapuolet eivät ole päässeet sopimukseen käsittelyn yhdistämisestä 30 päivän kuluessa siitä, kun viimeinen asianomainen kantaja on vastaanottanut 1 kohdassa tarkoitetun yhdistämispyynnön, tuomioistuimen puheenjohtaja muodostaa 3.38 artiklan (Tuomioistuin) nojalla käsittelyn yhdistämisestä vastaavan jaoston. Käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto käyttää toimivaltaa kaikkien kanteiden tai niiden osan suhteen, jos se riidan osapuolten näkemyksiä tarkasteltuaan päättää, että niin voidaan parhaiten edistää kanteiden oikeudenmukaista ja tehokasta ratkaisua, myös ratkaisujen johdonmukaisuutta.

4. Käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto suorittaa menettelynsä noudattaen niitä riitojenratkaisun sääntöjä, jotka kantajat ovat valinneet yhteisellä sopimuksella 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) 2 kohdassa tarkoitetuista säännöistä.

5. Jos kantajat eivät ole sopineet riitojenratkaisun säännöistä 30 päivän kuluessa päivästä, jona viimeinen asianomainen kantaja on vastaanottanut yhdistämispyynnön, käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto suorittaa menettelynsä UNCITRAL:n välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti.

6. Sopimuksen 3.38 artiklan (Tuomioistuin) nojalla muodostetut tuomioistuimen jaostot luopuvat toimivallasta niiden kanteiden tai niiden osien osalta, joiden suhteen käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto on toimivaltainen, ja kyseisten jaostojen menettelyt keskeytetään tai niitä lykätään tapauksen mukaan. Käsittelyn yhdistämisestä vastaavan jaoston ratkaisu kanteiden niiden osien osalta, joiden suhteen se on käyttänyt toimivaltaa, sitoo niitä jaostoja, jotka ovat toimivaltaisista kanteiden muiden osien suhteen, siitä päivästä alkaen, jona ratkaisusta tulee 3.55 artiklan (Lopullinen ratkaisu) nojalla lopullinen.

7. Kantaja voi vetää kanteen tai sen osan, jota käsittelyn yhdistäminen koskee, tässä artiklassa tarkoitetusta riitojenratkaisumenettelystä, ja tällaista kannetta tai sen osaa ei voida nostaa uudelleen 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) nojalla.

8. Vastaajan pyynnöstä käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto voi 3 ja 6 kohdassa mukaisin perustein ja vaikutuksin päättää, käyttääkö se toimivaltaa koko 1 kohdassa tarkoitetun kanteen vai sen osan suhteen, jos kyseinen kanne on nostettu käsittelyn yhdistämismenettelyn aloittamisen jälkeen.

9. Käsittelyn yhdistämisestä vastaava jaosto voi yhden kantajan pyynnöstä toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä kyseisen kantajan suojattujen tietojen luottamuksellisuuden säilyt-

tämiseksi muihin kantajiin nähden. Tällaisiin toimenpiteisiin voi sisältyä asiakirjojen toimittaminen muille kantajille versioina, joista on poistettu suojatut tiedot, tai järjestelyt kuulemisten pitämiseksi osittain yksityisinä.

LUKU 4

INSTITUTIONAALISET, YLEISET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

4.1 ARTIKLA

Komitea

1. Osapuolet perustavat komitean, johon kuuluu EU-osapuolen ja Vietnamin edustajia.
2. Komitea kokoontuu kerran vuodessa, jollei komitea toisin päättä, tai kiireellisissä tapauksissa jommankumman osapuolen pyynnöstä. Komitean kokoukset pidetään vuorotellen unionissa ja Vietnamin, jolleivät osapuolet toisin sovi. Komitean puheenjohtajina toimivat yhdessä Vietnamin suunnittelu- ja sijoitusministeri ja kauppapolitiikasta vastaava Euroopan komission jäsen tai heidän nimittämänsä edustajat. Komitea sopii itse kokoontumisaikataulustaan ja asialistastaan.
3. Komitea
 - a) varmistaa tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan;
 - b) valvoo ja helpottaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista ja edistää sen yleisiä tavoitteita;
 - c) tarkastelee tähän lukuun liittyviä kysymyksiä, jotka osapuoli on antanut sen käsiteltäväksi;
 - d) tarkastelee 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) täytäntöönpanossa mahdollisesti ilmeneviä ongelmia;
 - e) tarkastelee mahdollisia 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jaksoon (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) tehtäviä parannuksia, erityisesti muilla kansainvälisillä foorumeilla saatujen kokemusten ja kehityksen valossa;
 - f) tarkastelee jommankumman osapuolen pyynnöstä minkä tahansa sellaisen yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöönpanoa, joka koskee 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jaksoon (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) liittyvää riitaa;
 - g) tarkastelee tuomioistuimen puheenjohtajan 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 10 kohdan nojalla tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 10 kohdan nojalla laatimaa työskentelymenettelyjen luonnosta;

h) pyrkii ratkaisemaan ongelmia, joita voi ilmetä tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, tai ratkaisemaan riitoja, joita saattaa ilmetä tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 3 luvun (Riitojen ratkaisu) soveltamista; ja

i) tarkastelee muita seikkoja, jotka liittyvät tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin aloihin.

4. Komitea voi, tämän sopimuksen asiaankuuluvien määräysten mukaisesti,

a) ilmoittaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista kysymyksistä kaikille asianomaisille osapuolille, mukaan lukien yksityinen sektori, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt;

b) tarkastella ja suositaa osapuolille tähän sopimukseen tehtäviä muutoksia tai, tässä sopimuksessa erityisesti mainituissa tapauksissa, muuttaa päätöksellä tämän sopimuksen määräyksiä;

c) hyväksyä, myös 3.42 artiklan (Sovellettava oikeus ja tulkintasäännöt) nojalla, tämän sopimuksen määräysten tulkintoja, jotka sitovat osapuolia ja kaikkia tämän sopimuksen nojalla perustettuja elimiä, mukaan lukien 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) tarkoitetut välimiespaneelit ja 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla perustetut tuomioistuimet;

d) tehdä päätöksiä tai antaa suosituksia tässä sopimuksessa vahvistetun mukaisesti;

e) vahvistaa oman työjärjestyksensä;

f) toteuttaa mitä tahansa muita toimia hoitaessaan tehtäviään tämän sopimuksen mukaisesti.

5. Komitea voi, tämän sopimuksen asiaankuuluvien määräysten mukaisesti ja kun osapuolten oikeudelliset vaatimukset on täytetty ja niiden menettelyt on saatettu päätökseen,

a) tehdä päätöksiä tuomioistuimen jäsenten nimittämiseksi 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 2 kohdan nojalla ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten nimittämiseksi 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 3 kohdan nojalla; lisätä tai vähentää jäsenten lukumäärää 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 3 kohdan ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 4 kohdan nojalla; ja erottaa jäsenen tuomioistuimesta tai muutoksenhakutuomioistuimesta 3.40 artiklan (Etiikka) 5 kohdan nojalla;

b) hyväksyä ja myöhemmin muuttaa sääntöjä, joilla täydennetään 3.33 artiklan (Kanteen nostaminen) 4 kohdassa tarkoitettuja sovellettavia riitojenratkaisun sääntöjä; kyseiset säännöt ja muutokset sitovat tuomioistuinta ja muutoksenhakutuomioistuinta;

c) tehdä päätöksen, jonka mukaan 3.46 artiklan (Menettelyn avoimuus) 3 kohdan sijasta sovelletaan UNCITRAL:n avoimuussääntöjen 3 artiklan 3 kohtaa;

d) vahvistaa 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 14 kohdassa ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 14 kohdassa tarkoitetun varausmaksun määrän sekä muutoksenhakutuomioistuimen jaoston jäsenten ja tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajien

muut maksut ja kulut 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 14 ja 16 kohdan ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 14 ja 16 kohdan nojalla;

e) muuttaa tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten varausmaksun sekä muut maksut ja kulut säännölliseksi palkaksi 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 17 kohdan ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 17 kohdan nojalla;

f) hyväksyä tai hylätä tuomioistuimen työskentelymenettelyjen luonnoksen 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 10 kohdan nojalla tai muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyjen luonnoksen 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 10 kohdan nojalla;

g) tehdä päätöksen tarvittavista siirtymäjärjestelyistä 3.41 artiklan (Monenväliset riitojenratkaisumekanismit) nojalla; ja

h) hyväksyä maksuja koskevia täydentäviä sääntöjä 3.53 artiklan (Väliaikainen ratkaisu) 5 kohdan nojalla.

4.2 ARTIKLA

Komitean päätöksenteko

1. Komitea käyttää päätösvaltaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tässä sopimuksessa määrätyissä tapauksissa. Tehdyt päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kyseisten päätösten panemiseksi täytäntöön.

2. Komitea voi antaa osapuolille asianmukaisia suosituksia.

3. Kaikki komitean päätökset ja suositukset tehdään yksimielisesti.

4.3 ARTIKLA

Muutokset

1. Osapuolet voivat muuttaa tätä sopimusta. Muutos tulee voimaan sen jälkeen kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat saattaneet päätökseen sovellettavat oikeudelliset menettelyt kuten 4.9 artiklassa (Voimaantulo) edellytetään.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, ja jos tässä sopimuksessa niin määrätään, osapuolet voivat tehdä komiteassa päätöksen, jolla muutetaan tätä sopimusta. Tällä ei kuitenkaan rajoiteta kumpaakaan osapuolta saattamasta päätökseen sovellettavia oikeudellisia menettelyjä.

4.4 ARTIKLA

Verotus

1. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta unionille tai millekään sen jäsenvaltiolle tai Vietnamille kuuluviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat jostakin unionin

jonkin jäsenvaltion ja Vietnamin välisestä verotussopimuksesta. Jos tämä sopimus ja verotussopimus ovat keskenään ristiriidassa, sovelletaan siltä osin verotussopimusta.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida käyttää estämään osapuolia verolainsäädäntönsä asiaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tekemästä eroa eri tilanteissa olevien veronmaksajien välillä erityisesti näiden asuinpaikan osalta tai sen osalta, minne he ovat sijoittaneet pääomansa.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida käyttää estämään minkään sellaisen toimenpiteen käyttöönottoa tai voimassa pitämistä, jonka tarkoituksena on estää verojen välttäminen tai kiertäminen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten tai muiden verotusjärjestelyjen tai verotusta koskevien kansallisen verolainsäädännön säännösten mukaisesti.

4.5 ARTIKLA

Vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskeva poikkeus

1. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei voida tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen liittyvistä syistä toimenpiteitä, joita ovat muun muassa seuraavat:

a) sijoittajien, tallettajien, vakuutuksenottajien tai sellaisten henkilöiden, joiden omaisuudenhoidosta vastaa rahoituspalvelujen tarjoaja, suojeleminen; tai

b) osapuolen rahoitusjärjestelmien luotettavuuden ja vakauden turvaaminen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät saa olla vaativampia kuin on tarpeen niille asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei saa tulkita siten, että osapuoli olisi velvoitettu paljastamaan yksittäisten kuluttajien liiketoimiin ja tileihin liittyviä tietoja tai julkisten elinten hallussa olevia luottamuksellisia tai yksityisiä tietoja.

4.6 ARTIKLA

Yleiset poikkeukset

Edellyttäen, ettei toimenpiteitä sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään sellaisten maiden välillä, joissa vallitsevat samankaltaiset olosuhteet, taikka tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen peiteltyyn rajoittamiseen, 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) ja 2.4 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) määräysten ei voida tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen yleisen turvallisuuden tai julkisen moraalin suojelemiseksi tai yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi;

b) ovat tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi;

c) liittyvät ehtyvien luonnonvarojen suojeluun, jos toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä rajoitetaan kotimaisia sijoittajia tai kotimaista palveluiden tuotantoa tai kulutusta;

d) ovat tarpeen taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi;

e) ovat välttämättömiä sellaisen lainsäädännön noudattamisen turvaamiseksi, joka ei ole ristiriidassa 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) ja 2.4 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) kanssa, mukaan lukien toimenpiteet, jotka liittyvät

i) harhaanjohtavien ja vilpillisten toimintatapojen ehkäisemiseen tai sopimusten noudattamatta jättämisen seurauksista huolehtimiseen;

ii) yksityishenkilöiden yksityisyyden suojaamiseen henkilötietojen käsittelyssä ja levittämisessä sekä yksityishenkilöä koskevien tiedostojen ja tilitietojen luottamuksellisuuden turvaamiseen; tai

iii) turvallisuuteen;

tai

f) eivät ole yhteensopivia 2.3 (Kansallinen kohtelu) 1 kohdan kanssa, edellyttäen että erilaisen kohtelun tarkoituksena on turvata välittömien verojen määrääminen tai kantaminen tehokkaasti tai tasapuolisesti toisen osapuolen taloudellisen toiminnan ja sijoittajien osalta.

4.7 ARTIKLA

Erityiset poikkeukset

Sopimuksen 2 luvun (Sijoitusten suoja) määräyksiä ei sovelleta yleisesti sovellettaviin syrjimättömiin toimenpiteisiin, joita julkiset elimet raha- tai valuuttakurssipolitiikan yhteydessä toteuttavat. Tämä artikla ei vaikuta osapuolelle 2.8 artiklan (Siirto) nojalla kuuluviin velvollisuuksiin.

4.8 ARTIKLA

Turvallisuuteen perustuvat poikkeukset

Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei voida tulkita

a) velvoittavan osapuolta toimittamaan tietoja, joiden paljastamista se pitää tärkeiden turvallisuusetujensa vastaisina;

b) estävän osapuolta toteuttamasta toimenpiteitä, jos se katsoo ne välttämättömiksi suojellessaan keskeisiä turvallisuusetujaan, jotka

i) liittyvät aseiden, ammusten ja muiden sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan sekä muiden tarvikkeiden ja materiaalien kauppaan ja taloudellisiin toimiin, joita toteutetaan suoraan tai epäsuorasti sotilaskohdetta varten;

- ii) liittyvät palvelujen tarjoamiseen, jonka tarkoituksena on suoraan tai välillisesti sotilaskohteen varustaminen;
- iii) liittyvät fissioituvaan ja fuusioituvaan ydinmateriaaliin tai materiaaleihin, joista ne on johdettu; tai
- iv) toteutetaan sodan tai muun kansainvälisten suhteiden hätätilan aikana;
- c) estävän osapuolta toteuttamasta toimenpiteitä täyttääkseen San Franciscossa 26 päivänä kesäkuuta 1945 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaiset velvollisuutensa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

4.9 ARTIKLA

Lainsäädännön soveltaminen

Sopimuksen 2.8 artiklaa (Siirto) ei saa tulkita siten, ettei osapuoli voisi soveltaa tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla, joka ei merkitse sijoituksen peiteltyä rajoittamista, seuraaviin seikkoihin liittyvää lainsäädäntöään:

- a) konkurssi, maksukyvyttömyys, pankkien elvytys- ja kriisinratkaisu, velkojien oikeuksien suojelu tai rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvonta;
- b) rahoitusvälineiden liikkeeseenlasku, rahoitusvälineillä käytävä kauppa tai niiden välittäminen;
- c) siirtoja koskevat rahoitustiedot tai kirjanpito, kun se on tarpeen lainvalvonnan tai rahoitusalan sääntelyviranomaisten avustamiseksi;
- d) rikokset, petolliset tai vilpilliset käytännöt;
- e) tuomioiden noudattamisen varmistaminen oikeudenkäyttöasioissa; tai
- f) sosiaaliturva, julkiset eläkejärjestelmät tai pakolliset säästöohjelmat.

4.10 ARTIKLA

Tilapäiset suojatoimenpiteet

Unionin talous- ja rahaliiton toimintaan tai Vietnamin tapauksessa raha- ja valuuttakurssipolitiikan toimintaan liittyvien vakavien vaikeuksien tai niiden uhan poikkeuksellisissa olosuhteissa asianomainen osapuoli voi toteuttaa enintään yhden vuoden ajan suojatoimenpiteitä, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä siirtojen tekemiseksi.

4.11 ARTIKLA

Rajoitukset maksutaseeseen ja ulkoiseen rahoitukseen liittyvien vaikeuksien ilmetessä

1. Jos osapuolella on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyviä vaikeuksia tai sellaisten uhka on olemassa, se voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa siirtojen osalta suojatoimenpiteitä, jotka

- a) ovat syrjimättömiä suhteessa vastaavassa tilanteessa oleviin kolmansiin maihin;
- b) eivät mene pidemmälle kuin on tarpeen maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyvien vaikeuksien korjaamiseksi;
- c) ovat soveltuvien osin Kansainvälistä valuuttarahastoa koskevan sopimuksen mukaisia;
- d) eivät aiheuta tarpeetonta vahinkoa toisen osapuolen kaupallisille, taloudellisille ja rahoitukseen liittyville eduille; ja
- e) ovat väliaikaisia ja poistetaan vähitellen tilanteen parantuessa.

2. Osapuolen, joka on ottanut käyttöön tai pitänyt voimassa 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, on ilmoitettava tästä viipymättä toiselle osapuolelle ja esitettävä mahdollisimman pian aikataulu niiden poistamiseksi.

3. Kun 1 kohdan nojalla otetaan käyttöön tai pidetään voimassa rajoituksia, asiasta on neuvoteltava komiteassa viipymättä, jollei neuvotteluja pidetä muilla foorumeilla. Neuvotteluissa käsitellään kyseisiin toimenpiteisiin johtanutta, maksutaseeseen tai ulkoisen rahoituksen ongelmaa ottaen huomioon muun muassa seuraavat tekijät:

- a) vaikeuksien luonne ja laajuus;
- b) taloudelliset ja kaupankäyntiin liittyvät ulkoiset olosuhteet; tai
- c) käytettävissä mahdollisesti olevat vaihtoehtoiset korjaavat toimenpiteet.

Neuvotteluissa on käsiteltävä sitä, ovatko mahdolliset rajoittavat toimenpiteet 1 kohdan määräysten mukaisia. Kaikki Kansainvälisen valuuttarahaston esittämät tilastolliset ja tosiseikkoihin perustuvat tiedot on hyväksyttävä ja päätelmissä on otettava huomioon Kansainvälisen valuuttarahaston arvio kyseisen osapuolen maksutaseeseen ja ulkoisen rahoituksen tilanteesta.

4.12 ARTIKLA

Tietojen luovuttaminen

1. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei voida tulkita velvoittavan osapuolta asettamaan saataville luottamuksellisia tietoja, joiden paljastaminen estäisi lain valvonnan, olisi muutoin yleisen edun vastaista tai vaarantaisi yksittäisen julkisen tai yksityisen yrityksen oikeudet kaupalliset edut lukuun ottamatta tilanteita, joissa paneeli pyytää luottamuksellisia tietoja 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisessa riitojen ratkaisumenettelyssä. Tällaisissa tapauksissa paneeli varmistaa luottamuksellisuuden olevan täysin suojattu.

2. Kun osapuoli toimittaa lakiensa ja asetustensa nojalla luottamukselliseksi katsottuja tietoja komitealle, toisen osapuolen on käsiteltävä kyseisiä tietoja luottamuksellisina, jollei tiedot toimittanut osapuoli toisin sovi.

4.13 ARTIKLA

Voimaantulo

1. Osapuolet hyväksyvät tämän sopimuksen omien sovellettavien oikeudellisten menettelyjensä mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat saattaneet päätökseen sovellettavat oikeudelliset menettelynsä tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi. Osapuolet voivat sopia muusta päivämäärästä.

3. Ilmoitukset toimitetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ja Vietnamin ulkoasiainministeriöön.

4. Tätä sopimusta sovelletaan väliaikaisesti, jos osapuolet niin sopivat. Siinä tapauksessa sopimusta sovelletaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jolloin unioni ja Vietnam ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa sovellettavat menettelynsä päätökseen väliaikaista soveltamista varten. Osapuolet voivat sopia muusta päivämäärästä.

5. Jos tämän sopimuksen tiettyjä määräyksiä ei voida soveltaa väliaikaisesti, se osapuoli, joka ei voi toteuttaa väliaikaista soveltamista, ilmoittaa toiselle osapuolelle niistä määräyksistä, joita ei voida soveltaa väliaikaisesti. Sen estämättä, mitä edellä 4 kohdassa määrätään, jos toinen osapuoli on saattanut päätökseen oikeudelliset menettelyt väliaikaista soveltamista varten eikä esitä väliaikaista soveltamista koskevaa vastustustaan kymmenen päivän kuluessa ilmoituksesta, jonka mukaan tiettyjä määräyksiä ei voida soveltaa väliaikaisesti, niitä tämän sopimuksen määräyksiä, joista ei ole tehty ilmoitusta, sovelletaan väliaikaisesti ilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien.

6. Osapuoli voi lopettaa väliaikaisen soveltamisen ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle osapuolelle. Soveltamisen lopettaminen tulee voimaan ilmoitusta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

7. Kun tätä sopimusta tai sen tiettyjä määräyksiä sovelletaan väliaikaisesti, ilmauksella 'tämän sopimuksen voimaantulo' tarkoitetaan väliaikaisen soveltamisen aloittamispäivää. Komitea ja muut tämän sopimuksen nojalla perustetut elimet voivat hoitaa tehtäviään tämän sopimuksen väliaikaisen soveltamisen aikana. Tällaisten toimien yhteydessä tehtyjen päätösten voimassaolo lakkaa ainoastaan, jos tämän sopimuksen väliaikainen soveltaminen lopetetaan eikä tämä sopimus tule voimaan.

4.14 ARTIKLA

Kesto

1. Tämä sopimus on voimassa rajoittamattoman ajan.

2. Unioni tai Vietnam voi ilmoittaa toiselle osapuolelle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuudennen kuukauden lopussa.

4.15 ARTIKLA

Irtisanominen

Jos tämä sopimus irtisanotaan 4.10 artiklan (Kesto) nojalla, 1 luvun (Tavoitteet ja yleiset määritelmät), 2.1 artiklan (Soveltamisala), 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) ja 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) – 2.9 artiklan (Sijaantulo) määräykset, 4 luvun asiainkuuluvat määräykset sekä 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) määräykset pysyvät voimassa vielä 15 vuoden ajan irtisanomispäivästä niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen irtisanomispäivää, jolleivät osapuolet toisin sovi. Tätä artiklaa ei sovelleta, jos kyseessä on tämän sopimuksen väliaikaisen soveltamisen irtisanominen eikä tämä sopimus tule voimaan.

4.16 ARTIKLA

Velvollisuuksien täyttäminen

1. Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämisen. Ne huolehtivat siitä, että tässä sopimuksessa määrätyt tavoitteet saavutetaan.

2. Jos jompikumpi osapuoli katsoo, että toinen osapuoli on rikkonut aineellisesti kumppanuus- ja yhteistyösopimusta, se voi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet tämän sopimuksen osalta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen 57 artiklan mukaisesti.

4.17 ARTIKLA

Siirrettyä julkista valtaa käyttävät henkilöt

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, kumpikin osapuoli varmistaa, että kaikki sellaiset henkilöt, mukaan lukien valtion omistama yritys, yritys, jolle on myönnetty erityisoikeuksia tai etuoikeuksia, tai nimetty monopoli, jolle osapuoli on siirtänyt sääntelyyn liittyvää, hallinnollista tai muuta valtion toimivaltaa millä tahansa hallinnon tasolla kansallisen lainsäädännön mukaisesti, toimivat tätä toimivaltaa käyttäessään tässä sopimuksessa asetettujen osapuolen velvollisuuksien mukaisesti.

4.18 ARTIKLA

Ei välitöntä vaikutusta

Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei voida tulkita luovan henkilöille muita oikeuksia tai velvollisuuksia kuin osapuolten välillä kansainvälisen oikeuden mukaisesti luodut oikeudet ja velvollisuudet. Vietnam voi edellyttää kansallisen lainsäädäntönsä nojalla toisin.

4.19 ARTIKLA

Liitteet

Tämän sopimuksen liitteet ovat erottamaton osa sopimusta.

4.20 ARTIKLA

Suhde muihin sopimuksiin

1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, tällä sopimuksella ei korvata eikä irtisanota aiempia unionin tai sen jäsenvaltioiden ja Vietnamin välisiä sopimuksia.
2. Tämä sopimus on osa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella säänneltyjä unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin yleisiä suhteita, ja se muodostaa osan yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä.
3. Minkään tässä sopimuksessa ei voida tulkita velvoittavan osapuolta toimimaan tavalla, joka ei olisi yhteensopiva niiden Marrakeshissa 15 päivänä huhtikuuta 1994 Maailman kauppajärjestön perustamisesta tehdyn Marrakeshin sopimuksen mukaisten velvollisuuksien kanssa.
4. Tämän sopimuksen tullessa voimaan liitteessä 6 (Luettelo sijoitussopimuksista) luetellut unionin jäsenvaltioiden ja Vietnamin väliset sopimukset, niistä johdetut oikeudet ja velvollisuudet mukaan luettuina, irtisanotaan, niiden voimassaolo päättyy ja ne korvataan tällä sopimuksella .
5. Jos tätä sopimusta sovelletaan väliaikaisesti 4.13 artiklan (Voimaantulo) 4 kohdan mukaisesti, liitteessä 6 (Luettelo sijoitussopimuksista) lueteltujen sopimusten määräysten sekä kyseisistä sopimuksista johdettujen oikeuksien ja velvollisuuksien soveltaminen keskeytetään väliaikaisen soveltamisen päivästä . Jos tämän sopimuksen väliaikainen soveltaminen päätetään eikä tämä sopimus tule voimaan, soveltamisen keskeytyminen lakkaa ja liitteessä 6 (Luettelo sijoitussopimuksista) luetellut sopimukset ovat voimassa .
6. Sen estämättä, mitä 4 ja 5 kohdassa määrätään, jonkin liitteessä 6 (Luettelo sijoitussopimuksista) luetellun sopimuksen nojalla voidaan nostaa kanne kyseisessä sopimuksessa vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti edellyttäen, että
 - a) kanne koskee kyseisen sopimuksen väitettyä rikkomista, joka tapahtui ennen päivää, jona sopimuksen soveltaminen keskeytettiin 5 kohdan nojalla, tai, jos sopimuksen soveltamista ei ole keskeytetty 5 kohdan nojalla, ennen tämän sopimuksen voimaantulopäivää; ja
 - b) enintään kolme vuotta on kulunut päivästä, jona sopimuksen soveltaminen keskeytettiin 5 kohdan nojalla, tai jos sopimuksen soveltamista ei ole keskeytetty 5 kohdan nojalla, tämän sopimuksen voimaantulopäivästä siihen päivään, jona kanne nostettiin.
7. Sen estämättä, mitä 4 ja 5 kohdassa määrätään, jos tämän sopimuksen väliaikainen soveltaminen päättyy eikä tämä sopimus tule voimaan, voidaan tämän sopimuksen nojalla

nostaa kanne tässä sopimuksessa vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti edellyttäen, että

a) kanne koskee tämän sopimuksen väitettyä rikkomista, joka tapahtui tämän sopimuksen väliaikaisen soveltamisen aikana; ja

b) enintään kolme vuotta on kulunut päivästä, jona sopimuksen väliaikainen soveltaminen päätettiin, siihen päivään, jona kanne nostettiin.

8. Tarkennetaan, ettei tämän sopimuksen nojalla ja siinä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti voida nostaa kannetta, jos kanne koskee tämän sopimuksen väitettyä rikkomista, joka tapahtui ennen tämän sopimuksen voimaantulopäivää tai, jos tätä sopimusta sovelletaan väliaikaisesti, ennen väliaikaisen soveltamisen päivää.

9. Tätä artiklaa sovellettaessa ei sovelleta 4.13 artiklan (Voimaantulo) 7 kohdassa 'tämän sopimuksen voimaantulolle' annettua määritelmää.

4.21 ARTIKLA

Myöhemmät liittymiset unioniin

1. Unioni ilmoittaa Vietnamille kolmannen maan pyynnöstä liittyä unioniin.

2. Unionin ja jäsenyyttä hakevan ehdokasmaan välisten neuvotteluiden aikana unioni pyrkii

a) toimittamaan Vietnamille pyynnöstä ja siinä määrin kuin se on mahdollista tiedot kaikista tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista seikoista; ja

b) ottamaan huomioon kaikki Vietnamin mahdollisesti esille tuomat huolenaiheet.

3. Unioni ilmoittaa Vietnamille mahdollisen unioniin liittymisen voimaantulosta.

4. Komitea tarkastelee riittävän ajoissa ennen kolmannen maan unioniin liittymisen päivämäärää liittymisen mahdollisia vaikutuksia tähän sopimukseen.

5. Kaikki Euroopan unionin uudet jäsenvaltiot liittyvät tähän sopimukseen unioniin liittymistä koskevaan liittymisasiakirjaan sisältyvällä tätä koskevalla lausekkeella siitä päivästä alkaen, jona ne liittyvät unioniin. Jos unioniin liittymistä koskevassa liittymisasiakirjassa ei määrätä unionin jäsenvaltion liittymisestä tähän sopimukseen ilman eri toimenpiteitä, unionin kyseinen jäsenvaltio liittyy tähän sopimukseen tallettamalla sopimuksen liittymisasiakirjan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Vietnamin ulkoasiainministeriöön tai edellä mainittujen seuraajille. Osapuolet voivat komitean päätöksellä toteuttaa kaikki tarvittavat sopeuttamiset tai siirtymäjärjestelyt.

4.22 ARTIKLA

Alueellinen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan

- a) EU-osapuolen osalta alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta niissä määrätyn edellytyksin; ja
- b) Vietnamin osalta sen alueeseen.

Tämän sopimuksen viittaukset 'alueeseen' on tulkittava tässä mielessä, jollei nimenomaisesti toisin määrätä.

4.23 ARTIKLA

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron sekä vietnamin kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ VIETNAMIN SOSIAALISEN TASAVALLAN VÄLISEN SIOITUSSUOJASOPIMUKSEN LIITTEET

- Liite 1: Toimivaltaiset viranomaiset
- Liite 2: Vietnam – vapautus kansallisesta kohtelusta
- Liite 3: Sijoitusten kohtelua koskeva yhteisymmärrys
- Liite 4: Pakkolunastusta koskeva yhteisymmärrys
- Liite 5: Julkinen velka
- Liite 6: Luettelo sijoitussopimuksista
- Liite 7: Työjärjestys
- Liite 8: Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt
- Liite 9: Sovittelumekanismi
- Liite 10: Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi
- Liite 11: Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten sekä sovittelijoiden käytäntesäännöt
- Liite 12: Yhtäaikaiset menettelyt
- Liite 13: Muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyt

LIITE 1

TOIMIVALTAISET VIRANOMAISET

EU-osapuolen osalta 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) 4 kohdassa tarkoitettuja toimia määräämään oikeutetut toimivaltaiset viranomaiset ovat Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin tai valtiontukea koskevaa unionin oikeutta sovellettaessa jäsenvaltion hallintoelin, viranomainen tai tuomioistuin. Vietnamin osalta 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) 4 kohdassa tarkoitettuja toimia määräämään oikeutetut toimivaltaiset viranomaiset ovat Vietnamin hallitus tai Vietnamin pääministeri, hallintoelin, viranomainen tai tuomioistuin.

LIITE 2

VIETNAM – VAPAUTUS KANSALLISESTA KOHTELUSTA

1. Seuraavilla toimialoilla, osa-aloilla tai toiminnoissa Vietnam voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteitä, jotka koskevat tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sellaisen sijoituksen toimintaa, joka ei ole 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) mukainen, edellyttäen, että kyseinen toimenpide ei ole ristiriidassa vapaakauppasopimuksen liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) vahvistettujen sitoumusten kanssa:

a) sanomalehdet ja uutistoimistot, painaminen, julkaiseminen, radio- ja televisiotoiminta, missä tahansa muodossa;

b) kulttuurituotteiden, myös videotallenteiden, tuottaminen ja jakelu;

c) televisio-ohjelmien ja elokuvateosten tuotanto, jakelu ja esittäminen;

d) etsivä- ja turvallisuuspalvelut;

e) maanmittaus- ja kartografia;

f) perusasteen ja keskiasteen koulutuspalvelut;

g) öljyn ja kaasun, mineraalien ja luonnonvarojen etsintä, tutkinta ja hyödyntäminen;

h) vesivoima ja ydinvoima; voimansiirto tai -jakelu;

i) kabotaasiliikennepalvelut;

j) kalastus ja vesiviljely;

k) metsätalous ja metsästys;

l) arpajaiset, vedonlyönti ja rahapelit;

m) oikeushallinnon palvelut, mukaan lukien muun muassa kansalaisuuteen liittyvät palvelut;

n) yksityisoikeuden noudattamisen varmistaminen;

o) puolustustarvikkeiden ja -kaluston tuotanto;

p) jokisatamien, merisatamien ja lentoasemien käyttö ja hallinta; ja

q) tuet.

2. Jos Vietnam ottaa käyttöön tällaisen toimenpiteen tai pitää sen voimassa tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, se ei saa edellyttää EU-osapuolen sijoittajaa kansalaisuuden perusteella myymään tai muulla tavoin luovuttamaan olemassa olevaa sijoitusta, kun tällainen toimenpide tulee voimaan.

LIITE 3

SIJOITUSTEN KOHTELUA KOSKEVA YHTEISYMMÄRRYS

Osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksensä 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan soveltamisesta:

1. Sopimuksen 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan a alakohdassa määrätyn edellytyksen estämättä, osapuolen sijoittaja, joka joutuu 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) soveltamisalaan kuuluvaan riitaan osapuolen kanssa, jonka kanssa se on tehnyt kirjallisen sopimuksen, joka on tehty ja on tullut voimaan ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, voi vaatia 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan mukaista etua tässä liitteessä vahvistettujen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti.

2. Kirjalliset sopimukset, jotka on tehty ja ovat tulleet voimaan ennen tämän sopimuksen voimaantuloa ja jotka täyttävät tässä kohdassa vahvistetut edellytykset, voidaan ilmoittaa yhden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Tällaisten kirjallisten sopimusten

a) on täytettävä kaikki 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan b–d alakohdassa vahvistetut edellytykset; ja

b) ne on tehtävä joko

i) Vietnamin ja tämän liitteen 8 kohdassa tarkoitettujen unionin jäsenvaltioiden sijoittajien tai kyseisten sijoittajien tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten välillä; tai

ii) yhden tämän liitteen 8 kohdassa tarkoitettujen unionin jäsenvaltion ja Vietnamin sijoittajien tai kyseisten sijoittajien tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten välillä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten sopimusten tiedoksiantomenettely on seuraava:

a) ilmoitukseen on sisällyttävä seuraavat:

i) ilmoitettavan kirjallisen sopimuksen osapuolena olevan sijoittajan nimi, kansalaisuus ja osoite, kyseisen sijoittajan tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen luonne sekä, jos kirjallisen sopimuksen tekee kyseessä olevan sijoittajan tämän sopimuksen piiriin kuuluva sijoitus, sijoituksen nimi, osoite ja perustamispaikka; ja

ii) jäljennös kirjallisesta sopimuksesta, kaikki sen välineet mukaan luettuina;

ja

b) kirjalliset sopimukset on annettava kirjallisesti tiedoksi seuraavalle toimivaltaiselle viranomaiselle:

i) Vietnamin osalta suunnittelu- ja sijoitusministeriö; ja

ii) EU-osapuolen osalta Euroopan komissio.

4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus ei synnytä aineellisia oikeuksia kyseisen ilmoitetun kirjallisen sopimuksen osapuolena olevalle sijoittajalle tai sen sijoitukselle.

5. Edellä 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaiset viranomaiset laativat luettelon kirjallisista sopimuksista, jotka on ilmoitettu tiedoksi 2 ja 3 kohdan mukaisesti.

6. Jos jonkin ilmoitetun kirjallisen sopimuksen osalta ilmenee riita, asianomainen toimivaltainen viranomainen tarkastaa, täyttääkö sopimus kaikki 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan b–d alakohdassa vahvistetut edellytykset ja tässä liitteessä vahvistetut menettelyt.

7. Sijoittaja ei saa väittää, että 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohtaa sovelletaan kirjalliseen sopimukseen, jos tämän liitteen 6 kohdan mukaisessa tarkastuksessa todetaan, että kyseisessä kohdassa tarkoitettujen vaatimukset eivät täyty.

8. Tämän liitteen 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen unionin jäsenvaltiot ovat Saksa, Espanja, Alankomaat, Itävalta, Romania ja Yhdistynyt kuningaskunta.

LIITE 4

PAKKOLUNASTUSTA KOSKEVA YHTEISYMMÄRRYS

Osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksensä pakkolunastuksesta:

1. Sopimuksen 2.7 artiklan (Pakkolunastus) 1 kohdassa tarkoitettu pakkolunastus voi olla joko välitöntä tai välillistä:

a) kyseessä on välitön pakkolunastus, jos sijoitus kansallistetaan tai muulla tavalla pakkolunastetaan suoraan siirtämällä omistusoikeus virallisesti tai takavarikoimalla; ja

b) kyseessä on välillinen pakkolunastus, jos osapuolen toimenpiteellä tai joukolla toimenpiteitä on sama vaikutus kuin välittömällä pakkolunastuksella siten, että se merkittäväällä tavalla estää asianomaista sijoittajaa hyödyntämästä sijoituksensa perusominaisuuksia, käyttöoikeus mukaan luettuna, nauttimasta siitä ja myymästä sitä ilman, että omistusoikeus siirretään virallisesti tai takavarikoidaan.

2. Sen määrittäminen, onko osapuolen toimenpiteessä tai joukossa toimenpiteitä tietyssä tilanteessa kyse välillisestä pakkolunastuksesta, edellyttää tapauskohtaisia ja tosiasioihin perustuvaa selvitystä, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat seikat:

- a) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon taloudellinen vaikutus, vaikkakaan se, että osapuolen toteuttamalla toimenpiteellä tai joukolla toimenpiteitä on haitallinen vaikutus sijoituksen taloudelliseen arvoon, ei yksinään tarkoita, että kyseessä on tällainen välillinen pakkolunastus;
- b) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon kesto tai vaikutukset; ja
- c) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon luonne, erityisesti tavoite, tilanneyhteys ja tarkoitus.

3. Osapuolen toteuttamat syrjimättömät toimenpiteet tai toimenpiteiden joukot, joiden tarkoituksena on suojata oikeutettuja julkisen politiikan tavoitteita, eivät ole välillisiä pakkolunastuksia, paitsi niissä harvinaisissa olosuhteissa, joissa tällaisen toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon vaikutus on sen tavoitteiden kannalta niin vakava, että se vaikuttaa selvästi liialliselta.

LIITE 5 JULKINEN VELKA

1. Kannetta, jonka mukaan osapuolen velan uudelleenjärjestely rikkoo 2 luvun (Sijoitusten suoja) mukaista velvollisuutta, ei voida esittää tai, jos sellainen on jo esitetty, kanne ei voi jatkua 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti, jos uudelleenjärjestely on jo sovittu uudelleenjärjestely kanteen esittämisen ajankohtana tai se muuttuu sovituksi uudelleenjärjestelyksi kanteen esittämisen jälkeen, lukuun ottamatta kannetta, jonka mukaan uudelleenjärjestely on 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) tai 2.4 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) vastainen.

2. Sen estämättä, mitä 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) 3.33 artiklassa (Kanteen nostaminen) määrätään ja jollei tämän liitteen 1 kohdasta muuta johdu, sijoittaja ei saa esittää 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaista kannetta, jonka mukaan osapuolen velan uudelleenjärjestely rikkoo 2.3 artiklaa (Kansallinen kohtelu) tai 2.4 artiklaa (Suosituimmuuskohtelu) tai 2 luvun (Sijoitusten suoja) mukaista velvollisuutta, paitsi jos on kulunut 270 päivää siitä, kun kantaja esitti 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukaisen kirjallisen neuvottelupyynnön.

3. Tässä liitteessä tarkoitetaan:

a) 'sovittu uudelleenjärjestelyllä' osapuolen velan uudelleen järjestelyä tai uudelleen sovittamista seuraavasti:

i) velkainstrumenttien mukauttaminen tai muuttaminen niiden ehtojen mukaisesti, mukaan lukien niihin sovellettava laki; tai

ii) velkojen vaihto tai muu samanlainen prosessi, jossa ne, joiden hallussa on vähintään 66 prosenttia jäljellä olevan, uudelleenjärjestelyjen kohteena olevan velan koko pääomamäärästä, pois lukien kyseisen osapuolen taikka sen omistamien tai sen määräysvallassa olevien yksiköiden velka, ovat suostuneet tällaiseen velkojen vaihtoon tai muuhun prosessiin;

ja

b) velkainstrumenttiin 'sovellettavalla lailla' jossakin maassa kyseiseen velkainstrumenttiin sovellettavia lakeja ja säännöksiä.

4. Selvyyden vuoksi todetaan, että 'osapuolen velalla' tarkoitetaan EU-osapuolen osalta unionin jäsenvaltion hallituksen tai unionin jäsenvaltion keskus-, alue- tai paikallishallintotason velkainstrumenttia.

LIITE 6 LUETTELO SIOITUSSOPIMUKSISTA

Sopimukset

Raukeamislausekkeet

1

Vietnamin sosialistisen tasavallan ja Itävallan tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 27 päivänä maaliskuuta 1995.

11 artiklan 3 kohta

2

Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamisesta, allekirjoitettu 24 päivänä tammikuuta 1991.

14 artiklan 2 kohta

3

Bulgarian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten keskinäisestä edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 19 päivänä syyskuuta 1996.

13 artiklan 2 kohta

4

Tšekin tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 25 päivänä marraskuuta 1997, sellaisena kuin se on muutettuna 21 päivänä maaliskuuta 2008.

10 artiklan 3 kohta

5

Tanskan kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 25 päivänä elokuuta 1993.

16 artiklan 2 kohta

6

Viron tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 24 päivänä syyskuuta 2009, sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä tammikuuta 2011.

16 artiklan 3 kohta

7

Suomen tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 21 päivänä helmikuuta 2008.

16 artiklan 4 kohta

8

Ranskan tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 26 päivänä toukokuuta 1992.

12 artikla

9

Saksan liittotasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 3 päivänä huhtikuuta 1993.

13 artiklan 3 kohta

10

Helleenien tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamisesta, allekirjoitettu 13 päivänä lokakuuta 2008.

13 artiklan 3 kohta

11

Unkarin tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 26 päivänä elokuuta 1994.

12 artiklan 3 kohta

12

Italian tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 18 päivänä toukokuuta 1990.

14 artiklan 2 kohta

13

Latvian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 6 päivänä marraskuuta 1995.

13 artiklan 4 kohta

14

Liettuan tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 27 päivänä syyskuuta 1995.

13 artiklan 4 kohta

15

Alankomaiden kuningaskunnan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoituksiin kannustamisesta ja sijoitusten vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 10 päivänä maaliskuuta 1994.

14 artiklan 3 kohta

16

Puolan tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 31 päivänä elokuuta 1994.

12 artiklan 3 kohta

17

Romanian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 1 päivänä syyskuuta 1994.

11 artiklan 2 kohta

18

Slovakian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 17 päivänä joulukuuta 2009.

14 artiklan 4 kohta

19

Ruotsin kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 8 päivänä syyskuuta 1993.

11 artiklan 3 kohta

20

Espanjan kuningaskunnan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 20 päivänä helmikuuta 2006.

13 artiklan 3 kohta

21

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 1 päivänä elokuuta 2002.

14 artikla

LIITE 7 TYÖJÄRJESTYS

Yleiset määräykset

1. Sovellettaessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksoa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) ja tätä työjärjestystä tarkoitetaan:

- a) 'neuvonantajalla' henkilöä, jonka osapuoli on palkannut neuvomaan tai avustamaan kyseistä osapuolta välimiespaneelimenettelyjen yhteydessä;
- b) 'välimiespaneelilla' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetettua paneelia;
- c) 'välimiehellä' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetetun välimiespaneelin jäsentä;
- d) 'avustajalla' henkilöä, joka välimiehen toimeksiannon mukaisesti suorittaa tutkimuksia tai avustaa välimiestä;
- e) 'kantajaosapuolella' osapuolta, joka pyytää välimiespaneelin asettamista 3.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) mukaisesti;
- f) 'päivällä' kalenteripäivää;
- g) 'vastaajaosapuolella' osapuolta, jonka väitetään rikkovan 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuja määräyksiä;
- h) 'menettelyllä', jollei toisin määrätä, 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaista välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyä; ja
- i) 'osapuolen edustajalla' osapuolen ministeriön, viraston tai muun julkisen elimen nimeämää työntekijää tai henkilöä, joka edustaa osapuolta tämän sopimuksen piiriin kuuluvassa riidassa.

2. Vastaajaosapuoli vastaa kuulemisten logistisesta hallinnosta, jollei toisin sovita. Osapuolet jakavat järjestelyistä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien välimiesten palkkiot ja kulukorvaukset.

Ilmoitukset

3. Kunkin osapuolen ja välimiespaneelin on toimitettava sähköpostitse kaikki pyynnöt, ilmoitukset, kirjalliset lausumat tai muut asiakirjat toiselle osapuolelle ja välimiesmenettelyyn liittyvät kirjalliset lausumat ja pyynnöt kullekin välimiehelle. Välimiespaneeli toimittaa asiakirjat osapuolille myös sähköpostitse. Jollei toisin todisteta, sähköpostiviesti katsotaan vastaanotetuksi sen lähettämispäivänä. Jos jokin tausta-asiakirja on kooltaan yli kymmenen megatavua, se on toimitettava toiselle osapuolelle ja tarvittaessa kullekin välimiehelle muussa sähköisessä muodossa kahden päivän kuluessa sähköpostin lähettämispäivästä.

4. Edellä olevan 3 säännön mukaisesti lähetetyistä asiakirjoista on sähköpostin lähetyspäivänä toimitettava jäljennös toiselle osapuolelle ja tarvittaessa kullekin välimiehelle käyttämällä faksia, rekisteröityä postilähetystä, kuriiria, toimitusta vastaanottotodistusta vastaan tai jotakin muuta sellaista televiestintävälinettä, josta saa lähetystodistuksen.

5. Kaikki ilmoitukset on osoitettava Vietnamin suunnittelu- ja investointiministeriölle ja Euroopan komission kauppapolitiikan pääosastolle.

6. Pyynnöissä, ilmoituksissa, kirjallisissa lausumissa tai muissa välimiespaneelimenettelyyn liittyvissä asiakirjoissa olevat vähäiset kirjoitusvirheet voidaan oikaista toimittamalla uusi asiakirja, johon muutokset on merkitty selvästi.

7. Jos asiakirjan toimittamiselle asetettu viimeinen määräpäivä osuu lauantaille, sunnuntaille tai Vietnamin tai unionin viralliselle juhla- tai vapaapäivälle, asiakirja katsotaan toimitetuksi määräajan puiteissa, jos se toimitetaan seuraavana arkipäivänä.

Välimiesmenettelyn aloittaminen

8. Jos välimies valitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) tai 22, 23 ja 49 säännön mukaisesti arvalla, arvonta toimitetaan paikassa ja aikana, jotka kantajaosapuoli on valinnut ja jotka on viipymättä ilmoitettava vastaajaosapuolelle. Vastaajaosapuoli voi halutessaan olla läsnä arvonnassa. Arvonta suoritetaan joka tapauksessa läsnäolevan osapuolen tai läsnäolevien osapuolten kanssa.

9. Jos välimiespaneelin jäsen valitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) tai 22, 23 ja 49 säännön mukaisesti arvalla ja komiteassa on kaksi puheenjohtajaa, arvannon suorittavat molemmat puheenjohtajat tai heidän valtuuttamansa henkilöt tai ainoastaan yksi puheenjohtaja, jos toinen puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö ei suostu osallistumaan arvontatilaisuuteen.

10. Osapuolet ilmoittavat valinnasta valituille välimiehille.

11. Välimiehen, joka on nimitetty 3.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) vahvistettua menettelyä noudattaen, on viiden päivän kuluessa siitä, kun hänelle on ilmoitettu nimityksestä, vahvistettava komitealle olevansa käytettävissä välimiehenä.

12. Välimiehille maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten on oltava WTO:n standardien mukaiset. Kunkin välimiehen avustajan palkkio on enintään 50 prosenttia kyseisen välimiehen palkkioista.

13. Osapuolten on ilmoitettava 3.6 artiklassa (Välimiespaneelin toimeksianto) tarkoitetusta toimeksiannosta välimiespaneelille kolmen päivän kuluessa siitä, kun siitä on sovittu.

Kirjalliset lausumat

14. Kantajaosapuolen on toimitettava kirjallinen lausumansa viimeistään 20 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä. Vastaajaosapuolen on toimitettava kirjallinen vastineensa viimeistään 20 päivän kuluttua ensimmäisen kirjallisen lausuman vastaanottamisesta kantajaosapuolelta.

Välimiespaneelien toiminta

15. Välimiespaneelin puheenjohtaja toimii puheenjohtajana kaikissa välimiespaneelin kokouksissa. Välimiespaneeli voi valtuuttaa puheenjohtajan tekemään hallinnollisia ja menettelyllisiä päätöksiä.

16. Jollei 3 luvussa (Riitojen ratkaisu) toisin määrätä, välimiespaneeli voi hoitaa tehtävänsä erilaisin välinein kuten puhelimitse, faksilla tai tietokoneytzeyksin.

17. Ratkaisuiden laatiminen on yksinomaan välimiespaneelin vastuulla, eikä sitä saa siirtää muille.

18. Jos ilmenee menettelyyn liittyvä kysymys, jota ei ole käsitelty 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) ja liitteissä 7 (Työjärjestys), 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) ja 9 (Sovittelumekanismi), välimiespaneeli voi osapuolia kuultuaan hyväksyä asianmukaisen menettelyn, joka on yhteensopiva mainittujen määräysten kanssa.

19. Kun välimiespaneeli katsoo, että on tarpeen muuttaa jotakin sen menettelyyn sovellettavaa, muuta kuin 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) vahvistettua määräaika tai tehdä muita menettelyä koskevia tai hallinnollisia mukautuksia, sen on ilmoitettava osapuolille kirjallisesti muutoksen tai mukautuksen syistä ja tarvittavasta määräajasta tai mukautuksesta.

Välimiehen vaihtaminen

20. Jos välimiesmenettelyssä välimies ei kykene osallistumaan, jättää tehtävänsä tai on korvattava uudella, koska välimies ei täytä liitteessä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) asetettuja vaatimuksia, uusi välimies on valittava 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

21. Kun osapuoli katsoo, ettei välimies täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, kyseisen osapuolen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle 15 päivän kuluessa siitä päivästä, jona se sai tietoonsa todisteet olosuhteista, joiden perusteella välimies rikkoo olennaisesti liitettä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt).

22. Kun osapuoli katsoo, että muu kuin puheenjohtajana toimiva välimies ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, osapuolten on neuvoteltava ja, jos ne niin sopivat, valittava uusi välimies 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen tarpeesta vaihtaa välimies, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää siirtämään kyseisen asian välimiespaneelin puheenjohtajalle, jonka päätös asiassa on lopullinen.

Jos puheenjohtaja pyynnön johdosta katsoo, että välimies ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, on valittava uusi välimies 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

23. Kun osapuoli katsoo, että välimiespaneelin puheenjohtaja ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, osapuolten on neuvoteltava ja, jos ne niin sopivat, valittava uusi puheenjohtaja 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen tarpeesta vaihtaa puheenjohtaja, osapuoli voi pyytää, että asian käsittely annetaan jollekin niistä jäljellä olevista henkilöistä, jotka ovat 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) 1 kohdan c alakohdan mukaisesti puheenjohtajista laaditussa alaluettelossa. Komitean puheenjohtaja tai hänen edustajansa valitsee kyseisen henkilön arvalla. Kyseisen henkilön tekemä päätös siitä, onko puheenjohtaja tarpeen korvata, on lopullinen.

Jos kyseinen henkilö päättää, että alkuperäinen puheenjohtaja ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, kyseinen henkilö valitsee uuden puheenjohtajan arvalla niistä jäljellä olevista henkilöistä, jotka ovat 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) 1 kohdan c alakohdan mukaisesti puheenjohtajista laaditussa alaluettelossa. Uusi puheenjohtaja on valittava viiden päivän kuluessa siitä, kun tämän säännön mukainen päätös on tehty.

24. Välimiespaneelimenettely on keskeytettävä 21–23 säännön mukaisten menettelyjen edellyttämäksi ajaksi.

Kuulemiset

25. Välimiespaneelin puheenjohtaja vahvistaa kuulemistilaisuuden päivämäärän ja kellonajan yhteisymmärryksessä osapuolten ja välimiesten kanssa. Puheenjohtaja vahvistaa päivämäärän ja kellonajan kirjallisesti osapuolille. Jollei kuuleminen ole yleisöltä suljettu, menettelyn logistisesta hallinnosta vastaavan osapuolen on asetettava kyseiset tiedot julkisesti saataville. Välimiespaneeli voi päättää olla järjestämättä kuulemista, paitsi jos jokin osapuoli ei tähän suostu.

26. Välimiespaneeli voi järjestää ylimääräisiä kuulemisia, jos osapuolet niin sopivat.

27. Kaikkien välimiesten on oltava läsnä kuulemisten koko keston ajan.

28. Seuraavat henkilöt voivat osallistua kuulemiseen riippumatta siitä, onko menettely avoin yleisölle vai ei:

- a) osapuolten edustajat;
- b) osapuolten neuvonantajat;
- c) asiantuntijat;
- d) hallintohenkilöstö, tulkit, kääntäjät ja oikeuden kirjurit; ja
- e) välimiesten avustajat.

29. Ainoastaan osapuolten edustajat ja neuvonantajat sekä asiantuntijat voivat esittää lausumia välimiespaneelille.

30. Kunkin osapuolen on viimeistään viisi päivää ennen kuulemista toimitettava välimiespaneelille luettelo henkilöistä, jotka esittävät kuulemisessa suullisia väitteitä tai selvityksiä kyseisen osapuolen puolesta, ja muista edustajista tai neuvonantajista, jotka osallistuvat kuulemiseen.

31. Välimiespaneeli käy kuulemisen seuraavassa esitetyssä järjestyksessä ja varmistaa, että sekä kantajaosapuolelle että vastaajaosapuolelle annetaan yhtä paljon aikaa:

Väite

- a) kantajaosapuolen väite;
- b) vastaajaosapuolen väite.

Vastaväite

- a) kantajaosapuolen vastaus;
- b) vastaajaosapuolen vastaväite.

32. Välimiespaneeli voi esittää kysymyksiä osapuolille tai asiantuntijoille kuulemisen missä vaiheessa tahansa.

33. Välimiespaneeli laadituttaa kustakin kuulemisesta tarkan kirjallisen selostuksen, joka toimitetaan mahdollisimman pian osapuolille. Osapuolet voivat esittää huomautuksia kirjallisesta selostuksesta, ja välimiespaneeli voi tarkastella tällaisia huomautuksia.

34. Kumpikin osapuoli voi toimittaa kymmenen päivän kuluessa kuulemispäivästä täydentävän kirjallisen lausuman kuulemisen aikana esille tulleista asioista.

Kirjalliset kysymykset

35. Välimiespaneeli voi esittää milloin tahansa menettelyn aikana kirjallisia kysymyksiä yhdelle osapuolelle tai molemmille osapuolille. Kullekin osapuolelle on annettava jäljennös kaikista välimiespaneelin esittämistä kysymyksistä.

36. Osapuolen on toimitettava toiselle osapuolelle jäljennös välimiespaneelin kysymyksiin antamistaan kirjallisista vastauksista. Kullekin osapuolelle on annettava tilaisuus toimittaa kirjallisia huomautuksia toisen osapuolen vastauksiin viiden päivän kuluessa vastauksen saamisesta.

Luottamuksellisuus

37. Kukin osapuoli ja sen neuvonantajat kohtelevat välimiespaneelille toimitettuja ja toisen osapuolen luottamuksellisiksi luokittelemia tietoja luottamuksellisina. Jos osapuoli toimittaa välimiespaneelille luottamuksellisen version kirjallisista lausumistaan, sen on toisen osapuolen pyynnöstä myös toimitettava ei-luottamuksellinen tiivistelmä niistä lausumiensa sisältämistä tiedoista, jotka voidaan julkistaa, viimeistään 15 päivän kuluessa joko pyynnön tai lausuman päivästä, sen mukaan kumpi niistä on myöhempi, sekä selvitys siitä, miksi tiedot, joita ei julkisteta, ovat luottamuksellisia. Mikään tässä työjärjestyksessä ei estä osapuolta julkaisemasta omaa kantaansa koskevia lausuntoja, kunhan se ei toisen osapuolen toimittamiin tietoihin viitata paljasta toisen osapuolen luottamuksellisiksi luokittelemia tietoja. Välimiespaneeli koontuu suljettuun istuntoon, kun osapuolen lausuma ja väitteet sisältävät luottamuksellisia tietoja. Osapuolten ja niiden neuvonantajien on huolehdittava siitä, että välimiespaneelin istunnot säilyvät luottamuksellisina, kun ne järjestetään suljetuin ovin.

Yksipuoliset yhteydet

38. Välimiespaneeli ei saa tavata osapuolta tai ottaa yhteyttä osapuoleen, jos toinen osapuoli ei ole paikalla.

39. Välimies ei saa keskustella menettelyn kohteena olevaan asiaan liittyvistä seikoista toisen osapuolen eikä molempien osapuolten kanssa muiden välimiesten poissa ollessa.

Amicus curiae -lausumat

40. Jolleivät osapuolet toisin sovi kolmen päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta, välimiespaneeli voi ottaa vastaan oma-aloitteisesti toimitettuja kirjallisia lausumia sellaisilta osapuolten alueelle sijoittautuneilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, jotka ovat osapuolten hallituksista riippumattomia, edellyttäen, että ne on laadittu kymmenen päivän kuluessa välimiespaneelin perustamisesta, että ne ovat tiiviitä ja enintään 15 sivua rivivälillä kaksi kirjoitettuna ja että niillä on välitöntä merkitystä välimiespaneelin tarkasteltavana olevien tosiseikkojen tai oikeudellisten kysymysten kannalta.

41. Lausumaan on sisällyttävä sen esittävän luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kuvaus, mukaan lukien kansalaisuus tai sijoittautumispaikka, tämän toiminnan luonne, sen oikeudellinen asema, yleiset tavoitteet ja rahoituslähteet, ja siinä on mainittava, mikä on kyseisen henkilön intressi välimiesmenettelyssä. Lausuma on laadittava osapuolten 44 ja 45 säännön mukaisesti valitsemilla kielillä.

42. Välimiespaneeli luettelee ratkaisussaan kaikki vastaanottamansa lausumat, jotka ovat 40 ja 41 säännön mukaisia. Välimiespaneeli ei ole velvollinen käsittelemään ratkaisussaan kyseisissä lausumissa esitettyjä väitteitä. Kaikki tällaiset lausumat on toimitettava osapuolille, jotta nämä voivat esittää huomautuksia. Osapuolten on toimitettava huomautuksensa kymmenen päivän kuluessa, ja välimiespaneelin on otettava ne huomioon.

Kiireelliset tapaukset

43. Sopimuksen 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) tarkoitetuissa kiireellisissä tapauksissa välimiespaneeli, osapuolia kuultuaan, mukauttaa asianmukaisesti tässä työjärjestyksessä tarkoitetut määräajat ja ilmoittaa osapuolille tällaisista mukautuksista.

Kääntäminen ja tulkkaus

44. Osapuolten on pyrittävä sopimaan yhteisestä työkielestä välimiespaneelimenettelyä varten 3.3 artiklassa (Neuvottelut) tarkoitettujen neuvottelujen aikana ja viimeistään 3.8 artiklan (Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettely) 2 kohdassa tarkoitetussa kokouksessa.

45. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen yhteisestä työkielestä, kukin osapuoli esittää kirjalliset lausumansa valitsemallaan kielellä, jonka on oltava jokin WTO:n työkielistä.

46. Välimiespaneelin ratkaisut laaditaan osapuolten valitsemalla kielellä tai valitsemilla kielillä.

47. Osapuolet voivat esittää huomautuksia tämän työjärjestyksen mukaisesti laadittujen asiakirjojen käännösten tarkkuudesta.

48. Välimiespaneelin ratkaisun kääntämisestä aiheutuvat kustannukset jaetaan tasan osapuolten kesken.

Muut menettelyt

49. Tätä työjärjestystä sovelletaan myös menettelyihin, joista määrätään 3.3 artiklassa (Neuvottelut), 3.13 artiklassa (Loppuraportin noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika), 3.14 artiklassa (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu), 3.15 artiklassa (Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) ja 3.16 artiklassa (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu sen jälkeen, kun raportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet on hyväksytty). Tässä työjärjestyksessä asetetut määräajat on mukautettava kyseisissä muissa menettelyissä välimiespaneelin ratkaisun antamiselle vahvistettuihin erityisiin määräaikoihin.

LIITE 8

VÄLIMIESTEN JA SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

Määritelmät

1. Näissä käytäntesäännöissä tarkoitetaan:

a) 'välimiehellä' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetetun välimiespaneelin jäsentä;

b) 'avustajalla' henkilöä, joka välimiehen toimeksiannon mukaisesti suorittaa tutkimuksia tai avustaa välimiestä;

c) 'ehdokkaalla' henkilöä, jonka nimi on 3.23 artiklassa (Välimiesluettelo) tarkoitetussa välimiesluettelossa ja jonka valitsemista välimiespaneelin jäseneksi harkitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti;

d) 'sovittelijalla' henkilöä, joka panee toimeen sovittelumenettelyn liitteen 9 (Sovittelumekanismi) mukaisesti;

e) 'menettelyillä', jollei toisin määrätä, 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisia välimiespaneelin riidanratkaisumenettelyjä; ja

f) 'henkilöstöllä' välimiehen kyseessä ollessa henkilöitä, jotka ovat välimiehen ohjauksessa ja valvonnassa, lukuun ottamatta avustajia.

Vastuualueet

2. Jokaisen ehdokkaan ja välimiehen on vältettävä käyttäytymistä epäasianmukaisesti ja antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä, oltava riippumaton ja puolueeton, vältettävä välittömiä ja välillisiä eturistiriitoja sekä varmistettava käyttäytymisellään riitojenratkaisumenettelyn luotettavuuden ja puolueettomuuden säilyminen. Entisten välimiesten on noudatettava näiden käytännesääntöjen 15–18 säännössä vahvistettuja velvoitteita.

Ilmoittamisvelvollisuudet

3. Ennen kuin ehdokas voidaan nimittää välimieheksi 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti, hänen on ilmoitettava kaikki intressit, suhteet tai seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen riippumattomuuteensa tai puolueettomuuteensa taikka joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai menettelyn puolueellisuudesta. Tämän vuoksi ehdokkaan on kaikin kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään tällaiset intressit, suhteet tai seikat.

4. Ehdokkaan tai välimiehen on kirjallisesti ilmoitettava näiden käytännesääntöjen tosiasiallisia tai mahdollisia rikkomisia koskevat seikat komitealle osapuolten tarkasteltaviksi.

5. Välimiehen on nimityksensä jälkeen edelleen kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään näiden käytännesääntöjen 3 säännössä tarkoitetut intressit, suhteet tai seikat sekä ilmoitettava ne komitealle kirjallisesti osapuolten tarkastelua varten. Ilmoittamisvelvollisuus on jatkuva velvollisuus, joka edellyttää välimieheltä kaikkien tällaisten, menettelyn missä tahansa vaiheessa mahdollisesti esille tulevien intressien, suhteiden tai seikkojen ilmoittamista.

Välimiesten tehtävät

6. Välimiehen on oltava käytettävissä ja suoritettava tehtävänsä perusteellisesti, joutuisasti sekä oikeudenmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen koko menettelyn ajan.

7. Välimiehen on otettava huomioon ainoastaan sellaiset seikat, jotka tulevat esille menettelyssä ja jotka ovat välttämättömiä ratkaisua varten, eikä hän saa siirtää tehtävänsä kenellekään muulle.

8. Välimiehen on varmistettava kaikin soveltuvin keinoin, että hänen avustajansa ja henkilöstönsä ovat tietoisia näiden käytännesääntöjen 2, 3, 4, 5, 16, 17 ja 18 säännöstä ja noudattavat niitä.

9. Välimiehellä ei saa olla menettelyä koskevia yksipuolisia yhteyksiä.

Välimiesten riippumattomuus ja puolueettomuus

10. Välimiehen on vältettävä antamasta vaikutelmaa puolueellisuudesta; hänen toimintaansa eivät saa vaikuttaa oman edun tavoittelu, ulkopuolinen painostus, poliittiset näkökohdat, julkiset vaatimukset ja lojaalius osapuolelle tai arvostelun pelko.

11. Välimies ei saa suoraan eikä välillisesti sitoutua mihinkään velvoitteeseen tai hyväksyä mitään etua, joka jollain tavalla voisi estää tai voisi näyttää estävän hänen tehtäviensä asianmukaisen hoitamisen.

12. Välimies ei saa käyttää asemaansa välimiespaneelissa omien henkilökohtaisten etujensa ajamiseen, ja hänen on vältettävä toimia, jotka voivat antaa vaikutelman siitä, että muilla on erityisasema vaikuttaa häneen.

13. Välimies ei saa antaa talous-, liike-, ammatti- tai henkilökohtaisten tai sosiaalisten suhteiden taikka niihin liittyvien velvollisuuksien vaikuttaa käytökseensä tai arvostelukykyynsä.

14. Välimiehen on vältettävä sellaisia suhteita tai taloudellisia intressejä, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen puolueettomuuteensa tai joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta.

Entisten välimiesten velvollisuudet

15. Kaikkien entisten välimiesten on vältettävä toimia, jotka voivat luoda vaikutelman, että he olivat tehtäviään suorittaessaan puolueellisia tai hyötyivät välimiespaneelin päätöksistä tai ratkaisuista.

Luottamuksellisuus

16. Välimies tai entinen välimies ei saa milloinkaan ilmaista tai käyttää menettelyä koskevia tai menettelyn aikana saatuja ei-julkisia tietoja muihin tarkoituksiin kuin kyseistä menettelyä varten, eikä hän saa missään tapauksessa ilmaista tai käyttää tällaisia tietoja henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi tai hyödyn saamiseksi muille taikka muiden etujen vahingoittamiseksi.

17. Välimies ei saa paljastaa välimiespaneelin ratkaisun sisältöä eikä sen osia ennen ratkaisun julkaisemista 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti.

18. Välimies tai entinen välimies ei saa milloinkaan ilmaista välimiespaneelin päätösneuvottelujen sisältöä eikä kenenkään välimiehen mielipidettä.

Kulut

19. Kunkin välimiehen on pidettävä kirjaa ja annettava lopullinen tilitys menettelyyn käytetystä ajasta ja kuluistaan sekä avustajansa ja henkilöstönsä ajasta ja kuluista.

Sovittelijat

20. Näitä käytäntöjä sovelletaan sovittelijoihin soveltuvin osin.

LIITE 9

SOVITTELUMEKANISMI

1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän liitteen tavoitteena on helpottaa yhteisesti sovittujen ratkaisujen löytämistä 3.4 artiklassa (Sovittelumekanismi) tarkoitetun kattavan ja nopean menettelyn kautta, jossa turvaututaan sovittelijaan.

A JAKSO SOVITTELUMENETTELY

2 ARTIKLA

Tietopyyntö

1. Osapuoli voi milloin tahansa ennen sovittelumenettelyn aloittamista pyytää kirjallisesti tietoja toimenpiteestä, joka vaikuttaa kielteisesti osapuolten välisiin sijoituksiin. Osapuoli, jolta on pyydetty tietoja, toimittaa 20 päivän kuluessa kirjallisen vastauksen, jossa se esittää pyyntöön sisältyviä tietoja koskevat huomautuksensa.

2. Jos vastaajana oleva osapuoli katsoo, ettei se voi toimittaa vastausta 20 päivän kuluessa, se ilmoittaa pyynnön esittävälle osapuolelle syyt viivästykseen sekä arvion lyhimmästä määräajasta, jonka kuluessa se pystyy toimittamaan vastauksensa.

3 ARTIKLA

Sovittelumenettelyn aloittaminen

1. Osapuoli voi milloin tahansa pyytää, että osapuolet aloittavat sovittelumenettelyn. Pyyntö on esitettävä toiselle osapuolelle kirjallisena. Pynnön on oltava niin yksityiskohtainen, että siitä käy selvästi ilmi pyynnön esittävän osapuolen havaitsemat ongelmat, ja siinä on

- a) yksilöitävä kyseessä oleva toimenpide;
- b) esitettävä selvitys niistä osapuolten väliseen sijoitukseen kohdistuvista kielteisistä vaikutuksista, joita pyynnön esittäneen osapuolen mielestä toimenpiteellä on tai voi olla; ja
- c) selostettava, miten nämä vaikutukset pyynnön esittävän osapuolen näkemyksen mukaan liittyvät kyseessä olevaan toimenpiteeseen.

2. Sovittelumenettely voidaan aloittaa vain osapuolten yhteisellä sopimuksella. Osapuoli, jolle 1 kohdan mukainen pyyntö on osoitettu, harkitsee pyyntöä myönteisesti ja vastaa hyväksymällä tai hylkäämällä sen kirjallisesti kymmenen päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

4 ARTIKLA

Sovittelijan valinta

1. Kun sovittelumenettely on aloitettu, osapuolet pyrkivät sopimaan sovittelijasta viimeistään 15 päivän kuluessa tämän liitteen 3 artiklan (Sovittelumenettelyn aloittaminen) 2 kohdassa tarkoitetun vastauksen vastaanottamisesta.

2. Jos osapuolet eivät pysty sopimaan sovittelijasta 1 kohdassa määrättyssä määräajassa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää komitean puheenjohtajaa tai tämän valtuuttamaa henkilöä valitsemaan sovittelijan arvalla 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) mukaisesti laaditusta luettelosta. Osapuolten edustajat on hyvissä ajoin etukäteen kutsuttava paikalle arvonnän suorittamiseksi. Arvonta suoritetaan joka tapauksessa läsnäolevan osapuolen tai läsnäolevien osapuolten kanssa.

3. Komitean puheenjohtajan tai puheenjohtajan valtuuttaman henkilön on valittava sovittelija viiden työpäivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetusta osapuolen vastauksesta.

4. Jos 3.23 artiklassa (Välimiesluettelo) tarkoitettua luetteloa ei ole laadittu, kun tämän liitteen 3 artiklan (Sovittelumenettelyn aloittaminen) mukainen pyyntö tehdään, sovittelija valitaan arvalla niiden henkilöiden joukosta, joita joko toinen osapuoli tai molemmat osapuolet ovat virallisesti ehdottaneet.

5. Sovittelija ei saa olla kummankaan osapuolen kansalainen, elleivät osapuolet toisin sovi.

6. Sovittelija auttaa puolueettomasti ja avoimesti osapuolia selventämään kyseessä olevaa toimenpidettä ja sen mahdollisia vaikutuksia investointeihin sekä pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun asiassa. Sovittelijoihin sovelletaan liitettä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntönsäännöt) soveltuvin osin. Sovelletaan liitteessä 7 (Työjärjestys) olevaa 3–7 sääntöä (Ilmoitukset) ja 44–48 sääntöä (Kääntäminen ja tulkkaus) soveltuvin osin.

5 ARTIKLA

Sovittelumenettelyä koskevat säännöt

1. Sovittelumenettelyn aloittanut osapuoli esittää kymmenen päivän kuluessa sovittelijan nimittämisestä sovittelijalle ja toiselle osapuolelle kirjallisesti yksityiskohtaisen kuvauksen ongelmasta ja erityisesti kyseessä olevan toimenpiteen toiminnasta ja vaikutuksista investointeihin. Toinen osapuoli voi esittää kyseistä ongelman kuvausta koskevat kirjalliset huomautuksensa 20 päivän kuluessa kuvauksen toimittamisesta. Kukin osapuoli voi sisällyttää kuvaukseensa tai huomautuksiinsa kaikki tarpeellisiksi katsomansa tiedot.

2. Sovittelija voi päättää asianmukaisimmasta tavasta selventää kyseessä olevaa toimenpidettä ja sen mahdollisia vaikutuksia investointeihin. Sovittelija voi erityisesti järjestää osapuolten välisiä tapaamisia, kuulla osapuolia yhdessä tai erikseen, pyytää apua alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai kuulla niitä sekä antaa osapuolten pyytämää lisätukea. Sovittelijan on kuultava osapuolia ennen avun pyytämistä alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai ennen niiden kuulemistä.

3. Sovittelija voi tarjota neuvoja ja ehdottaa osapuolille ratkaisua, jonka ne voivat hyväksyä tai hylätä, tai osapuolet voivat sopia erilaisesta ratkaisusta. Sovittelija ei saa antaa neuvoja tai esittää näkemyksiä siitä, onko kyseessä oleva toimenpide tämän sopimuksen määräysten mukainen.

4. Sovittelumenettely toteutetaan sen osapuolen alueella, jolle pyyntö osoitettiin, tai yhteisestä sopimuksesta missä tahansa muualla tai millä tahansa muulla tavalla.

5. Osapuolet pyrkivät pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun 60 päivän kuluessa sovittelijan nimeämisestä. Lopulliseen sopimukseen pääsemiseen asti osapuolet voivat harkita tilapäisiä ratkaisuja, erityisesti jos toimenpiteeseen liittyy helposti pilaantuvia tuotteita.

6. Ratkaisu voidaan hyväksyä komitean päätöksellä. Kukin osapuoli voi asettaa tällaisen ratkaisun edellytykseksi mahdollisesti tarvittavien sisäisten menettelyiden päätökseen saattamisen. Yhteisesti sovitut ratkaisut asetetaan julkisesti saataville. Julkistettava versio ei saa sisältää mitään osapuolen luottamukselliseksi luokittelemia tietoja.

7. Osapuolten pyynnöstä sovittelija antaa osapuolille tiedoksi luonnoksen tosiseikkoihin pohjautuvasta kirjallisesta raportista, jossa on lyhyt tiivistelmä

- a) toimenpiteestä, josta sovittelumenettelyssä on kyse;
- b) noudatetuista menettelyistä; ja
- c) sovittelumenettelyn tuloksena mahdollisesti saavutetusta yhteisesti sovitusta ratkaisusta, mahdolliset väliaikaiset ratkaisut mukaan luettuina.

Sovittelijan on annettava osapuolille 15 päivää aikaa esittää huomautuksensa tosiseikkoihin pohjautuvasta raportista tehdystä luonnoksesta. Osapuolten määrääjassa antamia huomautuksia tarkasteltuaan sovittelija antaa osapuolille 15 päivän kuluessa lopullisen tosiseikkoihin pohjautuvan kirjallisen raportin. Tällaiseen tosiseikkoihin pohjautuvaan raporttiin ei saa sisältyä minäänlaista tämän sopimuksen tulkintaa.

8. Sovittelumenettely päättyy

- a) osapuolten yhteisesti sopimaan ratkaisuun sen hyväksymispäivänä;
- b) osapuolten yhteisestä sopimuksesta missä tahansa sovittelumenettelyn vaiheessa sinä päivänä, jona tällaiseen sopimukseen päästään;
- c) sovittelijan osapuolia kuultuaan tekemällä kirjallisella ilmoituksella siitä, että sovittelupyrkimysten jatkaminen ei enää ole hyödyllistä, tällaisen ilmoituksen antamispäivänä; tai
- d) osapuolen kirjallisella ilmoituksella, jonka tämä tekee tarkasteltuaan sovittelumenettelyssä yhteisesti sovittuja ratkaisuja ja sovittelijan mahdollisesti antamia neuvoja ja ehdotuksia, tällaisen ilmoituksen antamispäivänä.

B JAKSO

TÄYTÄNTÖÖNPANO

6 ARTIKLA

Yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöönpano

1. Jos osapuolet ovat sopineet ratkaisusta, kunkin osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi sovitussa aikataulussa.

2. Täytäntöön panevan osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle kirjallisesti kaikista yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi toteutetuista vaiheista tai toimenpiteistä.

C JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

7 ARTIKLA

Luottamuksellisuus ja suhde riitojen ratkaisuun

1. Elleivät osapuolet toisin sovi ja rajoittamatta tämän liitteen 5 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 6 kohdan soveltamista, kaikki sovittelumenettelyn vaiheet, mahdolliset neuvot tai ehdotettu ratkaisu mukaan luettuina, ovat luottamuksellisia. Kumpikin osapuoli voi kuitenkin julkistaa sen, että sovittelu on käynnissä.

2. Tämä sovittelumenettely ei vaikuta osapuolten 3 luvun (Riitojen ratkaisu) tai minkään muun sopimuksen mukaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

3. Edellä 3 luvussa (Riitojen ratkaisu) tarkoitettuja neuvotteluja ei tarvita ennen sovittelumenettelyn aloittamista. Osapuolen olisi kuitenkin käytettävä hyväkseen tämän sopimuksen muita

asiaankuuluvia yhteistyötä tai neuvotteluja koskevia määräyksiä ennen sovittelumenettelyn aloittamista.

4. Osapuoli ei voi muiden tämän sopimuksen tai minkään muun sopimuksen mukaisten riitoratkaisumenettelyjen yhteydessä käyttää tai esittää todisteena eikä paneeli saa ottaa huomioon

a) toisen osapuolen sovittelumenettelyn aikana esittämiä kantoja tai tämän liitteen 5 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 2 kohdan nojalla kerättyjä tietoja;

b) sitä seikkaa, että toinen osapuoli on ilmoittanut olevansa valmis hyväksymään sovittelun kohteena olevaa toimenpidettä koskevan ratkaisun; tai

c) sovittelijan antamia neuvoja tai esittämiä ehdotuksia.

5. Sovittelija ei saa toimia tämän sopimuksen tai WTO-sopimuksen alaisessa riitoratkaisumenettelyssä välimiehenä tai paneelin jäsenenä samassa asiassa, jossa hän on ollut sovittelijana.

8 ARTIKLA

Määräajat

Osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä liitteessä tarkoitettua määräaika.

9 ARTIKLA

Kulut

1. Kukin osapuoli vastaa itse sovittelumenettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluistaan.

2. Osapuolet jakavat yhdessä ja tasapuolisesti järjestelyistä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien sovittelijan palkkio ja kulukorvaukset. Sovittelijan palkkio on liitteessä 7 (Työjärjestys) olevan 12 säännön mukaisesti välimiespaneelin puheenjohtajalle maksettavan palkkion mukainen.

LIITE 10

SIOITTAJIEN JA OSAPUOLTEN VÄLISTEN RIITTOJEN SOVITTELUMEKANISMI

1 ARTIKLA

Tavoite

Sovittelumekanismin tavoitteena on helpottaa yhteisesti sovitun ratkaisun löytämistä 3.31 artiklassa (Sovittelu) tarkoitetun kattavan ja nopean menettelyn kautta, jossa turvaudutaan sovittelijaan.

A JAKSO

SOVITTELUMEKANISMIN MUKAINEN MENETTELY

2 ARTIKLA

Menettelyn aloittaminen

1. Riidan osapuoli voi milloin tahansa pyytää sovittelumenettelyn aloittamista. Pyyntö on esitettävä toiselle osapuolelle kirjallisena.

2. Jos pyyntö koskee unionin viranomaisten tai unionin jäsenvaltion viranomaisten tämän sopimuksen väitettyä rikkomista, se on osoitettava vastaajalle, sellaisena kuin se on määritetty 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) mukaisesti. Jos vastaajaa ei ole määritetty, pyyntö on osoitettava unionille. Jos pyyntö hyväksytään, on mainittava, onko unioni vai asianomainen unionin jäsenvaltio sovittelun osapuoli.

3. Riidan osapuolen, jolle pyyntö on esitetty, on tarkasteltava pyyntöä myötämielisesti ja hyväksyttävä tai hylättävä se kirjallisesti 45 päivän kuluessa tai, jos pyyntö esitetään sen jälkeen, kun 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukainen pyyntö on esitetty, 30 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

4. Pyyntö on esitettävä

a) yhteenveto erimielisyyksistä tai riidoista, mukaan lukien tarvittaessa asiaankuuluvien oikeudellisten välineiden mainitseminen pyynnön perusteena olevan seikan yksilöimiseksi;

b) pyynnön esittävän osapuolen ja sen edustajien nimet ja yhteystiedot; ja

1 Selvytyden vuoksi todetaan, että jos pyyntö koskee unionin antamaa kohtelua, sovittelun osapuoli on unioni ja unionin asianomainen jäsenvaltio osallistuu sovitteluun täysimääräisesti. Jos pyyntö koskee yksinomaisesta unionin jonkin jäsenvaltion antamaa kohtelua, sovittelun osapuoli on asianomainen unionin jäsenvaltio, ellei kyseinen jäsenvaltio pyydä unionia olemaan sovittelun osapuoli.

c) joko viittaus sovittelun aloittamista koskevaan sopimukseen taikka riidan toiselle osapuolelle tai toisille osapuolille esitettyyn tämän sovittelumekanismin mukaiseen sovittelukutsuun.

3 ARTIKLA

Sovittelijan valinta

1. Jos molemmat riidan osapuolet suostuvat sovittelumenettelyyn, riidan osapuolet pyrkivät sopimaan sovittelijan valinnasta 15 työpäivän kuluessa siitä, kun pyyntöön on saatu vastaus.

2. Jos riidan osapuolet eivät pysty sopimaan sovittelijan valinnasta asetetussa määräajassa, kumpi tahansa riidan osapuoli voi pyytää tuomioistuimen puheenjohtajaa valitsemaan sovittelijan arvalla sellaisten tuomioistuimen jäsenten joukosta, jotka eivät ole unionin jäsenvaltion kansalaisia eivätkä Vietnamin kansalaisia.

3. Tuomioistuimen puheenjohtaja nimeää sovittelijan viiden työpäivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitettua pyyntöä.

4. Sovittelija auttaa puolueettomasti ja avoimesti riidan osapuolia pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

4 ARTIKLA

Sovittelumenettelyä koskevat säännöt

1. Niin pian kuin se on käytännössä mahdollista sovittelijan nimeämisen jälkeen sovittelijan on keskusteltava riidan osapuolten kanssa riippumatta siitä, tapahtuuko se henkilökohtaisesti, puhelimitse tai jollain muulla viestintävälineellä, seuraavista:

- a) sovittelun hoitaminen, erityisesti mahdolliset jäljellä olevat menettelylliset kysymykset, kuten kielet ja sovitteluistuntojen järjestämispaikka;
- b) sovittelun alustava aikataulu;
- c) kaikki oikeudelliset tiedonantovelvollisuudet, joilla voi olla merkitystä sovittelun kannalta;
- d) ovatko riidan osapuolet halukkaita sopimaan kirjallisesti, että ne eivät aloita tai jatka muita riitojenratkaisumenettelyjä, jotka liittyvät sovittelun kohteena oleviin erimielisyyksiin tai riitoihin, kun sovittelu on käynnissä;
- e) tarvitaanko sovittelusopimuksen hyväksymistä koskevia erityisjärjestelyjä; ja
- f) rahoitusjärjestelyt, kuten sovittelijan palkkioiden ja kulujen laskeminen ja maksaminen tämän liitteen 8 artiklan (Kulut) mukaisesti.

2. Sovittelija voi päättää asianmukaisimmasta tavasta selventää kyseessä olevaa toimenpidettä. Sovittelija voi erityisesti järjestää riidan osapuolten välisiä kokouksia, kuulla riidan osapuolia yhdessä tai erikseen, pyytää alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä apua tai kuulla niitä ja antaa riidan osapuolille niiden mahdollisesti pyytämää lisätukea. Sovittelijan on kuitenkin kuultava riidan osapuolia ennen avun pyytämistä alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai niiden kuulemista.

3. Sovittelija voi tarjota neuvoja ja ehdottaa riidan osapuolille ratkaisua, jonka ne voivat hyväksyä tai hylätä, tai osapuolet voivat sopia erilaisesta ratkaisusta. Sovittelija ei saa kuitenkaan antaa neuvoja tai esittää näkemyksiä siitä, onko kyseessä oleva toimenpide tämän sopimuksen mukainen.

4. Menettely toteutetaan asianomaisen osapuolen alueella tai yhteisestä sopimuksesta missä tahansa muualla tai millä tahansa muulla tavalla.

5. Jollei 1 kohdan b alakohdan soveltamisesta muuta johdu, riidan osapuolet pyrkivät saavuttamaan yhteisesti sovitun ratkaisun 60 päivän kuluessa sovittelijan nimittämisestä. Ennen lopullista ratkaisua riidan osapuolet voivat harkita väliaikaisten ratkaisujen mahdollisuutta.

6. Joko unioni, unionin jäsenvaltio tai Vietnam, toimiessaan sovittelumenettelyn osapuolena, voi asettaa julkisesti saataville yhteisesti sovittuja ratkaisuja sillä edellytyksellä, että luottamukselliseksi tai suojatuiksi nimetyt tiedot on poistettu.

7. Menettely päättyy

- a) riidan osapuolten yhteisesti sovitulla ratkaisulla sen hyväksymispäivänä;
- b) sovittelijan riidan osapuolia kuultuaan tekemällä kirjallisella ilmoituksella siitä, että sovittelua ei enää kannata jatkaa; tai
- c) riidan osapuolen kirjallisella ilmoituksella.

B JAKSO TÄYTÄNTÖÖNPANO

5 ARTIKLA

Yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöönpano

1. Jos ratkaisusta on sovittu, riidan kunkin osapuolten on pyrittävä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi sovitussa aikataulussa.

2. Täytäntöön panevan riidan osapuolen on ilmoitettava toiselle riidan osapuolelle kirjallisesti kaikista yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi toteutetuista vaiheista tai toimenpiteistä.

3. Riidan osapuolten pyynnöstä sovittelija antaa riidan osapuolille luonnoksen tosiseikkoihin pohjautuvasta kirjallisesta raportista, jossa on lyhyt tiivistelmä

- a) toimenpiteestä, josta menettelyissä on kyse;
- b) noudatetuista menettelyistä; ja
- c) näiden menettelyiden tuloksena mahdollisesti saavutetusta yhteisesti sovitusta ratkaisusta, mahdolliset väliaikaiset ratkaisut mukaan luettuina.

4. Sovittelijan on annettava riidan osapuolille 15 työpäivän määräaika huomautusten esittämiseen tosiseikkoihin pohjautuvasta raportista tehdystä luonnoksesta. Otettuaan huomioon määräajan kuluessa toimitetut riidan osapuolten huomautukset sovittelija toimittaa 15 työpäivän kuluessa riidan osapuolille tosiseikkoihin pohjautuvan lopullisen kirjallisen raportin. Tällaiseen tosiseikkoihin pohjautuvaan raporttiin ei saa sisältyä minkäänlaista tämän sopimuksen tulkintaa.

C JAKSO YLEISET MÄÄRÄYKSET

6 ARTIKLA

Suhde riitojen ratkaisemiseen

1. Tämän sovittelumekanismin mukaista menettelyä ei ole tarkoitus käyttää tämän sopimuksen tai minkään muun sopimuksen mukaisten riitojenratkaisumenettelyjen perustana. Riidan osapuolen ei pidä tukeutua tai esittää tällaisissa riitojenratkaisumenettelyissä näyttönä eikä lainkäyttöelimen pidä ottaa huomioon

- a) riidan osapuolen sovittelumenettelyn aikana esittämiä kantoja;
- b) sitä seikkaa, että riidan osapuoli on ilmoittanut olevansa valmis hyväksymään sovittelun kohteena olevaa toimenpidettä koskevan ratkaisun; tai
- c) sovittelijan antamia neuvoja tai esittämiä ehdotuksia.

2. Jollei tämän liitteen 4 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 1 kohdan d alakohdan nojalla tehtävästä mahdollisesta sopimuksesta muuta johdu, sovittelumekanismi ei vaikuta osapuolten ja riidan osapuolten 3 luvun (Riitojen ratkaisu) mukaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

3. Elleivät riidan osapuolet toisin sovi ja rajoittamatta tämän liitteen 4 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 6 kohdan soveltamista, kaikki menettelyn vaiheet, mahdolliset neuvot tai ehdotettu ratkaisu mukaan luettuina, ovat luottamuksellisia. Kumpikin riidan osapuoli voi kuitenkin ilmoittaa julkisesti, että sovittelu on käynnissä.

7 ARTIKLA

Määräajat

Riidan osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä liitteessä tarkoitettua määräaika.

8 ARTIKLA

Kulut

1. Kukin riidan osapuoli vastaa itse sovittelumenettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluistaan.

2. Riidan osapuolet jakavat tasan järjestelyistä aiheutuvat kulut, mukaan lukien sovittelijan palkkiot ja kulut. Sovittelijan palkkio on tuomioistuimen jäsenille 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 16 kohdan nojalla maksettavan palkkion mukainen.

LIITE 11 TUOMIOISTUIMEN JA MUUTOKSENHAKUTUOMIOISTUIMEN JÄSENTEN SEKÄ SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

1 ARTIKLA

Määritelmät

Näissä käytäntöissä tarkoitetaan:

- a) 'jäsenellä' B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti perustetun tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsentä;
- b) 'sovittelijalla' henkilöä, joka toteuttaa sovittelumenettelyn 3.31 artiklan (Sovittelu) ja liitteen 10 (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi) mukaisesti;
- c) 'ehdokkaalla' henkilöä, jota harkitaan tuomioistuimen jäseneksi tai muutoksenhakutuomioistuimen jäseneksi;
- d) 'avustajalla' henkilöä, joka jäsenen toimeksiannon mukaisesti avustaa jäsentä hänen suorittamissaan tutkimuksissa tai tukee häntä hänen tehtävissään;
- e) 'henkilöstöllä' jäsenen osalta muita jäsenen ohjauksessa ja valvonnassa olevia henkilöitä kuin avustajia.

2 ARTIKLA

Menettelyä koskevat velvollisuudet

Jokaisen ehdokkaan ja jäsenen on vältettävä käyttäytymästä epäasianmukaisesti ja antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä, oltava riippumaton ja puolueeton sekä vältettävä välittömiä ja välillisiä eturistiriitoja.

3 ARTIKLA

Ilmoittamisvelvollisuudet

1. Ennen kuin ehdokkaan nimitys voidaan vahvistaa, ehdokkaan on ilmoitettava osapuolille kaikki entiset ja nykyiset intressit, suhteet tai seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen riippumattomuuteensa tai puolueettomuuteensa taikka joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai menettelyn puolueellisuudesta. Tämän vuoksi ehdokkaan on kaikin kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään tällaiset intressit, suhteet tai seikat.

2. Jäsenten on ilmoitettava kirjallisesti riidan osapuolille seikat, jotka koskevat näiden käytäntöjen todellisia tai mahdollisia rikkomisia.

3. Jäsenten on kaikin toimin jatkettava 1 kohdassa tarkoitettujen intressien, suhteiden tai seikkojen selvittämistä. Jäsenten on ilmoitettava tällaiset intressit, suhteet tai seikat riidan osapuolille.¹

4 ARTIKLA

Jäsenten velvollisuudet

1. Jäsenten on suoritettava tehtävänsä perusteellisesti ja joutuisasti koko menettelyn ajan oikeudenmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen.

2. Jäsenten on otettava huomioon ainoastaan sellaiset menettelyssä esille tulleet seikat, jotka ovat välttämättömiä ratkaisua varten, eivätkä he saa siirtää tätä tehtävää kenellekään muulle.

3. Jäsenten on varmistettava kaikin asianmukaisin keinoin, että heidän avustajansa ja henkilöstönsä ovat tietoisia näiden käytännesääntöjen 2, 3, 5 ja 7 artiklan määräyksistä ja noudattavat niitä.

4. Jäsenet eivät saa keskustella menettelyn kohteena olevaan asiaan liittyvistä seikoista riidan osapuolen tai osapuolten kanssa tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jaoston muiden jäsenten poissa ollessa.

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että tämä velvoite ei ulotu sellaisiin tietoihin, jotka ovat jo julkisesti saatavilla tai jotka olivat tai joiden olisi pitänyt kohtuudella olla kaikkien riidan osapuolten tiedossa.

5 ARTIKLA

Jäsenten riippumattomuus ja puolueettomuus

1. Jäsenten on oltava riippumattomia ja puolueettomia ja vältettävä antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta; heidän toimintaansa eivät saa vaikuttaa oman edun tavoittelu, ulkopuolinen painostus, poliittiset näkökohdat, julkiset vaatimukset, lojaalius osapuolelle tai riidan osapuolelle taikka arvostelun pelko.

2. Jäsenet eivät saa suoraan eikä välillisesti sitoutua mihinkään velvoitteeseen tai hyväksyä mitään etua, joka jollain tavalla voisi estää tai voisi näyttää estävän heidän tehtäviensä asianmukaisen hoitamisen.

3. Jäsenet eivät saa käyttää asemaansa jäsenenä omien henkilökohtaisten etujensa ajamiseen, ja heidän on vältettävä toimia, jotka voivat antaa vaikutelman siitä, että muilla on erityisasema vaikuttaa heihin.

4. Jäsenet eivät saa antaa talous-, liike-, ammatti- tai perhesuhteiden tai sosiaalisten suhteiden taikka niihin liittyvien velvollisuuksien vaikuttaa käytökseensä tai arvostelukykyynsä.

5. Jäsenten on vältettävä sellaisia suhteita tai taloudellisia intressejä, jotka todennäköisesti vaikuttavat heidän puolueettomuuteensa tai joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta.¹

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että sen, että jäsen saa tuloja hallitukselta tai että hänellä on perhesuhde henkilöön, joka saa tuloja hallitukselta, ei sinällään katsota olevan ristiriidassa 2 ja 5 kohdan kanssa.

6 ARTIKLA

Entisten jäsenten velvollisuudet

1. Kaikkien entisten jäsenten on vältettävä toimia, jotka voivat luoda vaikutelman, että he olivat tehtäviään suorittaessaan puolueellisia tai hyötyivät tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen päätöksistä tai tuomioista.

2. Rajoittamatta 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 5 kohdan ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 9 kohdan soveltamista jäsenten on sitouduttava siihen, että toimikautensa päättymisen jälkeen he eivät osallistu

a) ennen heidän toimikautensa päättymistä tuomioistuimessa tai muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävänä olleisiin sijoitusriitoihin;

b) sijoitusriitoihin, joita he käsitelivät tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenenä, ja muihin riitoihin, joihin liittyy tällaisten riitojen kanssa yhteisiä tosiseikkoja tai jotka johtuvat samoista tapahtumista ja olosuhteista kuin tällaiset riidat.

3. Jäsenten on sitouduttava siihen, että toimikautensa päättymistä seuraavien kolmen vuoden aikana he eivät toimi riidan osapuolen edustajana tuomioistuimessa tai muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa sijoitusriidassa.

4. Jos tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle ilmoitetaan tai hänen tietoonsa muuten tulee, että tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen entisen jäsenen väitetään rikkoneen 1–3 kohdassa vahvistettuja velvollisuuksia, tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan on tutkittava asiaa, annettava entiselle jäsenelle mahdollisuus tulla kuulluksi sekä asian todentamisen jälkeen tiedotettava asiasta

a) ammattialajärjestölle tai muulle vastaavalle organisaatiolle, johon entinen jäsen kuuluu;

b) osapuolille; ja

c) minkä tahansa muun asiaankuuluvan sijoitustuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle asianmukaisten toimenpiteiden panemiseksi vireille.

Tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja julkistaa perusteluineen päätöksensä toteuttaa a–c alakohdassa tarkoitettuja toimia.

7 ARTIKLA

Luottamuksellisuus

1. Jäsenet tai entiset jäsenet eivät saa milloinkaan ilmaista tai käyttää menettelyä koskevia tai menettelyn aikana saatuja ei-julkisia tietoja muihin tarkoituksiin kuin kyseistä menettelyä varten, eivätkä he saa missään tapauksessa ilmaista tai käyttää tällaisia tietoja henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi tai hyödyn saamiseksi muille taikka muiden etujen vahingoittamiseksi.

2. Jäsenet eivät saa paljastaa päätöstä tai tuomiota tai sen osia ennen päätöksen tai tuomion julkaisemista 3.46 artiklan (Menettelyn avoimuus) avoimuusmääräysten mukaisesti.

3. Jäsenet tai entiset jäsenet eivät saa milloinkaan ilmaista tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen päätösneuvottelujen sisältöä eikä kenenkään jäsenen mielipidettä, olivat ne mitä hyvänsä.

8 ARTIKLA

Kulut

Kunkin jäsenen on pidettävä kirjaa ja annettava lopullinen tilitys menettelyyn käytetystä ajasta ja kuluistaan.

9 ARTIKLA

Sovittelijat

Näissä käytännesäännöissä kuvattuja jäseniin tai entisiin jäseniin sovellettavia sääntöjä sovelletaan soveltuvin osin myös sovittelijoihin.

10 ARTIKLA

Neuvoa-antava paneeli

1. Tuomioistuimen puheenjohtajaa ja muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajaa avustaa neuvoa-antava paneeli, jotta varmistetaan näiden käytännesääntöjen ja 3.40 artiklan (Etiikka) asianmukaisen soveltaminen ja muiden mahdollisten tehtävien suorittaminen.

2. Neuvoa-antava paneeli koostuu varapuheenjohtajista ja kahdesta virkaiältään vanhimhasta tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenestä.

LIITE 12

YHTÄAIKAISET MENETTELYT

1. Sen estämättä, mitä 3.34 artiklan (Muut kanteet) 1 kohdassa määrätään, EU-osapuolen sijoittaja ei saa nostaa tuomioistuimessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla kannetta, jonka mukaan Vietnam on rikkonut 2.1 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettua määräystä, jos sijoittaja on esittänyt saman 2.1 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetun määräyksen väitettyä rikkomista koskevan kanteen Vietnamin tuomioistuimessa tai hallintotuomioistuimessa taikka jossakin kansainvälisessä välimiesmenettelyssä.¹

¹ Se, että sijoittaja on nostonut kanteen, jonka mukaan Vietnam on rikkonut 2 luvun määräystä, Vietnamin tuomioistuimessa tai hallintotuomioistuimessa tai jossakin kansainvälisessä välimiesmenettelyssä jonkin sijoituksensa osalta, ei estä samaa sijoittajaa nostamasta 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla samojen määräysten väitettyä rikkomista koskevaa kannetta tuomioistuimessa muiden sijoitustensa osalta, jos saman toimenpiteen väitetään vaikuttavan tällaiseen muuhun sijoitukseen.

2. Sen estämättä, mitä 3.34 artiklan (Muut kanteet) 2 ja 3 kohdassa määrätään, jos Vietnam on vastaaja, EU-osapuolen sijoittaja ei saa nostaa tuomioistuimessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla kannetta, jonka mukaan toimenpide on ristiriidassa 2 luvun määräysten kanssa, jos henkilö, jonka suorassa tai välillisessä määräysvallassa sijoittaja on tai joka on kyseisen sijoittajan suorassa tai välillisessä määräysvallassa, jäljempänä 'sidoksissa oleva henkilö', on saman sijoituksen osalta nostonut tuomioistuimessa tai muussa kotimaisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa kanteen, jonka mukaan samoja määräyksiä on rikottu, ja

a) sidoksissa olevan henkilön kanne on ratkaistu tuomiolla, päätöksellä tai muulla ratkaisulla; tai

b) sidoksissa olevan henkilön kanne on vireillä eikä kyseinen henkilö ole peruuttanut tällaista vireillä olevaa kannetta.

3. Tämän liitteen 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuulumattomiin kanteisiin sovelletaan 3.34 artiklaa (Muut kanteet).

LIITE 13

MUUTOKSENHAKUTUOMIOISTUIMEN TYÖSKENTELYMENETTELYT

1. Muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyjen, jotka on laadittu 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 10 kohdan mukaisesti, on sisällettävä ja niissä on käsiteltävä muun muassa seuraavia:

a) käytännön järjestelyt, jotka koskevat päätösneuvotteluja muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten välistä viestintää;

b) asiakirjoihin ja tositteisiin liittyvät tiedoksiantojärjestelyt, mukaan lukien säännöt, jotka koskevat kirjoitusvirheiden korjaamista tällaisissa asiakirjoissa;

c) asian käsittelyn väliaikaista keskeyttämistä koskevat menettelylliset seikat muutoksenhakutuomioistuimen jäsenen kuoleman, irtisanoutumisen tai työkyvyttömyyden varalta tai kun muutoksenhakutuomioistuimen jäsen erotetaan muutoksenhakutuomioistuimesta tai jostakin sen jaostosta;

d) järjestelyt, jotka koskevat kirjoitusvirheiden korjaamista muutoksenhakutuomioistuimen jaostojen päätöksissä;

e) järjestelyt, jotka koskevat samaan väliaikaiseen tuomioon liittyvien kahden tai useamman muutoksenhaun käsittelyn yhdistämistä; ja

f) muutoksenhakumenettelyssä käytettävää kieltä koskevat järjestelyt; menettely on periaatteessa suoritettava samalla kielellä kuin menettely tuomioistuimessa, joka antoi muutoksenhaun kohteena olevassa asiassa väliaikaisen tuomion.

2. Työskentelymenettelyihin voi sisältyä myös seuraavia seikkoja koskevia suuntaa-antavia periaatteita, joita voidaan käsitellä myöhemmin muutoksenhakutuomioistuimen jaostojen menettelymääräyksissä:

a) alustavat määräajat ja lausumien esittämisjärjestys ja istuntojärjestys muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa;

b) käsittelyn kulkuun liittyvät logistiset näkökohdat, kuten päätösneuvottelu- ja istuntopaikat muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa sekä riidan osapuolten edustamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt; ja

c) alustavat menettelylliset neuvottelut ja mahdolliset istuntoa edeltävät kokoukset jaoston ja riidan osapuolten välillä.